

แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

UNIVERSAL DESIGN AND PHYSICAL ENVIRONMENT MODIFICATION
TO MEET THE BEHAVIORAL REQUIREMENTS OF ELDERLY USERS
IN BUDDHIST TEMPLES: A CASE STUDY OF SAMUTPRAKAN PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2562

KMITL-2019-AR-M-003-013

แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

UNIVERSAL DESIGN AND PHYSICAL ENVIRONMENT MODIFICATION
TO MEET THE BEHAVIORAL REQUIREMENTS OF ELDERLY USERS
IN BUDDHIST TEMPLES: A CASE STUDY OF SAMUTPRAKAN PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และ พ.ศ. 2562 ถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

KMITL-2019-AR-M-003-013

UNIVERSAL DESIGN AND PHYSICAL ENVIRONMENT MODIFICATION
TO MEET THE BEHAVIORAL REQUIREMENTS OF ELDERLY USERS
IN BUDDHIST TEMPLES: A CASE STUDY OF SAMUTPRAKAN PROVINCE

The seal of King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang is a circular emblem. It features a central sunburst with rays emanating from a central point. Below the sunburst are three tiered stupas, each supported by a decorative base. The entire emblem is surrounded by a circular border containing Thai text. The text at the top reads 'สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง' and the text at the bottom reads 'มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง'.

SIRINYA KUKKONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE PROGRAM IN INTERIOR ARCHITECTURE
FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เผยแพร่เพื่อการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้หรือเผยแพร่ในด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และ 2019

KMITL-2019-AR-M-003-013

COPYRIGHT 2019

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
FACULTY OF ARCHITECTURE
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
นักศึกษา	นางสาวศิริณยา กีก้อง
รหัสประจำตัว	57602018
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมภายใน
พ.ศ.	2562
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี

บทคัดย่อ

ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) ปี 2564 ทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งเข้าหาศาสนาเพื่อเป็นที่พึ่งทางจิตใจและให้ความสนใจเข้าหาวัดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวัดเป็นพื้นที่สาธารณะที่สำคัญแห่งหนึ่งต่อการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนาที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ จำเป็นต้องคำนึงถึงผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่วัดเพื่อมาตอบสนองพฤติกรรมการใช้งานและความต้องการของผู้ใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ รองรับผู้สูงอายุที่นิยมเข้าวัดมากขึ้น โดยเสนอแนะแนวทางจากกฎกระทรวงที่ยังไม่ครอบคลุมต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้สูงวัยที่ทำกิจกรรมภายในวัด การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุภายในวัด เพื่อศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อเสนอแนะแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด จังหวัดสมุทรปราการ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจวัดกรณีศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ 1) วัดบางพลีใหญ่ใน 2) วัดบางพลีใหญ่กลาง 3) วัดบางโหลงใน 4) วัดกิ่งแก้ว เก็บข้อมูลแบบบันทึกพฤติกรรม โดยการลงพื้นที่ภาคสนามด้วยวิธีสังเกตการณ์กับผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านการได้ยิน และด้านการมองเห็น จำนวน 4 คน สัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษาจำนวน 10 คน สัมภาษณ์บุคลากรวัดกรณีศึกษาจำนวน 4 คน และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) จำนวน 2 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบสัมภาษณ์ เอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสัมภาษณ์ที่แสดงทัศนียภาพการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด ข้อมูลจากการสำรวจ สังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มนำมาวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

จากการสำรวจและสังเกตพฤติกรรมผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดพบว่า วัดทั้ง 4 แห่งมีองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เอื้อต่อการเข้าถึงพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุภายในวัด เช่น มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุแต่ตำแหน่งอยู่ไกลกับการใช้พื้นที่ผู้สูงอายุ มีทางลาดเข้าถึงอาคารเพียงแห่งเดียวและทางลาดมีความสูงชันมาก มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางและบอกสถานที่ตัวเล็กไม่ชัดเจน บางจุดติดระยะที่ต่ำกว่าผู้สูงอายุจะมองเห็น ไม่มีห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ จากการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มพบว่า องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ที่สามารถนำไปพิจารณาประกอบการปรับปรุงหรือการออกแบบพื้นที่วัดมีดังนี้ 1) มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุอยู่ใกล้กับทางเข้าอาคารควรมีอย่างน้อย 2 คัน 2) ทางลาด ต้องเรียบไม่สะดุด มีราวจับทั้ง 2 ข้าง 3) ป้ายและสัญลักษณ์ เลือกใช้วัสดุหาได้ง่ายในท้องถิ่น โดยสีพื้นหลังและสีตัวอักษรตัดกัน ตำแหน่งที่ติดมองเห็นชัดเจน 4) จุดให้บริการข้อมูลเข้าถึงได้สะดวก มีโต๊ะเคาน์เตอร์ติดต่อและที่นั่งสำหรับผู้ใช้รถเข็น 5) ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุควรมีอย่างน้อย 1 ห้อง อยู่ในตำแหน่งเข้าถึงได้สะดวก มีขนาดกว้าง มีราวจับบริเวณโถสุขภัณฑ์ วัสดุพื้นไม่ลื่น เป็นต้น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคนกับแนวคิดเป้าหมายของการออกแบบเพื่อทุกคน คือ ด้านความเหมาะสมทางวัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างจากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ดังนี้ พื้นที่นั่งไหว้พระภายในอาคารเช่น โบสถ์ วิหาร ควรมีเก้าอี้ที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ การวางตำแหน่งไม่อยู่ใกล้พระพุทธรูป ระยะความสูงต่ำกว่าพื้นที่นั่งของพระภิกษุสงฆ์ ควรจัดเก้าอี้ชนิดผนัง ไม่กีดขวางทางเข้า-ออกอาคาร ประตูทางเข้า-ออกอาคารไม่ควรมีพื้นต่างระดับ หากต่างระดับควรติดตั้งราวจับหรือติดตั้งทางลาดเพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าไปในอาคารได้ การเลือกใช้วัสดุและสีให้กลมกลืนกับบริบทวัด การปรับระยะตำแหน่งให้ผู้สูงอายุสามารถปิดทองคำเปลวได้ง่ายและรองรับการเข้าถึงผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น

คำสำคัญ: วัด, ผู้สูงอายุ, สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis	Universal Design and Physical Environment Modification to Meet the Behavioral Requirements of Elderly Users in Buddhist Temples: A Case study of Samutprakan Province
Student	Miss. Sirinya Kukkong
Student ID	57602018
Degree	Master of Architecture
Program	Interior Architecture
Year	2019
Thesis Advisor	Assistant Professor Antika Sawadsri, Ph.D.

ABSTRACT

Thailand is becoming a complete aged society in 2021, and some elder people hold on religion as their spiritual anchor, so they tend to go to Buddhist temples regularly. Temples are one of significant public spaces for cultural tourism and religious activities that are suitable for the elderly. It is necessary to take the visitors opinion into consideration in order to meet their behaviors and needs, especially the elderly who are likely to visit temples more. However, the guidelines suggested by the ministerial regulation do not cover the behaviors and the needs of elder people who do religious activities in temple areas. The objectives of this research were to study about the elderly behaviors and needs when they use the temple areas, to study about the appropriate physical environment and facilities in temples for the elderly and to suggest the improvement guidelines of appropriate physical environment and facilities in temple areas for the elderly, in the case study of Samut Prakan province.

This research is a qualitative research. The case study used for surveys included four temples : 1) Wat Bang Phli Yai, 2) Wat Bang Phli Klang, 3) Wat Bang Chalong Nai, and 4) Wat King Kaew. The behavioral data recording form was used during the field study by observing four elderly with three types of physical impairment: mobility, hearing and visual impairment; interviewing ten elder people visiting the temples; interviewing four staffs at the temples; and interviewing two Universal Design experts. Data collection instruments were surveys, observations, interviews, documents and electronic media supporting the interviews, illustrating the view after adjusting the

physical environment and facilities to be suitable for the elderly visiting the temples. The data derived from surveying, observing and interviewing four groups of population would be used for content and comparative analysis

According to the surveys and observations, the physical environment and facilities of the four temples were still inconvenient for accessing the temple area provided specifically for the elderly. For example, the parking lot for the elderly was available, but it was too far from the area used by elder people; the only one ramp to the building was so steep; the signs for directions and places were not clear, as they were too small and some signs were set up lower than the elderly eyesight level; and there was no public restroom provided specifically for the elderly. According to the comparative analysis on the opinions from three groups of population, it could be seen that the physical environment and facilities which could be taken into consideration for redesigning the area of the temples were listed as follows: 1) The parking lot near the building entrance for the elderly should be provided for at least two cars, 2) The entire ramp should be smooth with safety handrails along both sides, 3) The signs for directions should be made with local materials; the color of background and the texts should be contrasting colors, and they should be posted in prominent positions, 4) The information center should be easily accessed, providing a counter and seats for people with wheelchairs, and 5) A restroom for the elderly should be provided at least one room where it could be easily accessed, and it should be spacious with safety handrails installed at the toilet bowl, and used non-slippery materials for the floor. The additional suggestions from Universal Design experts with the concept of The Goals of Universal Design was ‘Cultural Appropriateness’ which was different from the ministerial regulation B.E. 2548 regarding the facilities inside the building for people with physical impairment and the elderly, as the following: Chairs should be provided for the elderly in order to sit and worship monks inside the building such as monasteries, and the chairs should not be placed near the sacred Buddha images and they should be lower than the seat of Buddhist monks. Moreover, the chairs should be placed by the wall in order not to block the entrance. For the entrance, it should not be designed with different levels; if it is needed, there should be a safety handrail or a ramp for wheelchair users. The materials and colors should merge with the temple areas. Finally, the distance between the elderly and the Buddha image should be improved in order to allow the elderly to be able to place

the gold leaf sheet on sacred Buddha images easily as well as providing service to the elderly using wheelchairs.

Keywords: Temple, Elderly, Physical Environment

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาโดยตลอด รวมถึงคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาสถาปัตยกรรมภายในทุกท่าน ที่ถ่ายทอดให้ความรู้และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย

ขอขอบคุณบุคลากรวัดทั้ง 4 แห่ง กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและข่าวสารเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น โดยเฉพาะกลุ่ม Power 4 และนายมนนา ต้องเรียน สำหรับการเป็นผู้ช่วยวิจัยที่ดี รวมถึงเป็นแรงผลักดัน การให้กำลังใจในการทำงาน ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านตลอดการศึกษา

สุดท้ายสำหรับคุณประโยชน์และคุณงามความดีทั้งหมดอันใดที่ได้เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้บิดาและมารดา (นายไพบูลย์ กีกก้องและนางอภัยวัลย์ กีกก้อง) รวมถึงพี่สาว (นางสาวกฤติมา กีกก้อง) ผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่งของข้าพเจ้า ที่คอยให้คำปรึกษาและสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้ามาตลอดจนถึงทุกวันนี้ ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ศรินยา กีกก้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	VI
สารบัญ.....	VII
สารบัญตาราง.....	XI
สารบัญรูป.....	XIII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามของการวิจัย.....	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา.....	3
1.4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	4
1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
1.5 นิยามศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้.....	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
1.7 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	5
1.7.1 ศึกษาข้อมูลทางเอกสารจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัย.....	5
1.7.2 การกำหนดกรณีศึกษา.....	5
1.7.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	6
1.7.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	6
1.7.5 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัด.....	9
2.1.1 บทบาทและประเภทของวัด.....	9
2.1.2 การแบ่งพื้นที่ของวัด.....	10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ.....	13
2.2.1 การแบ่งผู้สูงอายุตามวัย.....	13
2.2.2 การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ.....	13
2.3 พฤติกรรมที่มีผลต่อการใช้พื้นที่และความต้องการพื้นฐานการใช้พื้นที่.....	18
2.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	18
2.3.2 ความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่.....	19
2.3.3 ลักษณะพื้นที่ว่างระหว่างบุคคล.....	20
2.4 แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design).....	21
2.5 แนวคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ.....	25
2.6 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ.....	28
2.7 การเลือกวิธีวิจัย เครื่องมือวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	35
2.7.1 การเก็บข้อมูลและการเลือกเครื่องมือวิจัย.....	35
2.7.2 วิธีวิจัย การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเรื่องที่ศึกษา.....	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
3.2 การเลือกวัดเป็นกรณีศึกษา.....	45
3.3 การเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นกรณีศึกษา.....	48
3.4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	51
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	56
4.1 ข้อมูลวัดกรณีศึกษา.....	56
4.1.1 วัดบางพลีใหญ่ใน.....	58
4.1.2 วัดบางพลีใหญ่กลาง.....	59
4.1.3 วัดบางโหลงใน.....	60
4.1.4 วัดกิ่งแก้ว.....	61

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	62
4.2.1 บุคลากรของวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง.....	62
4.2.2 ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง.....	63
4.2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน.....	66
4.3 ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้งานพื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา.....	66
4.3.1 ข้อมูลจากการบันทึกเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่เข้าใช้งานพื้นที่วัดกรณีศึกษา.....	66
4.3.2 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ด้านกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบปัญหาหรือเป็นอุปสรรคต่อผู้สูงอายุที่ใช้งานพื้นที่ภายในวัด.....	69
4.4 ข้อมูลจากการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่มีอยู่เดิม.....	80
4.5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด.....	86
4.6 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรวัดเกี่ยวกับการจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ.....	92
4.6.1 ความคิดเห็นของบุคลากรวัดในประเด็นต่อกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัด.....	92
4.6.2 ความคิดเห็นของบุคลากรวัดในประเด็นต่อการปรับสภาพแวดล้อมพื้นที่ภายในวัดสำหรับผู้สูงอายุ.....	93
4.6.3 ความคิดเห็นของบุคลากรวัดในประเด็นการเตรียมตัวเพื่อรองรับผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัด.....	94
4.7 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเรื่องแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ.....	94
4.7.1 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นความต้องการพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ.....	95
4.7.2 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ.....	98

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.8 ข้อมูลผลการพิจารณาทัศนียภาพจากการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด.....	98
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย.....	116
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	116
5.1.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษา.....	117
5.1.2 ความต้องการสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	119
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	134
5.3 ข้อเสนอแนะแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด.....	137
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	134
5.4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	150
5.4.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	150
บรรณานุกรม.....	151
ภาคผนวก.....	154
ภาคผนวก ก แบบสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่วัด.....	155
ภาคผนวก ข แบบสังเกตพฤติกรรมผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัด.....	157
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัด.....	162
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์บุคลากรวัดกรณีศึกษา.....	165
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน.....	168
ภาคผนวก ฉ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	176
ภาคผนวก ช ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่.....	187
ประวัติผู้เขียน.....	201

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ความจำกัดและผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม.....	15
2.2 การทบทวนวรรณกรรมเพื่อเลือกเครื่องมือวิจัย.....	38
2.3 การทบทวนวรรณกรรมเพื่อเลือกวิธีวิจัย, กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเรื่องที่ศึกษาการออกแบบเพื่อทุกคนและการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	42
3.1 จำนวนประชากรผู้สูงอายุในเขตการปกครองอยู่ในเกณฑ์สูงตามลำดับ ข้อมูลเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558.....	45
3.2 เกณฑ์การเลือกวัดกรณีศึกษา.....	47
3.3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
4.1 รายละเอียดวัดกรณีศึกษาที่เป็นไปตามเกณฑ์.....	57
4.2 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรของวัดกรณีศึกษา.....	62
4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่เข้าใช้วัดกรณีศึกษา ช่วงที่ 1.....	64
4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่เข้าใช้วัดกรณีศึกษา ช่วงที่ 2.....	65
4.5 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design).....	66
4.6 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ด้านกิจกรรมและด้านพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบปัญหาหรือเป็นอุปสรรคต่อผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา.....	69
4.7 ข้อมูลจากการสำรวจและสังเกตการณ์พฤติกรรมผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษา.....	81
4.8 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด.....	86
4.9 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ.....	97
4.10 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ.....	99
4.11 ความคิดเห็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านการออกแบบเพื่อทุกคนกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด.....	100
4.12 แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมที่ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งของผู้สูงอายุภายในวัด.....	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.1 สรุปผลการวิจัยตามกรอบแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน.....	121
5.2 แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด.....	137

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	7
2.1 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในวัดราชนัลดาราม.....	10
2.2 การออกแบบที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ.....	29
2.3 การออกแบบทางลาด.....	30
2.4 การออกแบบและติดตั้งป้ายสัญลักษณ์.....	30
2.5 การออกแบบเคาน์เตอร์จุดบริการข้อมูล.....	31
2.6 การออกแบบห้องน้ำ.....	32
2.7 การออกแบบบันไดและระยะของลูกตั้งและลูกนอน.....	32
2.8 การออกแบบทางเข้าอาคาร.....	33
2.9 การออกแบบประตูทางเข้า-ออก.....	34
2.10 การออกแบบและขนาดความกว้างทางสัญจร.....	34
4.1 แผนผังและทัศนียภาพวัดบางพลีใหญ่ใน	58
4.2 แผนผังและทัศนียภาพวัดบางพลีใหญ่กลาง.....	59
4.3 แผนผังและทัศนียภาพวัดบางโหลงใน.....	60
4.4 แผนผังและทัศนียภาพวัดกิ่งแก้ว.....	61
4.5 พื้นที่ที่สำรวจและเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดบางพลีใหญ่ใน.....	67
4.6 พื้นที่ที่สำรวจและเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดบางพลีใหญ่กลาง.....	67
4.7 พื้นที่ที่สำรวจและเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดบางโหลงใน.....	68
4.8 พื้นที่ที่สำรวจและเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดกิ่งแก้ว.....	68
5.1 ธรณีประตูเข้า-ออกของพระวิหารวัดกรณีศึกษา.....	118
5.2 ห้องน้ำสาธารณะภายในวัดกรณีศึกษา.....	119

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันทั่วโลกได้เผชิญกับประชากรผู้สูงอายุ มีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันในปี 2564 จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) เมื่อประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึงร้อยละ 20 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2558.) ปัจจุบันประเทศไทยได้เตรียมความพร้อมจากพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ปี 2546 มาตรา 11 กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมสนับสนุนในหลายด้าน รวมไปถึงด้านศาสนาที่จัดไว้ให้ความสะดวกแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ คือการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะ รวมถึงในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ในหมวดที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย

ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างจากวัยอื่น ทั้งทางด้านร่างกายที่มีความเสื่อมตามกาลเวลา ได้แก่ ผมหงอก สายตายาว ผิวหนังบาง เคลื่อนไหวช้าลง การมองเห็นและการได้ยินลดลง เป็นต้น ด้านจิตใจที่มีความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ได้แก่ การหลงลืมง่าย ซึมเศร้า หวาดระแวง วิตกกังวลง่าย เป็นต้น และด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์กัน จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม สังคมให้ความห่างเหิน ผู้สูงอายุมักจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ลำพัง เกิดความรู้สึกเหงา ว้าเหว และรู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อการเกิดสภาวะทางร่างกายและจิตใจที่ไม่ดีต่อผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งเข้าหาศาสนาเพื่อเป็นที่พึ่งทางจิตใจเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มให้ความสนใจเข้าหาวัดหรือศึกษาธรรมะเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (บริบูรณ์ พรพิบูลย์, 2528: 113)

วัดในศาสนาพุทธเป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นเป้าหมายหนึ่งในการทำกิจกรรมทางสังคมนอกบ้านของผู้สูงอายุ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2552) แต่อาคารสถานที่สาธารณะจำนวนมากยังไม่เอื้อต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 มีผลบังคับใช้กับอาคารหลายประเภท ได้แก่ โรงพยาบาล โรงเรียน สถานศึกษา สถานีขนส่งมวลชน เป็นต้น แต่ไม่ครอบคลุมอาคารทางศาสนา และยังไม่มีความมาตรการควบคุมใดเพื่อบังคับใช้กับอาคารทางศาสนา (อรุณ ศิริงานุสรณ์, 2555) ปัจจุบันพบว่า

สภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณพื้นที่วัดหลายแห่งไม่ได้มีการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการรองรับพฤติกรรมและความต้องการของผู้สูงอายุ หากวัดมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้สูงอายุ ส่งผลให้เกิดการทำกิจกรรมภายในวัดที่บ่อยครั้งและจำนวนเพิ่มมากขึ้นได้อย่างสะดวกและปลอดภัยได้จริง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งทำการศึกษาลักษณะองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่มาเข้าใช้ในพื้นที่วัด จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีประชากรผู้สูงอายุเป็นอันดับ 2 ของภาคกลางรองจากกรุงเทพมหานคร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) มีการรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี พ.ศ.2561-2564 (สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2561) ที่ให้ความสำคัญด้านการฟื้นฟู ปรับปรุงศาสนสถานของพระพุทธศาสนา และส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และกิจกรรมทางศาสนา ช่วยลดข้อจำกัดในการทำกิจกรรมและสร้างความปลอดภัยไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้วัดมีการพัฒนาพื้นที่ใช้สอยให้เอื้อต่อการขยายตัวรองรับผู้มาปฏิบัติธรรมและที่พักอาศัยในวัดที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มีการรองรับกลุ่มวัยสูงอายุเท่าที่ควร ซึ่งมีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมที่มีลักษณะพฤติกรรมและความต้องการเชิงพื้นที่แตกต่างจากวัยอื่น จึงนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประโยชน์กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมภายในวัดให้เหมาะสมรองรับสังคมผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

1.2 คำถามของการวิจัย

1.2.1 ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่ภายในวัดเป็นอย่างไร

1.2.2 องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุ

1.2.3 แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดควรเป็นอย่างไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุภายในวัด
- 1.3.2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
- 1.3.3 เพื่อเสนอแนะแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มีรายละเอียดของขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

เลือกศึกษาวัดพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการเสนอแนะแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยคัดเลือกจากวัดจำนวนทั้งหมด 125 แห่ง จากนั้นทำการค้นคว้าหาข้อมูลออนไลน์ จึงทำการคัดเลือกเฉพาะวัดที่มีศักยภาพในการศึกษาวิจัย โดยมีเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาในการเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาจำนวน 13 วัด จากนั้นทำการลงสำรวจพื้นที่ศึกษาด้วยการสังเกตการณ์และสอบถามเบื้องต้น จึงทำการพิจารณาเลือกวัดตามเกณฑ์ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านขนาดพื้นที่วัด ด้านองค์ประกอบภายในวัด และด้านรูปแบบกิจกรรมภายในวัด ซึ่งมีความสะดวกเหมาะสมในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ จึงได้วัดกรณีศึกษาจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1.วัดบางพลีใหญ่ใน 2. วัดบางพลีใหญ่กลาง 3.วัดบางโกลนใน และ 4.วัดกิ่งแก้ว

ผู้วิจัยทำการศึกษาผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปเข้ามาใช้พื้นที่ภายในวัด จังหวัดสมุทรปราการ เท่านั้น โดยทำการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผลจากพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุ มีปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัด และมีความต้องการการใช้พื้นที่ โดยมุ่งเน้นด้านสถาปัตยกรรมภายในเป็นหลัก เพื่อทำการเสนอแนะแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด จังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในงานเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ผู้สูงอายุ เป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัด จังหวัดสมุทรปราการ 2) บุคลากรของวัด จังหวัดสมุทรปราการ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) และสามารถให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ได้

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.3.1 ทำการศึกษาลักษณะพฤติกรรมและความต้องการการใช้งานเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด จังหวัดสมุทรปราการ

1.4.3.2 ทำการศึกษาเฉพาะองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นที่ภายในวัดที่เป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้พื้นที่ จังหวัดสมุทรปราการ

1.4.3.3 ทำการศึกษาเฉพาะแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นที่ภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรปราการ

1.5 นิยามศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีสัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเข้าใช้พื้นที่ภายในวัด จังหวัดสมุทรปราการ

วัด หมายถึง สถานที่ทางพระพุทธศาสนาในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนวัดทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ วัดบางพลีใหญ่ใน วัดบางพลีใหญ่กลาง วัดบางโกลนใน และวัดกิ่งแก้ว โดยทำการศึกษาเฉพาะเขตพุทธาวาสและเขตธรณีสงฆ์ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ภายในอาคารที่มีการใช้งานของผู้สูงอายุและเป็นเส้นทางการสัญจรในพื้นที่อนุสรณ์สถาน

การปรับสภาพแวดล้อม หมายถึง การสร้าง ติดตั้ง หรือดัดแปลงทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอกอาคารหรือสถานที่ที่สอดคล้องต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่ภายในวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การออกแบบเพื่อทุกคน หมายถึง การออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ทุกคนทุกสภาพร่างกายสามารถเข้าถึงและใช้งานได้สะดวกปลอดภัย โดยมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมของบริบทวัด

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 เพื่อทราบพฤติกรรมการทำกิจกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่ภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

1.6.2 เพื่อทราบองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นอุปสรรคต่อผู้สูงอายุภายในวัด

1.6.3 เพื่อให้ได้แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด

1.7 วิธีการดำเนินงานวิจัย

1.7.1 ศึกษาข้อมูลทางเอกสารจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัย

โดยทำการศึกษา 3 หัวข้อหลักได้แก่ ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัด ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และศึกษาแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคน

1.7.2 การกำหนดกรณีศึกษา

- ทบทวนข้อมูลทางเอกสาร โดยคัดเลือกเฉพาะวัดที่มีศักยภาพในการศึกษาวิจัย โดยมีเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาในการเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษา
- ลงสำรวจพื้นที่ศึกษาด้วยการสังเกตการณ์ และพิจารณาเลือกวัดตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้แก่ ด้านขนาดพื้นที่วัด ด้านองค์ประกอบภายในวัด และด้านรูปแบบกิจกรรม
- สังเกตการณ์และสำรวจเบื้องต้น
- จัดทำโครงสร้างแบบสำรวจภาคสนาม แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทางกายภาพ

เก็บข้อมูลทางด้านลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากการทำแบบสังเกตเบื้องต้น สํารวจลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการใช้พื้นที่ ผังวัด ผังอาคารวัดที่ศึกษา

ข้อมูลแบบบันทึกพฤติกรรม

ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุจากการทำแบบบันทึกพฤติกรรมเส้นทางการสัญจร โดยการลงพื้นที่ภาคสนามด้วยวิธีสังเกตการณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตำแหน่งกิจกรรม การใช้งาน พฤติกรรม และปัญหาต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้สูงอายุภายในวัด เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลง่าย เห็นภาพรวมของเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดพฤติกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติและทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

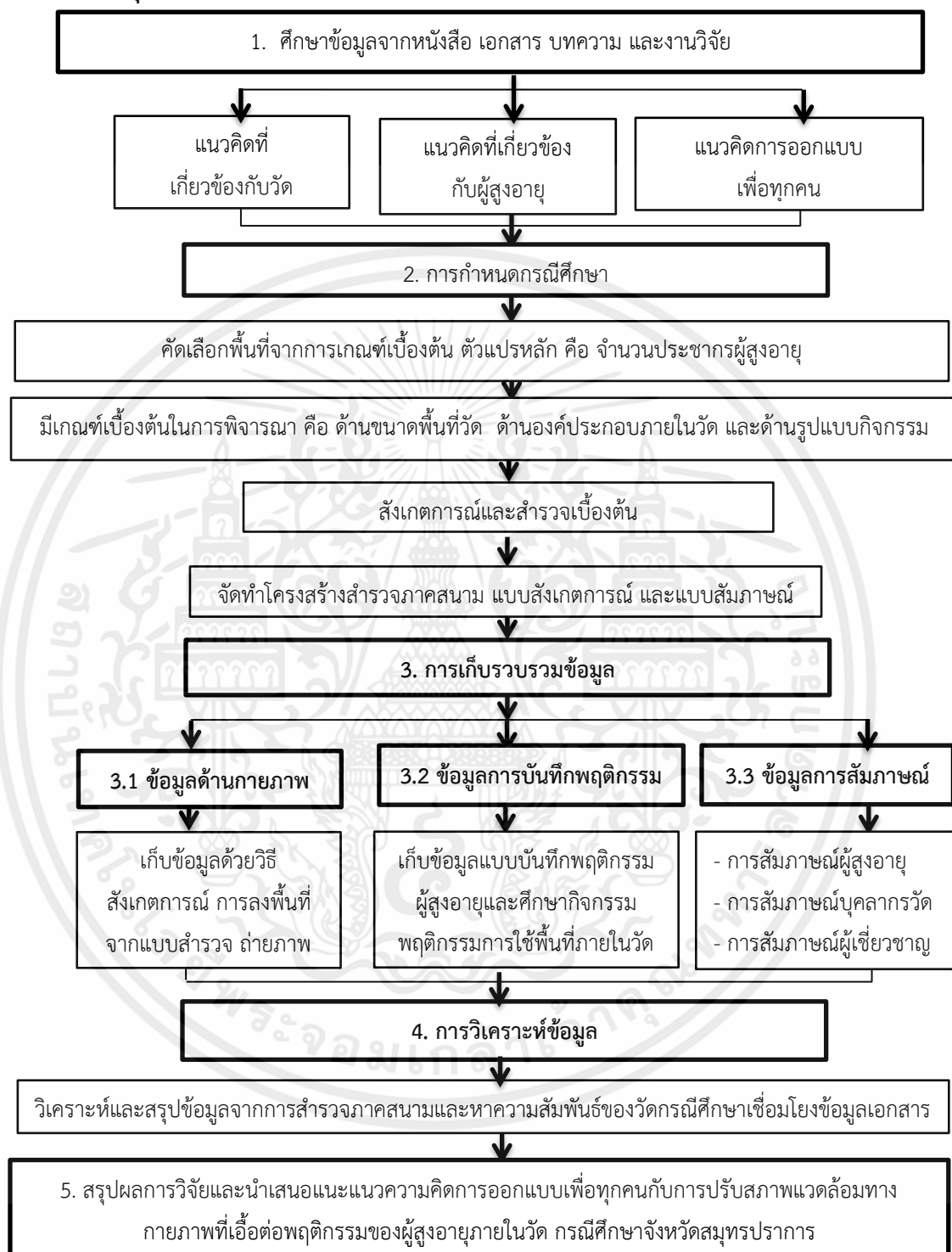
สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ เพื่อเก็บข้อมูลด้านความต้องการ ปัญหาที่เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้สูงอายุภายในวัด สัมภาษณ์บุคลากรของวัด และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) เพื่อหาความเหมาะสมการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัดสำหรับผู้สูงอายุ

1.7.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากการลงสำรวจภาคสนามของวัดกรณีศึกษา
- วิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากแบบบันทึกพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลากิจกรรมของผู้สูงอายุ ปัญหาและอุปสรรคที่พบด้านการถึงพื้นที่ภายในวัด
- วิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่มีความสอดคล้องกันภายในกรณีศึกษา ว่ามีประเด็นใดซ้ำกันหรือมีประโยชน์ในการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดสำหรับผู้สูงอายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7.5 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รูปที่ 1. 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษา เรื่องแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัด แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน แนวคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ และการเลือกวิธีวิจัย เครื่องมือวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางกระบวนการวิจัยการกำหนดขอบเขตของการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 7 หัวข้อหลัก ดังนี้

- 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัด
 - 2.1.1 บทบาทและประเภทของวัด
 - 2.1.2 การแบ่งพื้นที่ของวัด
- 2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
 - 2.2.1 การแบ่งผู้สูงอายุตามวัย
 - 2.2.2 การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ
- 2.3 พฤติกรรมที่มีผลต่อการใช้พื้นที่และความต้องการพื้นฐานการใช้พื้นที่
 - 2.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 - 2.3.2 ความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่
 - 2.3.3 ลักษณะพื้นที่ว่างระหว่างบุคคล
- 2.4 แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)
- 2.5 แนวคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
- 2.6 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ
- 2.7 การเลือกวิธีวิจัย เครื่องมือวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
 - 2.7.1 การเก็บข้อมูลและการเลือกเครื่องมือวิจัย
 - 2.7.2 วิธีวิจัย การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเรื่องที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัด

2.1.1 บทบาทและประเภทของวัด

วัด หมายถึง สถานที่ทางพุทธศาสนา มีสถาปัตยกรรมแหล่งปลูกสร้างอาคาร ได้แก่ อุโบสถ วิหาร เจดีย์ ศาลาการเปรียญ รวมถึงกุฏิของพระภิกษุสงฆ์ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ซึ่งมีบทบาททางการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วัดเป็นสถานที่ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมโดยมีกิจกรรมและประเพณีทางศาสนาต่าง ๆ เช่น การทำบุญ ตักบาตร การฟังเทศน์ฟังธรรม การบรรพชาอุปสมบท และการจัดงานในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้ที่สนใจได้มาศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอน ประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม เป็นที่พักอาศัยพักผ่อนใจ รวมทั้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับผู้ที่ยังไม่เคยมาเยี่ยมชม (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2559) แสดงให้เห็นว่าวัดมีความสำคัญต่อคนไทยมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งวัดส่วนใหญ่มักจะตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน เพื่อเป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง วัดจึงเปรียบเสมือนพื้นที่ทางสังคมของชุมชน และเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับบุคคลทุกเพศทุกวัย โดยบทบาทที่สำคัญของวัดทั้งด้านศาสนาและด้านที่เป็นศูนย์รวมของชุมชน (ประภัสรา นาคะ, 2551 : 24-25) ดังนี้

- 1) สถานที่ประกอบศาสนกิจและเป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์
- 2) สถานที่ที่ศึกษาปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน
- 3) สถานที่ที่ประกอบพิธีทางศาสนาและกิจกรรมประเพณีร่วมกันของชุมชน
- 4) สถานที่ที่พุทธศาสนิกชนเข้าหาความสงบทางกายทางใจเพื่อมีโอกาสเรียนรู้พระธรรม
- 5) สถานที่ที่ศูนย์กลางทำกิจกรรมทางสังคมของคนในชุมชน

จากข้อมูลของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กล่าวถึง การแบ่งประเภทของวัดได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

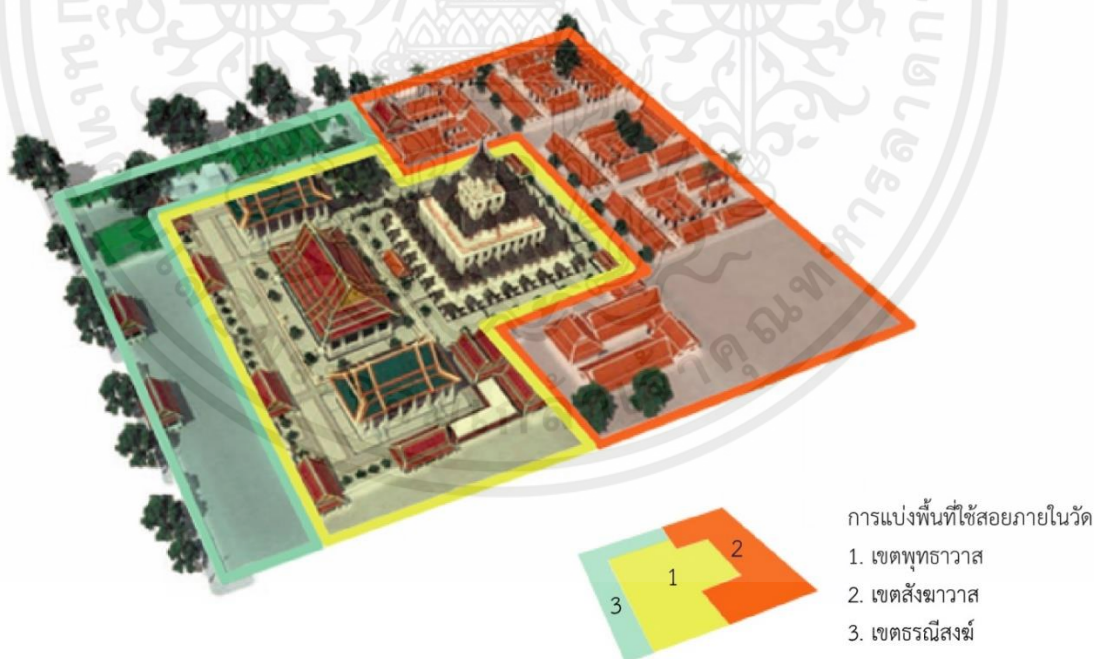
- 1) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา คือ วัดที่มีประกาศตั้งวัดโดยถูกต้องด้วยกฎหมาย และต่อมาได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา มีอุโบสถเพื่อใช้เป็นที่ทำสังฆกรรม วัดประเภทนี้แยกได้อีกเป็น 2 ประเภท คือ วัดหลวงหรือพระอารามหลวง เป็นวัดที่พระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ทรงสร้างขึ้นหรือทรงโปรดให้ปฏิสังขรณ์ รวมถึงที่รัฐบาลหรือประชาชนทั่วไปสร้างหรือปฏิสังขรณ์แล้วทรงรับไว้เป็นในพระบรมราชูปถัมภ์ และวัดราษฎร์ เป็นวัดที่ประชาชนทั่วไปสร้างหรือปฏิสังขรณ์ ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดและประกาศตั้งวัด โดยถูกต้องตามกฎหมายจากทางราชการ และช่วยกันทำนุบำรุง

2) สำนักสงฆ์ คือ วัดที่มีประกาศตั้งวัดโดยถูกต้องด้วยกฎหมาย แต่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา มีพระสงฆ์อาศัยอยู่ประจำ ยังไม่มีอุโบสถเพื่อใช้เป็นที่ทำสังฆกรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาทั้ง 2 ประเภท คือ วัดอารามหลวงและวัดราษฎร์ เนื่องจากวัดมีการกระจายตัวตามแหล่งพื้นที่ชุมชน ทำให้ผู้สูงอายุในเขตชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียงมีโอกาสมาใช้พื้นที่ภายในวัดบ่อยครั้งและจำนวนมาก

2.1.2 การแบ่งพื้นที่ของวัด

วัดโดยทั่วไปมีขอบเขตพื้นที่ใช้สอยของวัด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตธรณีสงฆ์ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบและความชัดเจนในการใช้พื้นที่ของพระสงฆ์ โดยตั้งอยู่บนกรอบพื้นฐานหลักของวิถีสมณะอันมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การทำสังฆกรรมที่ต้องการทำร่วมกับพระภิกษุสงฆ์รูปอื่น และการอยู่อาศัยที่ใช้เป็นที่ปลีกตัวไปอาศัยจำวัด พักผ่อนเฉพาะรูป โดยการใช้สอยอาคารและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ใช้สอยทั้ง 3 เขต ดังรูปที่ 2.1 มีรายละเอียดดังนี้

การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในวัด
 1. เขตพุทธาวาส
 2. เขตสังฆาวาส
 3. เขตธรณีสงฆ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2559)

1.) เขตพุทธาวาส หมายถึง ขอบเขตพื้นที่สำหรับพระสงฆ์ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของวัด เนื่องจากคำว่าพุทธาวาส มีความหมายว่าเป็นสถานที่ประทับของ พระพุทธเจ้า เขตพุทธาวาสจึงมักประกอบด้วยสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพิธีกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- พระเจดีย์ พระมณฑป พระปราสาท คือ อาคารที่สร้างเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางของวัด ในฐานะสัญลักษณ์แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
- พระอุโบสถ คือ อาคารที่ใช้ประกอบศาสนพิธี
- พระวิหาร คือ อาคารที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ระหว่างพระสงฆ์และฆราวาส
- เจดีย์ราย เจดีย์ทิศ (มณฑป ปราสาท) คือ อาคารที่บรรจุอัฐิหรือสร้างเพื่อให้ผังรวมสมบูรณ์ในเชิงสัญลักษณ์
- หอระฆัง หอกลอง คือ อาคารที่ใช้ตีบอกเวลาสำหรับพระภิกษุสงฆ์ทำกิจวัตรในทางสงฆ์
- ศาลาต่าง ๆ เช่น ศาลาราย เป็นอาคารที่ใช้เป็นที่นั่งพักของผู้มาเยือน, ศาลาทิศ เป็นอาคารที่ใช้ล้อมอาคารสำคัญสำหรับนั่งพักให้คฤหัสถ์, พระระเบียง เป็นอาคารลักษณะเรือนยาว ล้อมรอบอาคารสำคัญหรือล้อมแสดงขอบเขต

อาคารที่สำคัญที่สุดในฐานะหลักประธานของวัด คือ พระเจดีย์ พระปราสาท และพระมณฑป ส่วนใหญ่มักจะถูกวางตำแหน่งในส่วนที่สำคัญที่สุดของผังเขตพุทธาวาสบริเวณกึ่งกลางหรือแกนกลางของผัง ส่วนพระอุโบสถและพระวิหาร เป็นอาคารสำคัญรองลงมา ซึ่งอาคารทั้งสองประกอบคู่กับพระเจดีย์เสมอหรือใช้ประกอบรวมกัน คือ พระอุโบสถ พระเจดีย์ และพระวิหาร ตำแหน่งของอาคารพระอุโบสถหรือพระวิหารจึงมักถูกวางทางด้านหน้าของพระเจดีย์เสมอในลักษณะแนวแกนตั้ง เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

2.) เขตสังฆาวาส หมายถึง ขอบเขตพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ เพื่อสามารถปฏิบัติภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับพิธีการใดทางศาสนาโดยตรง เป็นพื้นที่มีขอบเขตมิดชิดและประกอบด้วยอาคารสถานที่สัมพันธ์กับกิจกรรมและวัตรปฏิบัติที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของเพศสมณะเท่านั้น ได้แก่

- กุฏิ คืออาคารที่ใช้สำหรับอยู่อาศัยพักผ่อน
- กัปปิยกุฏิ คือโรงเก็บอาหาร
- หอฉัน คืออาคารที่ใช้เป็นที่ฉันภัตตาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วิจัยกุฎี คืออาคารที่ใช้สำหรับขี้บถ่าย
- หอไตร คืออาคารที่ใช้เก็บรักษาพระคัมภีร์ทางศาสนาพุทธ
- ธรรมศาลา คือโรงเทศนาธรรม
- ห้องสรงน้ำ คือห้องชำระกาย
- ศาลาท่าน้ำ คืออาคารที่ใช้เป็นท่าน้ำและทางเข้าวัดทางน้ำ

3.) เขตธรณีสงฆ์ หมายถึง ขอบเขตพื้นที่ในวัดซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหลือจากการจัดแบ่งพื้นที่เขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส เป็นพื้นที่สำหรับประโยชน์ใช้สอยในเชิงสาธารณประโยชน์ของวัด สามารถเป็นพื้นที่โล่งที่สร้างความร่มรื่นให้วัด หรือเป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารอื่น ๆ ได้ เช่น การสร้างเมรุสำหรับฌาปนกิจศพในชุมชน การสร้างโรงเรียนเพื่อการศึกษา การแบ่งพื้นที่ให้บุคคลอื่นเช่าเพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยและประกอบการค้าขาย เช่น การสร้างตึกแถวหรือการทำเป็นตลาด เป็นต้น

จากการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของวัดทั้ง 3 ส่วนนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบและชัดเจนในการใช้พื้นที่ของพระภิกษุสงฆ์ โดยการทำศาสนพิธีในเขตพุทธาวาสมีลักษณะเป็นพิธีการ ซึ่งต้องมีความสำรวมอย่างมากทั้งหมู่พระภิกษุสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ส่วนเขตสังฆาวาสเป็นที่การอยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์อาจไม่ต้องสำรวมมากนักเนื่องจากเป็นเขตที่มีความเป็นส่วนตัวสูง การแบ่งพื้นที่วัดในเชิงการออกแบบทางสถาปัตยกรรมจึงให้ความหมายของทั้ง 3 เขต คือ 1) เขตสังฆาวาสเป็นพื้นที่ส่วนตัว (Private Zone) เฉพาะสำหรับพระสงฆ์ 2) เขตพุทธาวาสเป็นพื้นที่กึ่งสาธารณะ (Semi-Public Zone) สำหรับพระภิกษุสงฆ์ร่วมกับฆราวาส 3) เขตธรณีสงฆ์เป็นเหมือนเขตพื้นที่สาธารณะ (Public Zone) สำหรับบุคคลอื่นประชาชนทั่วไป (ภัทรนิษฐ์ จันพล, 2556)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่วัดเฉพาะ 2 เขตพื้นที่วัด คือ 1) เขตพุทธาวาสเป็นพื้นที่กึ่งสาธารณะ (Semi-Public Zone) และ 2) เขตธรณีสงฆ์เป็นเขตพื้นที่สาธารณะ (Public Zone) ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะนี้ที่มีการใช้งานของผู้สูงอายุที่เป็นฆราวาสเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติ ให้ความหมายของผู้สูงอายุว่าหมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และกำหนดให้ใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก

องค์การอนามัย ให้คำจำกัดความของผู้สูงอายุจากการกำหนดตามวัยว่าหมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีหรือมากกว่า หรือผู้ที่สังคมยอมรับว่าสูงอายุจากการกำหนดจากสังคม หรือผู้ที่เกษียณอายุจากการทำงานเมื่อนับตามสภาพเศรษฐกิจ ในประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะใช้เกณฑ์ที่อายุ 65 ปี ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 นั้น ผู้สูงอายุหมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปี (60 ปี) บริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

2.2.1 การแบ่งผู้สูงอายุตามวัย

องค์การสหประชาชาติ ได้จัดผู้สูงอายุโดยแบ่งตามวัยเป็น 3 กลุ่มช่วงวัย (ภัทรนิษฐ์ จันทพล, 2556) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุวัยต้น (Young Old) ผู้ที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี ส่วนใหญ่มีสุขภาพอนามัยที่ช่วยเหลือตัวเองได้และยังทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมได้

กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุวัยกลาง (Medium Old) ผู้ที่มีอายุระหว่าง 70-79 ปี กว่าครึ่งหนึ่งมีสุขภาพที่ยังช่วยเหลือตัวเองได้ เริ่มมีผู้คอยช่วยเหลือดูแลบ้างและการทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมได้น้อยลง

กลุ่มที่ 3 ผู้สูงอายุวัยปลาย (Older Old) ผู้มีอายุ 80 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะต้องได้รับการดูแลจากบุตรหลานและบุคคลอื่น

การกำหนดตามอายุจริงเป็นการง่ายในการพิจารณา โดยสรุปได้ว่าผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาวะทางด้านร่างกายจิตใจและสังคมไปในทางถดถอยลง มีความสามารถในการประกอบอาชีพและบทบาททางสังคมลดลง

2.2.2 การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ

การเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจอารมณ์ และด้านบทบาทกิจกรรมทางสังคมไปในทิศทางถดถอยลงกว่าวัยอื่นได้อย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงในด้านที่พบเห็น และสำคัญต่อการเกิดขึ้นในวัยสูงอายุโดยทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้

1.) การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย

การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย คือการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะในร่างกาย เฉพาะตัวบุคคล ซึ่งจะเกิดขึ้นไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่สำคัญ เช่น กรรมพันธุ์ โรคหรือ ความเจ็บป่วย สิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ เช่น ดิน ฟ้า อากาศ อาหาร อาชีพ ความเครียด การ ออกกำลังกาย เป็นต้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้มุ่งทำการศึกษการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่ส่งผล กระทบต่อลักษณะพฤติกรรมการใช้งานภายในพื้นที่วัดของผู้สูงอายุ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอวัยวะของ ร่างกายสามารถพบได้จากการสังเกตได้ง่ายในกลุ่มผู้สูงอายุได้ดังนี้ เส้นผมหงอกเป็นสีเทาหรือขาว ผม บางหลุดร่วงง่าย สายตายาวอาการที่พบมากในผู้สูงอายุ กระจกตาขุ่น ต้อกระจก การปรับสายตาช้า ลง การมองเห็นภาพมีความไหวลดลง การมองเห็นและการได้ยินลดลง มักมีอาการสูญเสียการได้ยิน การ ได้ยินโทนเสียงสูงลดลง ผิวหนังมีลักษณะแห้งบาง เทียบจนทำให้รู้สึกหนาวได้ง่าย ปัสสาวะบ่อย เนื่องจากกระเพาะปัสสาวะมีความจุลดลง มีการค้างปัสสาวะเพิ่มขึ้นหลังการถ่ายส่งผลให้ปัสสาวะ บ่อย และอาจปัสสาวะราดได้ การทำงานของปอดมีประสิทธิภาพลดลงทำให้เหนื่อยง่าย มีการ เคลื่อนไหวและการทรงตัวลดลง กล้ามเนื้อหัวใจอ่อนแรง ไขมันเกาะผนังหลอดเลือดมากขึ้นทำให้ หลอดเลือดแข็งตัวส่งผลให้ความดันเลือดสูงขึ้น เซลล์ประสาทมีจำนวนลดลงส่งผลให้ความจำเสื่อม รู้สึกตัวช้า การเคลื่อนไหวช้า ความสัมพันธ์ในการทำงานของระบบสมอง กล้ามเนื้อ และข้อต่อผิดปกติ ไป รวมถึงฮอร์โมนในร่างกายลดต่ำลง ทำให้ผู้สูงอายุเกิดการสูญเสียการควบคุมระบบร่างกาย ต่างๆ เช่น ความดันโลหิตสูง ระบบกล้ามเนื้อ กระดูกที่เสื่อมถอยเกิดภาวะกระดูกพรุนประาะหักง่าย ทำให้เกิดอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดขา เป็นต้น เป็นปัญหาความเจ็บป่วยทางร่างกายที่พบมาก ที่สุดในวัยสูงอายุ (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณและคณะ, 2540)

ความจำกัดของผู้สูงอายุที่เกิดจากการเสื่อมของร่างกายและผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ด้านสภาพแวดล้อม สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับแนวทางการปรับปรุงและ ออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุต่อไป ซึ่งมี รายละเอียดในตารางที่ 2.1 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2. 1 ความจำกัดและผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม (นพวรรณ จงวัฒนา และคณะ, 2541)

ที่	ความจำกัดของผู้สูงอายุ	ผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม
1	สายตายาว	มองวัตถุไม่ชัดเจนในระยะใกล้
2	กระจกตาขุ่น	ต้องการแสงสว่างมากกว่าปกติ เพื่อให้มองเห็นชัดเจน
3	ความเข้มของเปลือกตาลดลง แสงสว่างเข้าตามากขึ้น	สีของวัตถุที่จะมองต้องชัดเจนและสีเข้มมากขึ้น
4	เลนส์ตาเป็นสีเหลือง	มองสีไม่ชัดเจนโดยเฉพาะสีน้ำตาล ฟ้ำ เขียว ม่วงและสีเทาแกมแดง
5	ต้อกระจกเลนส์ขุ่น	การจ้องมองทำได้ลำบาก
6	รูม่านตาลดขนาดลง	การปรับสายตาช้าลง
7	ลานสายตาแคบลง	การมองเห็นแคบลง
8	หูตึง	การฟังและการได้ยินเสียงไม่ชัดเจน
9	การไต่กลิ่นช้า	การสังเกตกลิ่นควัน แก๊ส ที่ผิดปกติลดลง
10	ญาณสัมผัสผิช้า	การได้รับสิ่งกระตุ้นลดลง
11	อุณหภูมิร่างกายต่ำ	มีความไวต่ออุณหภูมิแวดล้อมที่ต่ำ ได้รับผลกระทบง่าย
12	ประสาทสัมผัสผิช้า	การตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น การรักษาความสมดุล การป้องกันภัยให้ตนเองทำได้ช้าลง
13	ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ลดลง	การเปลี่ยนอิริยาบถจากนั่งเป็นยืนช้า เดินลากเท้าและเหนื่อยง่าย
14	ข้อติด	การขึ้น-ลงบันไดลำบาก ต้องการราวจับบันได ประตูต้องมีลูกบิด
15	ความจำสั้น	ลืมดูสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย เช่น การลืมกุญแจประตู การเปิดแก๊ส
16	กลิ่นปัสสาวะไม่ได้ อูจจาระ ลำบาก	ห้องน้ำอยู่ใกล้ห้องนอน ต้องการห้องน้ำที่สะดวกสบายโถสุขภัณฑ์แบบมีฝักพียง มีราวจับเกาะยึด
17	ใช้ยาหลายอย่าง ความดัน โลหิตต่ำ หน้ามืดบ่อย	หกล้มง่าย ต้องการพื้นที่เรียบง่าย โลง ไม่ลื่น ไม่ควรมีสิ่งของเกะกะหรือสิ่งกีดขวางทางเดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากความเสื่อมถอยทางร่างกายมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพทางจิตใจของผู้สูงอายุไปในทิศทางเสื่อมถอยลง ส่งผลต่อทางด้านความจำ ด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่เคยทำ รวมทั้งการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ มีผลมาจากการสูญเสียบุคคลใกล้ชิดอันเป็นที่รัก การสูญเสียรายได้ ตำแหน่ง หน้าที่จากงานที่ทำเป็นประจำ และการสูญเสียสัมพันธภาพในครอบครัว โดยเฉพาะสังคมปัจจุบัน มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับบุตรหลานลดลง ปัจจัยข้างต้นที่กล่าวมานี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้สูงอายุ

3.) การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหาทางร่างกายและทางจิตใจของผู้สูงอายุที่ต้องประสบ ทำให้ความคล่องตัวด้านความคิด การกระทำ การสื่อสารมีการตอบสนองช้าลง เนื่องจากผู้สูงอายุมีข้อจำกัดทางร่างกาย สัมพันธ์กับทางสังคมมีขอบเขตจำกัด สังคมให้ความห่างเหินมากขึ้น สังคมมักจะประเมิณผู้สูงอายุไปในทิศทางลบว่า ความสามารถในทางปฏิบัติลดลง แม้ว่าจะมีผู้สูงอายุบางคนจะมีความสูงอายุ ก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อบทบาทและหน้าที่ทางสังคม การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

3.1) การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ จากการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศเกิดการขยายตัวของชุมชนเมือง จากเดิมที่เคยเป็นสังคมเกษตรกรรมนำไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนไป ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่อาศัยในเมืองต้องเผชิญปัญหาการอยู่ลำพังและไม่มีที่พึ่งพิง รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เกิดความรู้สึกว่าเหวและมักถูกทอดทิ้งไว้ลำพัง

3.2) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ปรากฏชัดเจนจากการออกจากงานหรือการเกษียณอายุจากการเปลี่ยนบทบาทตนเองที่เคยเป็นหัวหน้าครอบครัวไปเป็นผู้ที่ต้องพึ่งผู้อื่น เป็นฐานะผู้รับมากกว่าผู้ให้ เกิดความอับอาย เกิดความรู้สึกว่าตนไร้ค่าหมดความสำคัญและต้องพึ่งพาผู้อื่น เป็นตัวปัญหา เป็นภาระของครอบครัวและสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานับ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 บทบาทของผู้สูงอายุที่ปรากฏให้เห็นทางด้านสถานภาพและบทบาทในสังคม เป็น
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลเชิงนโยบายของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำ ไปใช้
 บทบาทที่เกิดขึ้นตามการรับรู้และความเข้าใจของผู้สูงอายุว่าบทบาทของตนเอง คือ กิจกรรมภายใน

บ้านและกิจกรรมทางศาสนา ทั้งนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยมหรือบุคลิกภาพ และ ประสบการณ์ของผู้สูงอายุแต่ละคน ปัจจุบันนี้ผู้สูงอายุมีศักยภาพที่จะสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม ได้ บทบาทของผู้สูงอายุจึงมีบทบาทในครอบครัวและบทบาทในชุมชน สำหรับบทบาทของผู้สูงอายุ ในชุมชนมักเป็นการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้กับชุมชนตนเอง โดยธรรมชาติเป็น การรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการมากกว่าเป็นทางการมานานแล้ว เช่น รวมตัวกันประกอบกิจกรรม ทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ชุมชนจะมอบภารกิจหลักในศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุเป็นผู้นำโดยปริยาย เช่น งานบวช งานมงคล งานกฐิน งานผ้าป่า งานตักบาตร เป็นต้น (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2554)

การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางศาสนามากที่สุด (จุฑาทิพย์ อภิรมย์, 2537) และชาวชนบทมีความเชื่อทางศาสนาสูงกว่าชาวเมือง ผู้มีระดับการศึกษา ต่ำมีความเชื่อสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง ผู้มีอาชีพชาวนา ค้าขายมีความเชื่อมากกว่าผู้มีอาชีพทางธุรกิจ และข้าราชการ ผู้มีรายได้ต่ำมีความเชื่อมากกว่าผู้มีรายได้สูง (สุนทรีย์ โคมินและสนิธ สมักรการ, 2522: 117) ซึ่งผู้สูงอายุที่มีปฏิสัมพันธ์กับวัดและศาสนามาก คือ เพศหญิง อยู่อาศัยในพื้นที่ชนบท ไม่ มีความเจ็บป่วย มีการศึกษาสูงและมีสถานภาพโสดและหย่าร้าง (สายสีทอง ณ ภูเก็ต, 2543: 76) รวมไปถึงผู้สูงอายุที่มาปฏิบัติธรรมภายในวัดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายที่ดี เช่น หายจากอาการ นอนไม่หลับ ระบบย่อยอาหารทำงานดีขึ้นมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้าน จิตใจ เช่น มีอารมณ์โกรธที่ลดลง มีสติ เกิดความรู้สึกสบายใจ (ศิริพร สันถวชาติ, 2551)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งทำการศึกษากิจการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะ พฤติกรรมการใช้งานภายในพื้นที่วัดของผู้สูงอายุ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดความ เสื่อมถอยทางด้านร่างกาย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านการได้ยิน และด้านการมองเห็น เพื่อนำมาใช้ศึกษาพฤติกรรมการทำกิจกรรมการใช้งานเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด และออกแบบคำถามในแบบสัมภาษณ์เรื่องความต้องการลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในวัดเพื่อตอบสนองการใช้งานของผู้สูงอายุที่แท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นพื้นฐาน ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับ ผู้สูงอายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 พฤติกรรมที่มีผลต่อการใช้พื้นที่และความต้องการพื้นฐานการใช้พื้นที่

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้สูงอายุที่มีผลต่อการใช้งานเชิงพื้นที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ความต้องการขั้นพื้นฐานต่อการใช้พื้นที่ และลักษณะพื้นที่ส่วนบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ

พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมสามารถวิเคราะห์ตามคุณสมบัติเชิงพฤติกรรมของสภาพแวดล้อมกับมนุษย์ มีคุณสมบัติความสัมพันธ์ที่สำคัญแบ่งได้เป็น 7 ประการ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ, 2556) ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ทางสภาวะแวดล้อม ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีคุณสมบัติกายภาพด้านสภาวะแวดล้อม เช่น ระดับเสียง ระดับอุณหภูมิ ระดับความสว่าง ความชื้น ความบริสุทธิ์ของอากาศ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสภาวะของมนุษย์ โดยมีความสัมพันธ์กับด้านสรีระวิทยาและอาจส่งผลถึงทางด้านจิตวิทยา โดยสภาพทางชีวภาพของมนุษย์มีความจำกัดความสัมพันธ์กับระดับสภาวะ เช่น ระดับอุณหภูมิ ระดับเสียงที่สูงกว่าปกติมีผลต่อร่างกายและจิตใจมนุษย์ ดังนั้นการปรับปรุงออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพควรมีความเหมาะสมกับผู้ใช้งานของพื้นที่

2. ความสัมพันธ์ทางการรู้สึก สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับอวัยวะและระบบประสาทสัมผัสของมนุษย์ โดยมนุษย์รับรู้สภาพแวดล้อมผ่านทางจักษุประสาทโดยผ่านทางตา โสตประสาทผ่านทางหู ฆานประสาทผ่านทางจมูก และผัสสะสัมผัสผ่านทางผิวหนัง สิ่งที่มนุษย์รับรู้เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก (Sensation) รูปร่าง สี สัน เสียง กลิ่น ความลื่น ซึ่งปรากฏในสภาพแวดล้อม

3. ความสัมพันธ์ทางมิติ ความสัมพันธ์ทางกายภาพด้านขนาดสิ่งของ ระยะห่างจากสิ่งของ รวมถึงระยะห่างจากบุคคลอื่น เป็นคุณสมบัติสภาพแวดล้อมทางด้านมิติ โดยความสัมพันธ์นี้เกี่ยวข้องกับกายวิภาค โครงสร้างสัดส่วนของมนุษย์ ทางจิตวิทยา เช่น ความสูงของเครื่องเรือนต้องมีความสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสัดส่วนร่างกายของมนุษย์ในการใช้งาน รวมถึงความเกี่ยวข้องกับระยะห่าง เช่น ระยะห่างระหว่างบ้านกับวัด ระยะห่างสามารถกำหนดอาณาเขต

ครอบครอง และที่เว้นว่างส่วนบุคคล เช่น ระยะห่างระหว่างอาคารวาสที่เป็นเพศหญิงกับพระภิกษุสงฆ์ภายในวัด

4. ความสัมพันธ์ทางทิศทาง เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่กำหนดตำแหน่งของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รวมไปถึงตำแหน่งของสิ่งต่างๆ เช่น ป้ายสัญลักษณ์ป้ายแผนที่ ถนน ทางสัญจร ทำให้เกิดพฤติกรรมรู้ว่าต้องเดินทางหรือเคลื่อนไหวไปทางไหน

5. ความสัมพันธ์ทางสัญลักษณ์ เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการคาดคะเนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม เช่น ผู้สูงอายุทราบว่าพื้นที่สภาพแวดล้อมตรงนั้นเป็นอาคารพระอุโบสถ หรือเป็นห้องน้ำ จากองค์ประกอบทางกายภาพที่เรารับรู้สิ่งที่ปรากฏแสดงออกมาให้เห็นชัดเจน

6. ความสัมพันธ์ทางการกระทำระหว่างกันทางสังคม สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีส่วนในการส่งเสริมให้มนุษย์มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำระหว่างกันมากหรือน้อย ซึ่งมนุษย์จะต้องมีความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งบางพื้นที่ที่ต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น พื้นที่ทางเดินร่วม บันได พื้นที่สาธารณะ หากระหว่างอาคารมีรั้วกันสูงมาก บุคคลที่อยู่ในอาคารนั้นไม่อาจมีการกระทำระหว่างกันได้อย่างสะดวก กรณีอาคารมีลักษณะเปิดโล่งย่อมส่งผลทำให้บุคคลเกิดการกระทำระหว่างกันที่แตกต่างกัน

7. ความสัมพันธ์ทางการผสมผสานรวมกันทางวัฒนธรรม เกิดความเป็นหนึ่งอันเดียวกันของสังคม เป็นคุณสมบัติรวมสภาพแวดล้อมที่สะท้อนได้จากระบบคุณค่าของทางด้านวัฒนธรรม โดยมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งระหว่างระบบทางกายภาพกับระบบทางวัฒนธรรม เช่น วัดไทยเป็นพื้นที่สาธารณะเป้าหมายหนึ่งในการทำกิจกรรมทางศาสนา รวมไปถึงเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีของวัฒนธรรมไทย สภาพแวดล้อมของวัดล้วนสะท้อนถึงการส่งผลให้เกิดการรวมตัวกันของคนไทยผู้ที่นับถือศาสนาพุทธตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2.3.2 ความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่

ความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่ของแต่ละบุคคล มีความต้องการทางด้านพื้นที่ขึ้นอยู่กับความเคยชิน ค่านิยม วัฒนธรรมของกลุ่มคนที่แตกต่างกัน ความต้องการพื้นฐานการใช้พื้นที่

เอกสารนี้เป็นสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (สุรัตน์ สดชื่นจิตต์, 2554) อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีก 1. ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological needs) คือ ความต้องการเชิง

กายภาพของมนุษย์ ในความเหมาะสมต่อด้านองค์ประกอบของตัวบุคคล เช่น อุณหภูมิ ไม่ร้อน ไม่

หนาวจนเกินไป ระดับของเสียงที่ไม่ดังจนเกินไป และความเหมาะสมต่อขนาดโครงสร้างสัดส่วนของ คน เช่น ขนาด ความสูง อิริยาบถ เป็นต้น โดยลักษณะของกิจกรรมต้องการองค์ประกอบ สภาพแวดล้อมหรือสิ่งอำนวยความสะดวกแบบใด และจำนวนของผู้ร่วมกิจกรรมต่างๆจะส่งผลต่อ ความต้องการในการใช้พื้นที่ที่แตกต่างกัน และทำให้นำไปสู่การกำหนดขนาดของพื้นที่ใช้สอยและ ลักษณะของอาคาร รวมไปถึงลักษณะพื้นที่และลักษณะอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น สำหรับอาคาร

2. ความต้องการทางด้านจิตวิทยา (Psychological needs) คือ ความต้องการที่ สะท้อนถึงความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่อตัวบุคคล ซึ่งมีความต้องการที่จะได้รับ การตอบสนองทางด้านความปลอดภัย (Safety needs) ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ความเป็น ส่วนตัว (Privacy needs) รวมถึงการมีความเป็นระเบียบและการคำนึงถึงความสวยงาม (Aesthetic needs) หากสภาพแวดล้อมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวได้เพียงพอ จะส่งผลต่อ ความไม่สอดคล้องด้านการใช้งานพื้นที่และพฤติกรรมของบุคคลที่ใช้พื้นที่

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) คือ การเกิดจากลักษณะของ สภาพแวดล้อมการใช้งานของพื้นที่ มีผลต่อการคำนึงถึงการจัดเตรียมพื้นที่สภาพแวดล้อมให้ สอดคล้องต่อความต้องการทางสังคม ทั้งส่วนพื้นที่ที่มีการติดต่อสื่อสารระดับบุคคล ระดับกลุ่ม รวมไปถึง ถึงพื้นที่ภายนอกอาคารที่เอื้อต่อการทำกิจกรรม พฤติกรรมที่ทำให้เกิดพื้นที่นั้น เพื่อตอบสนองความ ต้องการพื้นที่ทางด้านสังคม

2.3.3 ลักษณะพื้นที่ว่างระหว่างบุคคล

ระยะห่างระหว่างบุคคล (Personal Space) เป็นระยะปัจเจกบุคคลที่มีอาณาเขตส่วนตัว ระหว่างตนเองและบุคคลอื่น หมายถึง พื้นที่ส่วนตัว พื้นที่ว่างระหว่างบุคคลในสังคม โดยอาณาเขต ส่วนตัวสามารถยืดหดได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อม สภาพอารมณ์ ทางจิตใจ รวมถึงด้านวัฒนธรรม สามารถแบ่งระยะห่างส่วนบุคคลได้ 4 ระยะ ดังนี้ (Edward T. Hall, 1966)

1. ระยะสนิทสนม (Intimate Distance) มีระยะ 0-15 เซนติเมตร เป็นระยะสนิทสนม ที่ใกล้ชิดที่สุด เป็นระยะที่สามารถสื่อสารได้อย่างใกล้ชิด การพูดคุย การสัมผัสกัน มักใช้กับบุคคลที่มีความสนิทสนมกัน เช่น คนในครอบครัว คนรัก เพื่อนสนิท

2. ระยะส่วนตัว (Personal Distance) มีระยะ 30-60 เซนติเมตร เป็นระยะอยู่ในช่วงการเอื้อมมือเหมือนเขตป้องกัน มักใช้ในบุคคลที่เป็นคนที่สนิท ซึ่งยังคงรักษาระยะห่างไว้ มือสามารถเอื้อมถึงกันได้ และอยู่ในระยะที่พูดคุยด้วยน้ำเสียงปกติได้

3. ระยะสังคม (Social Distance) มีระยะตั้งแต่ 200-350 เซนติเมตร เป็นระยะที่ใช้สื่อสาร พูดคุยกันในสังคมปกติ มักใช้กับบุคคลที่ไม่ได้สนิทเป็นพิเศษ เป็นระยะที่ใช้คุยกับเพื่อนร่วมงาน การคุยทำธุรกิจ ลักษณะท่าทางการแสดงออกและการใช้ภาษาเป็นภาษาทางการ

4. ระยะสาธารณะ (Public Distance) มีระยะตั้งแต่ 350-700 เซนติเมตรขึ้นไป มักใช้กับบุคคลที่ไม่ได้รู้จักกัน แต่ต้องการจะสื่อสารต่อกัน เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ขึ้นเวที การแสดงบนเวที โดยระยะสาธารณะผู้สื่อสารจะใช้เสียงที่มากในการสื่อสาร

สรุปจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมส่งผลให้เกิดการทำกิจกรรมลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้งานตามมาของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่ถูกปรากฏขึ้น ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์ทางสภาพแวดล้อม ทางความรู้สึก ทางมิติ ทางด้านทิศทาง ทางสัญลักษณ์ ทางการกระทำระหว่างสังคม ทางการผสมรวมกันทางวัฒนธรรม และลักษณะพื้นที่ว่างระหว่างบุคคล ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นล้วนส่งผลต่อความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้งานและความต้องการการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุภายในวัด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

2.4 แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)

เอกสารนี้เป็นเอกสาร Universal Design หรือการออกแบบที่เป็นสากล เป็นการออกแบบสภาวะสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีความสะดวก ปลอดภัยและเสมอภาคในการใช้งานของทุกคน

การออกแบบเพื่อทุกคนเป็นแนวคิดในการออกแบบที่เป็นสากล เป็นแนวคิดในการออกแบบสภาพแวดล้อมอาคาร สถานที่และผลิตภัณฑ์ สิ่งที่อำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้งานได้สะดวก ปลอดภัยได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันสำหรับทุกคนทุกกลุ่มวัย เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ใช้รถเข็น ผู้บกพร่องทางสายตา ผู้บกพร่องทางการได้ยิน สตรีมีครรภ์และเด็กเล็กหรือผู้ที่มีข้อจำกัดทางร่างกายและจิตใจ หากการออกแบบและการปรับสภาพแวดล้อมของสถานที่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับสำหรับทุกคนทุกกลุ่มในสังคมได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับผู้สูงวัยได้เช่นกัน โดยมีหลักในการออกแบบ 7 หลักการ ดังนี้

1. ความเสมอภาค (Equitable use) หมายถึง มีความเท่าเทียมกันในการใช้ประโยชน์ ความเสมอภาคในการใช้งานและสถานที่สำหรับคนทุกคน สามารถใช้งานและเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกได้
2. ความยืดหยุ่น (Flexibility in use) หมายถึง มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน ความสามารถใช้งานได้ทุกคน ไม่ว่าจะถนัดมือซ้ายหรือมือขวาหรือแม้แต่ขาดอวัยวะบางส่วนก็สามารถใช้งานได้
3. เรียบง่าย เข้าใจได้ง่าย (Simple and Intuitive use) หมายถึง ใช้งานสะดวก ปลอดภัย สบายงาม มีการออกแบบที่ง่ายต่อการสื่อสาร เช่น การใช้สัญลักษณ์เป็นสากลในการสื่อความหมาย
4. การสื่อความหมายที่เข้าใจง่าย (Perceptible Information) หมายถึง การสื่อสารข้อมูลที่จำเป็นในการออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือความสามารถทางประสาทสัมผัสของผู้ใช้
5. แก้อั้วผิดพลาดในการใช้งานได้ (Tolerance for Error) หมายถึง ทนทานมีความปลอดภัยต่อการใช้งานสามารถป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุในการใช้งาน เช่น ลืมกดชั๊กโครก ควรติดตั้งระบบล้างอัตโนมัติ
6. ฝ่อนแรงได้ (Low Physical Effort) หมายถึง การใช้แรงน้อยและลดการออกแรงในการใช้งานและไม่เกิดความเมื่อยล้า เช่น การใช้ประตูบานเลื่อนที่มีน้ำหนักเบา
7. มีขนาดและพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสม (Size and Space) หมายถึง มีขนาดและการวางตำแหน่งพื้นที่ที่มีการใช้งานที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้งาน เช่น ขนาดห้องน้ำเหมาะสมอยู่ในระยะเอื้อม มีพื้นที่สำหรับรถเข็น มีการวางตำแหน่งสุขภัณฑ์ที่ตอบรับต่อการใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป้าหมาย 8 ประการของการออกแบบเพื่อทุกคน (8 Goals of Universal Design)

ศูนย์รวมการออกแบบและการเข้าถึงสภาพแวดล้อม (The IDEa Center : Center for Inclusive Design and Environmental Access) ได้พัฒนากรอบแนวคิดใหม่สำหรับการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) มีเป้าหมายของการออกแบบเพื่อทุกคนที่สามารถนำไปใช้กับการออกแบบทั้งหมดภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ ครอบคลุมมิติด้านสังคม โดยเป้าหมาย 8 หลักได้รับการสนับสนุนฐานความรู้แบบสหวิทยาการ เช่น มานุษยวิทยา ชีวกลศาสตร์ การรับรู้ ความรู้ความเข้าใจ ความปลอดภัย การส่งเสริมสุขภาพ และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นต้น เป็นกระบวนการออกแบบที่ช่วยและเสริมกำลังประชากรที่หลากหลายโดยการปรับปรุงประสิทธิภาพของมนุษย์สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีและการมีส่วนร่วมทางสังคม ดังนั้นเป้าหมาย 8 หลักเป็นกรอบในการออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการออกแบบและปรับปรุงเพื่อคนทุกกลุ่มวัย โดยเป้าหมาย 8 หลักของการออกแบบเพื่อทุกคน มีดังนี้ (Steinfeld and Maisel, 2012)

1.พอดีกับร่างกาย (Body Fit) คือ การรองรับขนาดร่างกายและความสามารถที่หลากหลาย เช่น เครื่องอบแห้งที่ถูกจัดเรียงบนผนังหลายระดับความสูง เพื่อให้มีที่ว่างสำหรับคนหลากหลายขนาดทุกคนมีโอกาสที่จะอบแห้งร่างกายตนเองหลังจากเล่นน้ำเสร็จ และสามารถใช้ในส่วนต่างๆของร่างกายตั้งแต่ส่วนหัวไปจนถึงส่วนเท้า

2. ความสะดวกสบาย (Comfort) คือ การรองรับความต้องการที่หลากหลายของแต่ละบุคคล เช่น คุณสมบัติการออกแบบของเก้าอี้ทำงาน ให้ความรู้สึกระบายสบาย ช่วยลดอาการปวดหลังที่เกิดจากความเครียดจากการนั่งทำงานเป็นเวลานาน มีความยืดหยุ่น ปรับระดับได้ ควบคุมการใช้งานง่าย และมีขนาดเล็ก กลางและใหญ่เพื่อรองรับความต้องการของผู้คนที่มีสรีระที่แตกต่างกัน

3. การรับรู้ (Awareness) คือ การรับรู้ได้ง่ายเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับการใช้งาน เช่น กระเบื้องนำทางสัมผัสบนพื้นของจุดให้บริการข้อมูลโรงแรมนี้จะนำทางคนจากทางเข้ารวมถึงพื้นที่อื่นๆของโรงแรมไปยังบริเวณต้อนรับ กระเบื้องชนิดต่าง ๆ จะถูกใช้เพื่อทำเครื่องหมายตำแหน่งของทางเดินและพื้นที่รอ แผ่นกระเบื้องเหล่านี้ช่วยรองรับผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตา

4. เข้าใจง่าย (Understanding) คือ การสื่อสารวิธีการใช้งานง่าย ชัดเจน ไม่คลุมเครือ เช่น รถไฟใต้ดิน มีการติดตั้งจอแสดงผลอิเล็กทรอนิกส์ไว้เหนือประตู แสดงการหยุดครั้งต่อไปและครั้งสุดท้าย จอแสดงผลเหล่านี้ช่วยให้นักเดินทางทุกคนเข้าใจที่ตั้งของตนเองและคาดการณ์ว่ารถไฟถึงสถานีเมื่อใด มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีการประกาศเสียงช่วยผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตา

5. สุขภาวะที่ดี (Wellness) คือ การมีส่วนร่วมส่งเสริมด้านสุขภาพ ป้องกันการบาดเจ็บ เช่น การปรับปรุงการเดินทางคนเดินเท้าและจักรยาน ด้วยการใช้วิธีที่เรียบง่ายและราคาไม่แพง เช่น การระบายสีและการปลูกต้นไม้ถนนหลายแห่ง การปรับเปลี่ยนทางเดินเท้า ทางจักรยานและนันทนาการกลางแจ้ง โดยการปรับปรุงทั้งความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภาพทิวทัศน์

6. บูรณาการทางสังคม (Social Integration) คือ ปฏิบัติต่อทุกกลุ่มอย่างเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน เช่น สร้างชุมชนที่ยั่งยืนด้วยการใช้ประโยชน์หลากหลาย ทางเดินสำหรับคนเดินเท้ามีพื้นที่นั่งเล่นและสังสรรค์ริมฝั่งน้ำ มีอาคารพักอาศัยกับร้านค้าร้านอาหารและช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน

7. ความเหมาะสมกับบุคคล (Personalization) คือ การแสดงออกของความชอบแต่ละบุคคล เช่น การติดตั้งแอปพลิเคชันส่วนบุคคล ที่สามารถปรับแต่งอุปกรณ์ได้อย่างง่าย ด้วยเครื่องมือความบันเทิงและระบบการสื่อสารที่ทุกคนให้ความสำคัญ ด้านสีสัมผัส ด้านการใช้รูปแบบที่คุ้นเคยของผู้ใช้ในลักษณะที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล

8. ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness) คือ การสร้างคุณค่าวัฒนธรรมทางสังคมและสภาพแวดล้อมแต่ละบริบท เช่น การบรรทุกน้ำที่ถูกออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่ที่กำลังพัฒนาหรือผู้พลัดถิ่นในค่ายชั่วคราว การจัดหาน้ำใช้ในครัวเรือนมักจะต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากในการเดินทางไปและกลับจากที่ตั้งน้ำประปา ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายการเดินทางที่ต้องใช้ในการบำรุงรักษาบ้าน

การใช้แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ในการออกแบบเพื่อให้การดำเนินชีวิตของทุกคนง่ายขึ้น และการแสดงถึงความเท่าเทียมกันของคนทุกกลุ่มวัย โดยการใช้งานที่ได้สะดวกและไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำหลักการออกแบบเพื่อทุกคนมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบส่วนของลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ประกอบกิจกรรมพื้นที่ภายในวัดและมีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุของแต่ละคน เช่น ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น ผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้า ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางการได้ยิน ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางการมองเห็น เป็นต้น รวมถึงสอดคล้องกับบริบทวัดไทย ซึ่งเป็นพื้นฐานการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 แนวคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การจัดสภาวะแวดล้อม (Environmental Design) หมายถึง การวางแผนดำเนินการแทรกแซง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาวะแวดล้อม ซึ่งสภาวะแวดล้อมครอบคลุมในทุกด้านที่มีผลกระทบกับปัจเจกบุคคลต่อพฤติกรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่การก่อสร้าง การออกแบบตกแต่งภายใน การจัดวางเครื่องเรือน การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ดำเนินชีวิตต่าง ๆ โดยมุ่งให้บุคคลเกิดการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสิ่งใหม่ขึ้นเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น ด้วยการตอบสนองการเอาใจใส่และปรับปรุงสภาวะแวดล้อมให้เกิดความพึงพอใจที่เหมาะสม เกิดความสมดุลกับความต้องการของบุคคล (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2554: 24-25)

ในกลุ่มผู้สูงอายุนั้น การจัดสภาวะแวดล้อมมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตมากกว่ากลุ่มบุคคลวัยอื่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้สูงอายุมีความเสื่อมถอยของระบบในร่างกายหลายประการ จึงมีความสามารถในการควบคุมสภาวะแวดล้อมลดลง ดังนั้นการศึกษาการจัดสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม จะเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี จะเป็นการช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ อีกทั้งเป็นการป้องกันอันตรายและฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นของตนเองให้แก่ผู้สูงอายุได้ดียิ่งขึ้น การจัดสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุควรมีลักษณะในสภาวะแวดล้อมทั้ง 3 ประเภท (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2554: 26-28) ดังนี้

1) สภาวะแวดล้อมส่วนบุคคล (Individual Environment)

การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ควรปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและกระตุ้นความสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะเสื่อมถอย การผิดปกติ และสภาพปัญหาที่ผู้สูงอายุประสบอยู่ เช่น ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางสายตาควรจัดให้มีแว่นตาสำหรับผู้สูงอายุที่สายตาอายุ หรือผู้ที่มีปัญหาในการทรงตัว ควรจัดให้มีไม้เท้าช่วยในการทรงตัวและการเดิน หรือผู้สูงอายุที่มีอาการซึมเศร้าอาจเกิดจากสภาวะแวดล้อมในอาคารไม่เหมาะสม มีแสงสว่างน้อย ขาดสีสนิม เก้าอี้ทรุดโทรม ไร้มิติราบเรียบเกินไป ทำให้ผู้ที่มีสภาพปัญหาทางด้านจิตใจอยู่แล้วเกิดความรู้สึกหดหู่มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เครื่องตกแต่งภายในอาคาร หรืออุปกรณ์ที่ทำให้รู้สึกไม่สะดวกสบายหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายกับผู้สูงอายุได้ เช่น ประตูที่หนัก กลอนประตูที่เปิดลำบาก โถ้วางขวางทางเดิน ปลั๊กไฟมีสภาพชำรุด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ควรได้รับการปรับปรุงเช่นเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) สภาวะแวดล้อมทางสังคม (Social Environment)

ควรเน้นการจัดสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือแม้แต่การพูดคุยเพื่อเสริมสร้างกำลังใจ คือ การปรับปรุงหรือเสริมแต่งให้อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การจัดวางเครื่องเรือนชุดเก้าอี้ที่นั่งเรียงด้านเดียว ดีกว่าการจัดที่นั่งเป็นวงกลมรอบตัวผู้สูงอายุ จะทำให้ผู้สูงอายุหันหน้าพูดคุยมีปฏิสัมพันธ์กับทุกคนได้สะดวก ไม่ต้องหันตัวพูดคุยกับแต่ละคนอย่างลำบาก เป็นต้น ดังนั้นการเตรียมที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ หรือการดำเนินงานระหว่างวิศวกร สถาปนิก มัณฑนากร ครอบครัวยุคใหม่และผู้สูงอายุควรมีการประสานงานกันเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์

3) สภาวะแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

เรื่องความมั่นคงปลอดภัยของผู้สูงอายุควรให้ความสนใจ เช่น ผู้สูงอายุที่เดินไม่สะดวกอาจหกล้มได้หากทางเดินไม่มีราวจับที่เกาะยึด พื้นห้องน้ำมีสภาพลื่นมากหรือพื้นต่างระดับที่สูงหรือไม่ ผู้ใช้รถเข็นไม่สามารถใช้งานได้หากไม่มีทางลาดยาว รวมไปถึงการจัดวางอุปกรณ์ตกแต่งภายในอาคารก็มีผลต่อจิตใจของผู้สูงอายุเช่นกัน เช่น การใช้โต๊ะกลมมากกว่าโต๊ะเหลี่ยม มีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุมีการสื่อสารพูดคุยกับผู้อื่นได้มากขึ้น

การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุมีสภาวะแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญมากกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนสภาวะแวดล้อมของผู้สูงอายุให้เหมาะสม โดยให้ความสำคัญทั้งสภาวะแวดล้อมส่วนบุคคล สภาวะแวดล้อมทางสังคม และสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุได้ โดยจะต้องคำนึงถึงผู้สูงอายุที่ทุพพลภาพ ซึ่งแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน

การออกแบบสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

จากแนวคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุของไตรรัตน์ จารุทัศน์ (2553) ส่วนสำคัญในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เนื่องจากอุบัติเหตุของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ เช่น การทำขอบพื้นสูงเกินไปอาจสะดุดล้ม ราวบันไดติดตั้งไม่มั่นคงแข็งแรง เพอร์นิเจอร์ไม่มั่นคงหรือกีดขวางทางเดินเมื่อจับพวงตัวอาจหกล้ม วัสดุปูพื้นที่ลื่น พรหมเช็ดเท้าที่ลื่นอาจลื่นล้ม ธรณีประตูอาจทำให้สะดุดล้ม ที่เก็บของชั้นวางของสูงเกินไปทำให้เอื้อมไม่ถึง สายไฟที่อยู่บนพื้นอาจเกิดสะดุดหกล้ม นอกจากนี้การเกิดอุบัติเหตุนอกอาคาร ก็มักเกิดขึ้นได้ง่าย เช่น ถนน ทางเดินลื่น พื้นต่างระดับ เป็นต้น จึงมีหลักในการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.) มีความปลอดภัยทางกายภาพ

ความปลอดภัยทางด้านร่างกายและสุขภาพอนามัย มีระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการที่ดี มีระบบการปกป้องจากภายนอก เช่น บริเวณทางเข้าหรือจุดเชื่อมต่อ บริเวณบันได จัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ ห้องน้ำมีราวจับ มีวัสดุพื้นที่ไม่ลื่น มีสัญญาณฉุกเฉินภายในห้องสำหรับผู้สูงอายุ อยู่คนเดียว เช่น ห้องน้ำ ห้องนอน เพื่อขอความช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน

2.) สามารถเข้าถึงได้ง่าย

ทางเข้าออกการมีทางลาดสำหรับผู้ใช้รถเข็น ความสูงของเฟอร์นิเจอร์อยู่ในระยะที่ผู้สูงอายุเอื้อมถึง สามารถหยิบของได้สะดวก หรือการจัดแหล่งบริการต่าง ๆ เช่น วัด โบสถ์ โรงเรียน ห้องสมุด ศูนย์สุขภาพ อยู่ในระยะที่สามารถเดินถึงได้ใกล้แหล่งระบบขนส่งมวลชน และใกล้แหล่งชุมชนเดิม

3.) สามารถสร้างแรงกระตุ้น

การตกแต่งสภาพแวดล้อมที่มีความน่าสนใจ การเลือกใช้สีและแสงสว่างที่มีความชัดเจนเหมาะสม สร้างความรู้สึกกระชุ่มกระชวย ลดภาวะซึมเศร้าและกระตุ้นความสามารถของผู้สูงอายุที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชน เช่น จัดที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุใกล้กับวัดหรือห้องสมุด ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

4.) การดูแลรักษาง่าย

ควรออกแบบให้ดูแลรักษาง่ายเพื่อความสะดวกสบายในการดูแล เช่น ห้องน้ำควรใช้ประตูเปิดปิดง่าย ประตูอาจเป็นบานเลื่อนที่ใช้วัสดุทนทานและน้ำหนักเบา มีส่วนพื้นที่เปียกและส่วนพื้นที่แห้งภายในห้องน้ำ ลดความเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุและการสึกกร่อนของวัสดุ อาจมีประตูบานเลื่อนป้องกันพายุ สวมหมวกที่มีพุ่มเตี้ยเพื่อลดการดูแลรักษาสนาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาตรา 31 ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่บำรุงรักษาวัด จัดกิจการ และศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี มาตรา 32 กล่าวถึงการก่อสร้างหรือดัดแปลงวัดว่าให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันเป็นการส่งแบบเพื่อแจ้งให้ทราบเท่านั้น จากเอกสารด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัดในเรื่องของการออกแบบก่อสร้างและพัฒนาพื้นที่วัด จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ให้อำนาจกับวัดซึ่งเป็นอาคารทางศาสนาสามารถดำเนินการออกแบบก่อสร้าง บำรุงรักษาและพัฒนาพื้นที่วัดได้โดยไม่ต้องขออนุญาตการก่อสร้าง

นโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ จึงนำเอากฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ.2548 (กระทรวงมหาดไทย, คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) ได้กำหนดว่าสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา ได้แก่ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก, ทางลาดและลิฟต์ บันได ที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ ทางเข้าอาคาร ทางเดินและทางเชื่อมระหว่างอาคาร ราวกันตก เป็นต้น เพื่อให้คนพิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และนำคู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2553) ได้รับการสนับสนุนโดยสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ ได้แก่ ป้ายและสัญลักษณ์ ทางสัญจรทางเท้า ทางลาด ที่จอดรถ บันได ราวจับ เป็นต้น

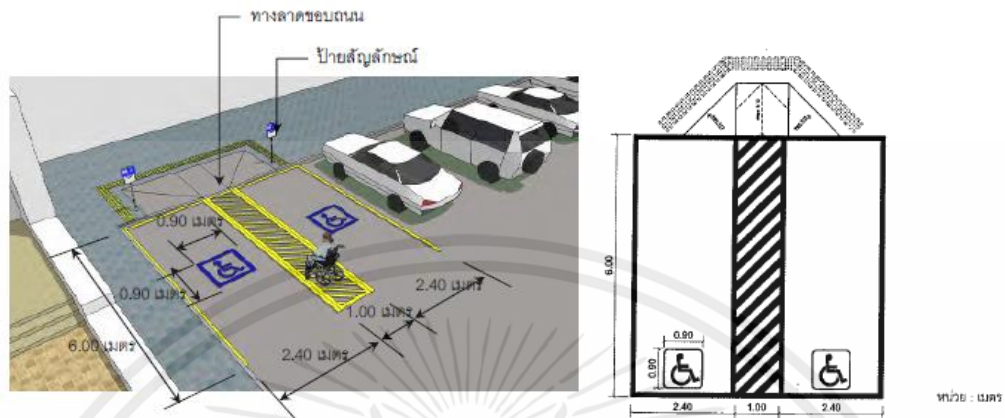
การวิจัยครั้งนี้ได้นำเอารายละเอียดที่กำหนดของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ.2548 และคู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2553) มาใช้ในการออกแบบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด มีรายละเอียดของผู้วิจัยต้องการศึกษา ดังนี้

1) ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ

ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุอย่างน้อย 1 คัน ขนาดพื้นที่ที่กว้างและยาวอย่างน้อย 2.40 x 6.00 เมตร พื้นที่ว่างด้านคนขับควรกว้างอย่างน้อย 1.00 เมตร ยาวตลอดความยาวของที่จอดรถ มีพื้นที่ใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกสิ่งเหล่านี้ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากมีการนำไปใช้

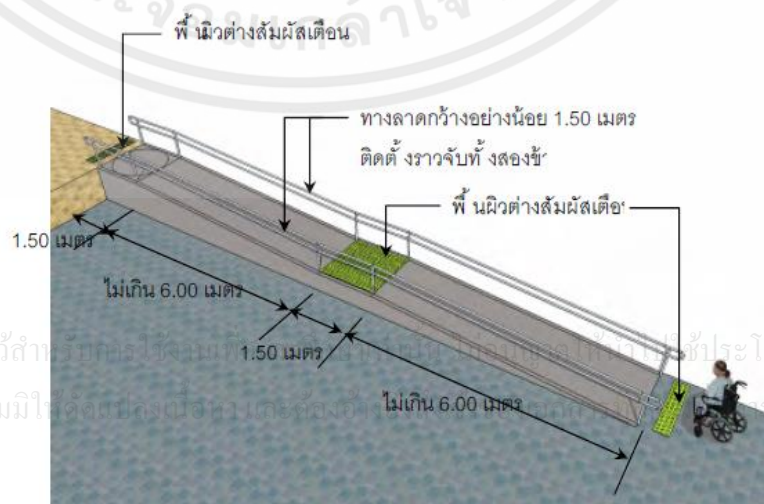
การเปิดประตูรถได้ มีป้ายสัญลักษณ์ระบุที่จอดรถ พื้นควรมีสัญลักษณ์ผู้พิการสากลขนาด 0.90 x 0.90 เมตร พื้นเรียบเสมอกันกับที่จอดรถ บริเวณตำแหน่งที่จอดรถใกล้ทางเข้าออกอาคาร (รูปที่ 2.2)

รูปที่ 2.2 การออกแบบที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ(ชาย) (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2553) และแบบของที่จอดรถ (ขวา) (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, (2558). คู่มือการออกแบบเพื่อทุกคน. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

2) ทางลาด

ทางลาดต้องมีความแข็งแรงไม่เป็นทางโค้ง พื้นผิวเรียบ มีความแข็งแรง ไม่ลื่น ช่องทางลาดควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร กรณีที่ทางลาดมีความยาวตั้งแต่ 0.60 เมตรขึ้นไปต้องมีชานพักความกว้าง 1.50 เมตร มีความชันไม่เกิน 1:12 (4.76 องศา) ให้มีราวจับขนบข้างทั้ง 2 ด้าน วัสดุราวจับมั่นคงและไม่ลื่น ระยะห่างระหว่างเสารับราวจับควรมีระยะห่าง 0.75-1.00 เมตร เพื่อให้ราวจับแข็งแรง พื้นผิวทางลาด ไม่มีรอยต่อหรือพื้นต่างระดับ สีของพื้นควรมีสีที่ต่างจากพื้นโดยรอบ และพื้นทางลาดควรมีสีแตกต่างจากกำแพง (รูปที่ 2.3)

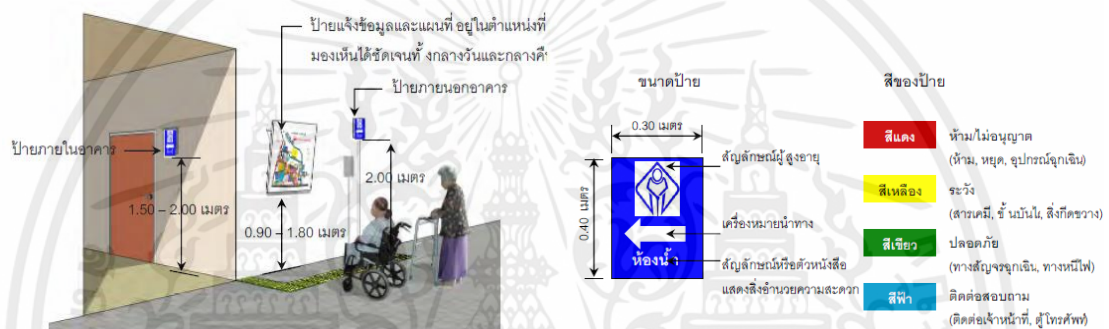

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีสืบค้นข้อมูลเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกหรือเผยแพร่ข้อมูลนี้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

รูปที่ 2.3 การออกแบบทางลาด (ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2553). คู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

3) ป้ายสัญลักษณ์

ป้ายสัญลักษณ์ควรมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ป้ายแสดงทางสู่สิ่งอำนวยความสะดวก และป้ายแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกมีพื้นสีขาว ตัวหนังสือสีน้ำเงินหรือพื้นสีน้ำเงิน ตัวหนังสือสีขาว ติดตั้งในตำแหน่งที่เห็นชัดเจน แสงส่องสว่างเป็นพิเศษทั้งกลางวันและกลางคืน (รูปที่2.4)

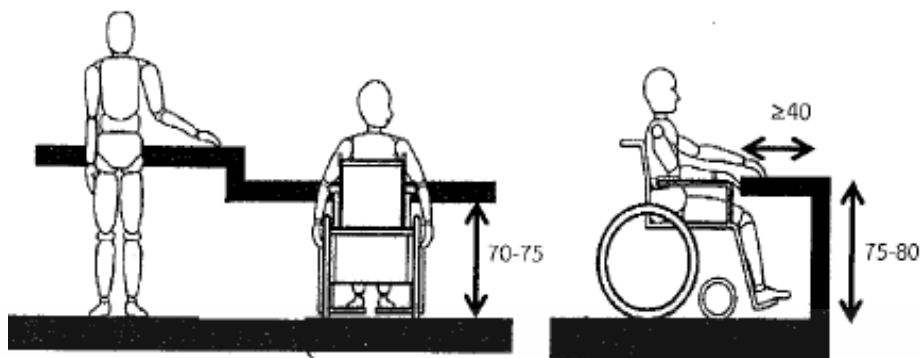

รูปที่ 2.4 การออกแบบและติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ (ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2553). คู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

4) จุดให้บริการข้อมูล

ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้สะดวกและสังเกตง่าย มีความสูงของโต๊ะหรือเคาน์เตอร์ไม่เกิน 80 ซม. ส่วนล่างโต๊ะหรือเคาน์เตอร์มีความสูง 70-75 ซม. มีพื้นที่ว่างใต้โต๊ะหรือเคาน์เตอร์ให้ผู้วีลแชร์ ส่วนบนโต๊ะหรือเคาน์เตอร์ที่ยื่นออกมาหรือพื้นที่ว่างใต้เคาน์เตอร์ มีความลึกไม่น้อยกว่า 40 ซม. (รูปที่ 2.5)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

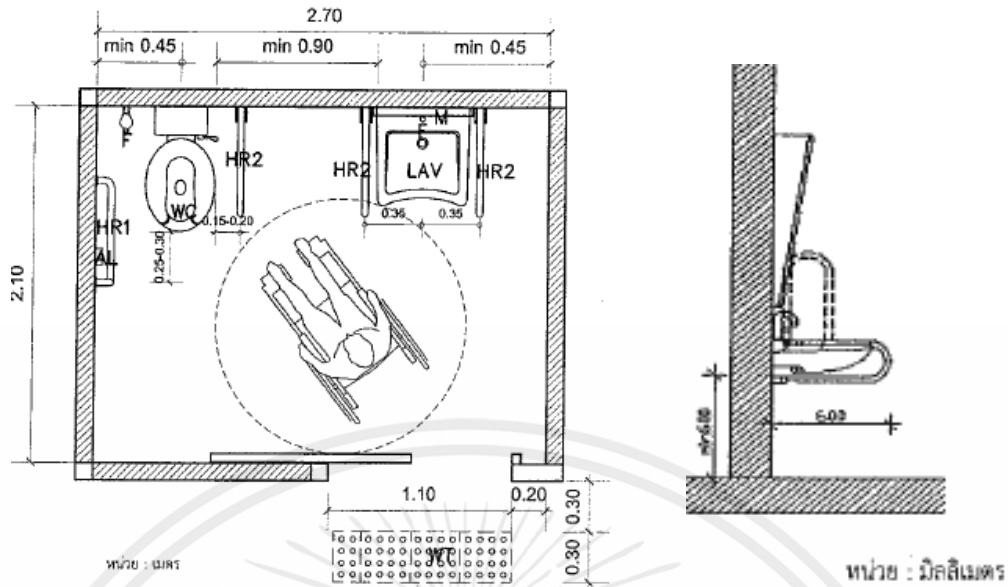
หน่วย : เซนติเมตร

รูปที่ 2.5 การออกแบบเคาน์เตอร์จุดบริการข้อมูล (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, (2558). คู่มือการออกแบบเพื่อทุกคน. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

5) ห้องน้ำ

ห้องน้ำควรมีพื้นที่ว่างภายใน โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลางอย่างน้อย 1.50 เมตร เพื่อให้ผู้ใช้รถเข็นสามารถหมุนตัวกลับรถได้สะดวก พื้นภายในห้องน้ำควรมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก หลีกเลี่ยงธรณีประตูหรือพื้นต่างระดับ ราวจับภายในห้องน้ำมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 ซม. ติดตั้งสูงจากพื้น 0.70-0.80 เมตร และควรมีความยาวต่อเนื่องประตูห้องน้ำ ควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 ซม. ประตูที่เหมาะสมควรเป็นประตูบานเลื่อน หากเป็นบานเปิดควรเปิดออกด้านนอก กลอนล็อกประตูควรเป็นแบบขอสับสามารถปลดล็อกได้จากด้านนอกในกรณีฉุกเฉิน อุปกรณ์เปิด-ปิดประตูควรเลือกใช้ชนิดก้านโยกหรือแกนผลักเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้งานของทุกคน อ่างล้างมือ ควรมีความสูงจากพื้นถึงขอบอ่าง 75-80 ซม. ด้านข้างควรมีราวจับที่พับเก็บได้ พื้นที่หน้าอ่างควรมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.50 เมตร และมีพื้นที่ได้อ่างสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 60 ซม. เพื่อให้เก้าอี้รถเข็นสามารถสอดเข้าไปได้โดยสะดวก ก๊อกน้ำควรเป็นแบบก้านโยกหรือแบบอัตโนมัติ ไม่ควรใช้ก๊อกแบบหมุน เพราะต้องออกแรงบิดมาก โถส้วมต้องมีพนักพิงหลัง ระดับความสูงจากพื้น 45-50 ซม. ระยะห่างจากกึ่งกลางโถส้วมถึงผนังไม่น้อยกว่า 45-50 ซม. และมีราวจับบริเวณโถส้วม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุหรือคนพิการ (รูปที่ 2.6)

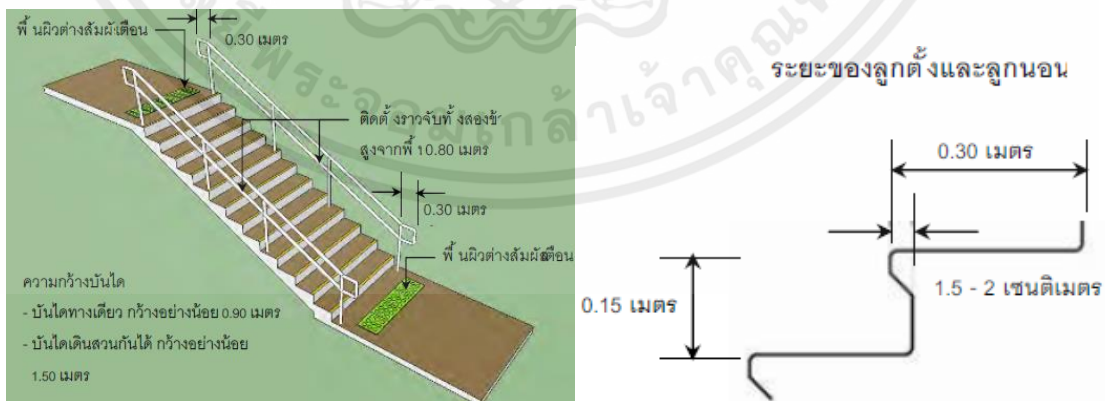
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2. 6 การออกแบบห้องน้ำ (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, (2558). คู่มือการออกแบบเพื่อทุกคน. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

6) บันได

ระดับขั้นบันไดควรจัดให้อยู่ในระดับเดียวกันในทุกชั้น ไม่ควรใช้บันไดเวียน วัสดุพื้นผิวบันไดไม่ลื่น ขั้นบันไดควรมีระยะลูกตั้งสูงไม่เกิน 0.15 เมตร และระยะลูกนอนกว้างอย่างน้อย 0.30 เมตร และมีชานพักทุก 6.00 เมตร ชานพักมีความกว้างอย่างน้อย 1.50 เมตร ติดตั้งจมูกบันไดที่มีผิวต่างสัมผัสและสีแตกต่างจากสีพื้นผิวบันไดที่เห็นชัดเจน (รูปที่ 2.7)

รูปที่ 2. 7 การออกแบบบันไดและระยะของลูกตั้งและลูกนอน (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, (2553). คู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์

ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

7) ทางเข้าอาคาร

ทางเข้าสู่อาคารอยู่ระดับเดียวกับพื้นลานจอดรถ พื้นผิวทำจากวัสดุไม่ลื่น เรียบเสมอกัน ไม่
ขรุขระ ไม่มีสิ่งกีดขวาง กรณีอยู่พื้นที่ต่างระดับให้มีทางลาดขึ้น-ลง และติดเครื่องหมายหรือใช้สีทาที่
สังเกตได้ชัดเจน (รูปที่ 2.8)

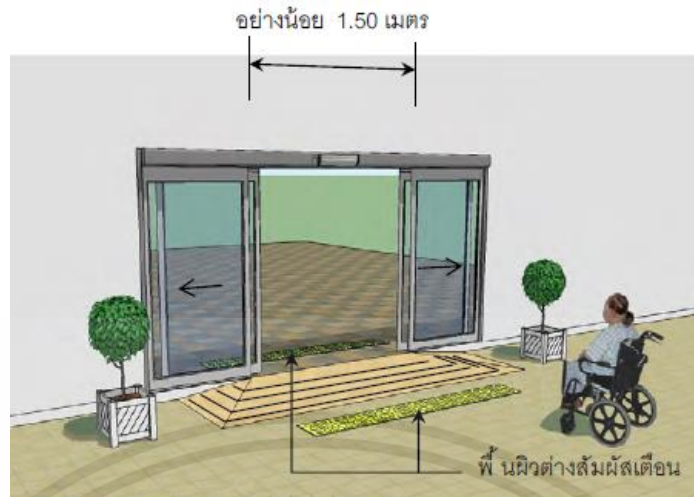

รูปที่ 2.8 การออกแบบทางเข้าอาคาร (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, (2558). คู่มือการออกแบบเพื่อทุกคน.
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

8) ประตูทางเข้า-ออก

ประตูทางเข้า-ออกสามารถเปิด-ปิดได้ง่าย ช่องประตูมีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 ซม.กรณี
เป็นบานผลักหรือเลื่อนต้องมีพื้นที่ว่าง 1.50 x 1.50 ม. มีความกว้างพอสำหรับรถเข็น หากประตูเป็น
กระจกหรือลูกฟูกเป็นกระจก ให้ติดเครื่องหมายหรือแถบสีที่สังเกตเห็นชัดเจน และไม่มีสิ่งกีดขวางทาง
สัญจร (รูปที่ 2.9)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.9 การออกแบบประตูทางเข้า-ออก (ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2553). คู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

9) ทางสัญจร

ทางสัญจรระหว่างอาคารและทางเชื่อมระหว่างอาคาร ควรมีพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่มีสิ่งกีดขวางทางเดิน ไม่ลื่น ทำความสะอาดง่าย หากไม่มีผนังด้านข้างต้องติดตั้งราวกันตกทั้ง 2 ด้านที่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 ซม. สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 110 ซม. มีความยาวต่อเนื่องและไม่มีช่องว่าง กรณีที่อยู่ต่างระดับต้องมีทางลาดมีความชันไม่เกิน 1:10 หากมีฝาท่อระบายน้ำขนาดรูกว้างไม่เกิน 1.30 ซม. และรูช่องตะแกรงขวางแนวทางเดิน (รูปที่ 2.10)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

รูปที่ 2.10 การออกแบบและขนาดความกว้างทางสัญจร (ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2553). คู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงาน

ส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.)

10) รวากันตกหรือผนังกันตก (กระทรวงมหาดไทย, คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548)

รวากันตกหรือผนังกันตก ทำด้วยวัสดุที่มีความมั่นคง แข็งแรงและไม่เป็นอันตราย ความสูงจากพื้นอย่างต่ำ 110 เซนติเมตร รวากันตกควรติดตั้งต่อเนื่องกันไปโดยไม่มีช่องว่าง ในกรณีที่มีช่องว่างระหว่างรวากันตกมีความกว้าง 10-15 เซนติเมตร

11) สัญญาณเสียงและสัญญาณแสงขอความช่วยเหลือ (กระทรวงมหาดไทย, คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548)

สัญญาณขอความช่วยเหลือต้องแสดงผลบริเวณเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือบุคคลที่อยู่เป็นประจำ สัญญาณขอความช่วยเหลือให้เป็นปุ่มกดหรือเป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการดึง โดยมีสีแดงหรือสีที่ตัดกับพื้นหลังและมีขนาดที่ใช้งานได้สะดวก หอน้ำติดตั้งในตำแหน่งระหว่างโถสุขภัณฑ์และอ่างล้างมือ ระยะการติดตั้งสัญญาณขอความช่วยเหลือมีความสูงจากพื้น 25-95 เซนติเมตร เพื่อให้ผู้ใช้สามารถใช้งานได้ในกรณีที่นั่งหรือล้มลงพื้น

2.7 การเลือกวิธีวิจัย เครื่องมือวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเลือกเครื่องมือวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูลเหมาะสมได้ ดังนี้

2.7.1 การเก็บข้อมูล และเลือกเครื่องมือวิจัย

1) การศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ของภัทรนิษฐ์ จันทพล, 2556. มีเครื่องมือวิจัยดังนี้ 1) แบบสังเกตและสำรวจลักษณะทางกายภาพภายนอกอาคารของพื้นที่ในวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 วัด มีข้อมูลทั่วไปของวัด, ผนังที่ตั้งวัด, ลักษณะทางกายภาพภายในวัดด้านสภาพแวดล้อมและข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคาร โดยเน้นพื้นที่สาธารณะที่มีการใช้งานของผู้สูงอายุ 2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารวัดมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด มีรายละเอียดดังนี้ ด้านข้อมูลทั่วไปได้แก่ จำนวนผู้ที่มาวัด, จำนวนผู้สูงอายุที่มาวัด วันที่มาทำกิจกรรม ด้านการใช้พื้นที่วัดของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย กิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำในวัด, พื้นที่หรือสถานที่ทำกิจกรรม อุบัติเหตุภายนอกอาคารที่เคยเกิดขึ้น กิจกรรมและโครงการในอนาคต

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ 3) แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดจำนวน 100 คน มีข้อมูลทั่วไป, ลักษณะพฤติกรรมการใช้พื้นที่วัด ได้แก่ ระยะทางที่พักมาวัด, ความถี่ในการมาทำกิจกรรม, ตำแหน่งพื้นที่หรือสถานที่ทำกิจกรรม อุบัติเหตุภายนอกอาคารที่เคยได้รับ และความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่มีต่อลักษณะทางกายภาพในพื้นที่วัด, ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคารสำหรับผู้สูงอายุ, กิจกรรมที่อยากทำหรืออยากให้มีเพิ่มในวัด, ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดที่พบจากการใช้พื้นที่วัดในการทำกิจกรรม และสิ่งที่อยากให้มียกให้ปรับปรุงหรือออกแบบให้ดีขึ้น

2) การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสัญจรในตลาดสดสำหรับผู้สูงอายุของชัยวัฒน์ ช่วยรอด, 2560. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสัญจรของตลาดสด ศึกษากิจกรรมและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสัญจรของผู้สูงอายุในตลาดสดและเสนอแนะแนวทางการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสัญจรในตลาดสดเพื่อผู้สูงอายุ ที่มีความสอดคล้องกับการใช้งานของผู้สูงอายุ มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังนี้ 1) แบบสำรวจและสังเกตตลาดสด กรณีศึกษาจำนวน 5 แห่ง คือ ตลาดสดยิ่งเจริญ ตลาดสดเอี่ยมสมบัติ ตลาดสดอ่อนนุช ตลาดสดแสบี้แลนด์และตลาดสดใหม่ทุ่งครุ โดยสำรวจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสัญจรของตลาดที่มีอยู่เดิม คือ บริเวณทางเดินและทางเชื่อม ทางลาด ที่จอดรถ บันไดและพื้นที่บริเวณอื่น ๆ 2) การสังเกตกิจกรรมการใช้บริการภายในตลาดสดทั้ง 5 แห่งของผู้สูงอายุจำนวน 11 คน 3) สัมภาษณ์ด้านปัญหาและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสัญจรในตลาดสดของผู้สูงอายุจำนวน 50 คน

3) การปรับปรุงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ส่วนกลางของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อตอบสนองการใช้งานของคนพิการที่เป็นไปตามหลักการ Universal Design ของธีรวิทย์ บุญศักดิ์เสรี, 2558. การวิจัยนี้เน้นศึกษา ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ได้แก่ รูปแบบ ขนาด ที่ตั้ง ระยะและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ตอบสนองการใช้งานที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ และด้านพฤติกรรมการใช้งานเชิงพื้นที่ของโรงพยาบาลสำหรับคนพิการ มุ่งเน้นศึกษากิจกรรม พฤติกรรมและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในส่วน Public Zones ของโรงพยาบาล มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูล 2 แบบ คือ 1) แบบสำรวจ ตำแหน่งที่ตั้งและกิจกรรมในพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ เช่น จุดคัดกรองโรค, ประชาสัมพันธ์, แผนกวินิจฉัย, ชำระเงิน, รับยา เป็นต้น และสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆสำหรับคนพิการ ประกอบด้วย ป้ายสัญลักษณ์, ทางลาด, ลิฟต์, เก้าอี้พักคอย เป็นต้น 2) วิธีการแบบทดลองคนพิการ ทั้ง 3 ประเภท คือ คนพิการประเภททางกายหรือการเคลื่อนไหว, คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมายและคนพิการทางการมองเห็น ได้แก่ คนหูหนวก 1 คน, ตาบอดสนิท 2 คน, สายตาเลือน

ราง 2 คน, นั่งรถเข็น 4 คน, ไม่ค้ำยัน 1 คน และคนไม่มีแขน 1 คน มาใช้งานจริงในสภาพการณ์จริง จำนวนผู้ทดลองทั้งหมด 11 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 6 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

4) มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ โดยไตรรัตน์ จารุทัตต์ และคณะ, 2552 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยลงพื้นที่สำรวจขนาดร่างกายของผู้สูงอายุ การสำรวจที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อม มีเครื่องมือวิจัยดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจากสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐบาล คลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาล และชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 404 ตัวอย่าง โดยรายละเอียดคำถามคือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ด้านสถานภาพ เศรษฐกิจ สุขภาพ และความเป็นอยู่, ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและความคิดเห็นต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ 2) แบบสำรวจการใช้อุปกรณ์ เพื่อสำรวจความเหมาะสมของอุปกรณ์ที่มีอยู่และติดตั้งภายนอกและภายในอาคาร โดยรอบของผู้สูงอายุ โดยแบ่งอุปกรณ์ภายในอาคารเช่น ราวจับ สวิตช์ไฟ ปลั๊กไฟ สุขภัณฑ์ ก๊อกน้ำ บันได ทางลาด รวมไปถึงวัสดุที่ใช้ติดตั้งทั้งภายนอกอาคาร เช่น ถนน พื้นกระเบื้อง รูปแบบพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย รูปแบบพื้นที่ให้ความรู้สึกเดินสบาย รูปแบบพื้นที่ให้ความรู้สึกความสวยงามทางเดิน ลานกิจกรรม การใช้สีพื้นตัวอักษรและป้าย และ3) แบบสำรวจสัดส่วนสรีระของผู้สูงอายุ ตั้งแต่การวัดขนาดสัดส่วนร่างกายจำนวน 71 จุด แบ่งสัดส่วนสรีระร่างกายผู้สูงอายุเพศชายและหญิง เพื่อการวัดสัดส่วนสรีระผู้สูงอายุได้ข้อมูลถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยมีการจัดอบรมผู้ช่วยวิจัยในการใช้เครื่องมือสำรวจ โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการวัดสรีระติดตามและประเมินผลการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อเลือกเครื่องมือวิจัยที่เหมาะสมมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้แสดงตารางที่ 2.2 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.2 การทบทวนวรรณกรรมเพื่อเลือกเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ	แบบสำรวจ กรณีศึกษา	แบบสังเกต พฤติกรรม	แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมายกับ งานวิจัย	แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับ งานวิจัย
1.ภัทรนิษฐ์ จันทพล, 2556	✓		✓	✓
2.ชัยวัฒน์ ช่วยรอด, 2560	✓		✓	
3.ธีรวิทย์ บุญยศักดิ์เสรี, 2558	✓	✓		
4. ไตรรัตน์ จารุทัศน์และคณะ, 2552			✓	
แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุก คนกับการปรับสภาพแวดล้อมทาง กายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของ ผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ : ✓ คือ มีในงานวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าม้งานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่มักใช้วิธีการเก็บข้อมูลและการเลือกเครื่องมือวิจัยแบบสำรวจกรณีศึกษามากที่สุด ส่วนแบบสัมภาษณ์มีทั้งผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามไม่นิยมทำการศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีข้อจำกัดด้านสมรรถภาพทางร่างกาย จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือวิจัยถึงประเด็นที่ศึกษา เพื่อใช้กับแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

1) แบบสำรวจกรณีศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกปรับเนื้อหา

มาจากงานวิจัยของภัทรนิษฐ์ จันทพล, 2556 และนายชัยวัฒน์ ช่วยรอด, 2560 โดยมีรายละเอียดเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า กรณีศึกษาคือ ที่ตั้ง ข้อมูลทั่วไป ลักษณะทางกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคาร การวิจัยครั้งนี้เพิ่มแบบสำรวจลักษณะทางกายภาพ ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับผู้สูงอายุ โดยนำมาจากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ.2548 ให้จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ (กระทรวงมหาดไทย, คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) และคู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2553) มาปรับใช้เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา และง่ายต่อการเก็บข้อมูลทั้ง 11 ประเภท ได้แก่ ที่จอดรถ ทางลาด บ้ายสัญลักษณ์ จุดให้บริการ ข้อมูล ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ บันได ทางเข้าอาคาร ประตูทางเข้า-ออก ทางสัญจร ราวกันตกหรือผนังกันตก และสัญญาณเสียง สัญญาณแสงขอความช่วยเหลือ

2) แบบสังเกตพฤติกรรม

งานวิจัยของธีรวิทย์ บุญศักดิ์เสรี (2558) ที่สังเกตพฤติกรรมและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหว คนพิการทางการได้ยิน และคนพิการทางการมองเห็น งานวิจัยครั้งนี้ทำการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุ มีข้อจำกัด 3 ประเภทคือ ทางการเคลื่อนไหวที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ ทางการได้ยิน และทางการมองเห็น โดยศึกษาเส้นทางการสัญจร ด้านกิจกรรมและพฤติกรรมการใช้งานเชิงพื้นที่ของผู้สูงอายุ เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคการใช้งานที่เกิดขึ้นจริงของพื้นที่กรณีศึกษา

3) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งกลุ่มเป้าหมาย

งานวิจัยของภัทรนิษฐ์ จันพล (2556), นายชัยวัฒน์ ช่วยรอด (2560) และไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ (2552) มีกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มผู้สูงอายุ และงานวิจัยของธีรวิทย์ บุญศักดิ์เสรี (2558) มีกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มคนพิการ งานวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา โดยรายละเอียดในแบบสัมภาษณ์มีการประยุกต์เนื้อหาจากของ ภัทรนิษฐ์ จันพล (2556)และนายชัยวัฒน์ ช่วยรอด (2560) มาปรับใช้เพื่อให้คำถามชัดเจน เข้าใจง่าย และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ด้านปัญหาที่พบเกี่ยวกับการใช้งานพื้นที่ รวมถึงปัญหาสุขภาพที่ส่งผลกับการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่มาใช้พื้นที่ภายในวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

งานวิจัยของภัทรนิษฐ์ จันทพล (2556) มีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือ ผู้บริหารงานวิจัยของธีรวุฒิ บุญยศศักดิ์เสรี (2558) มีการทำแบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือ ผู้ให้บริการภายในโรงพยาบาล และผู้ใช้บริการทั่วไปภายในโรงพยาบาล งานวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คือ บุคลากรวัดและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ศึกษาข้อดีและปัญหาที่พบภายในวัด รวมถึงตัวอย่างที่ดี สิ่งที่ควรคำนึงถึงผู้สูงอายุ และข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องแนวคิดด้านการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

2.7.2 วิธีวิจัย การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเรื่องที่ศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยครั้งนี้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ดังนี้

1) มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ โดย ไตรรัตน์ จารุทัตน์และคณะ, 2552. ศึกษามาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มจากสถานสงเคราะห์ คลินิกผู้สูงอายุ และชมรมผู้สูงอายุจำนวน 404 ตัวอย่าง โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุมีลักษณะสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ศึกษาการใช้อุปกรณ์ ได้แก่ ราวจับ, สวิตช์ ปลั๊กไฟ, การเลือกใช้สีพื้นตัวหนังสือและป้าย, สุขภัณฑ์, ความสูงของลูกตั้งบันไดและทางลาด, วัสดุภายนอกเช่น ถนน, พื้นกระเบื้อง, ทางเดินเท้า, รูปแบบพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย เดินสบายและสวยงาม และสำรวจสัดส่วนสรีระของผู้สูงอายุ วัดขนาดสัดส่วนร่างกาย โดยแบ่งเป็นผู้สูงอายุชายและหญิง ศึกษาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุมีความต้องการใช้อุปกรณ์ที่ปลอดภัย ไม่ยุ่งยากต่อการใช้งาน

2) ศึกษาการออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่วัด โดย ภัทรนิษฐ์ จันทพล, 2556. เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย แบบสังเกตและสำรวจลักษณะทางกายภาพภายนอกอาคารของพื้นที่ในวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 วัด และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารวัดและผู้สูงอายุที่มาใช้พื้นที่วัดจำนวน 100 คน ศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่วัด

3) ศึกษาเกณฑ์การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่อยู่อาศัยเหมาะสมต่อผู้สูงอายุ โดย พรทิพย์ เรืองธรรม, 2546. เน้นปัจจัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพของผู้สูงอายุ และปัจจัย

ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานปริมาณ เครื่องมือในการวิจัย คือ 1.) แบบสอบถามผู้สูงอายุ ด้านประเภทกิจกรรม, ลักษณะพฤติกรรม, พื้นที่ภายในที่อยู่อาศัย 2.) แบบสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกและสังเกตการณ์จำนวน 30 คน ได้แก่ ด้านข้อมูลผู้สูงอายุ, ลักษณะพฤติกรรมภายในพื้นที่วิจัย, ความพึงพอใจของผู้สูงอายุ เพื่อเสนอแนะเกณฑ์การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ สิ่งที่ควรคำนึงในการออกแบบ คือ ความมั่นคง ปลอดภัยในการใช้งาน และตอบสนองความต้องการทั้งกายภาพและทางสังคม

4) ศึกษาลักษณะทางกายภาพพื้นที่ส่วนกลางของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนครสวรรค์เพื่อตอบสนองการใช้งานของคนพิการที่เป็นไปตามหลักการ Universal Design ของธีรวุฒิ บุญยศศักดิ์ เสรี, 2558. เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ โดยใช้วิธีการสำรวจและทดลอง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของคนพิการ 3 ประเภท คือ คนพิการประเภททางกายหรือการเคลื่อนไหว, คนพิการทางการได้ยินและคนพิการทางการมองเห็น จำนวน 11 คน มาใช้งานจริงในสภาพการณ์จริงและใช้วิธีการประเมินลักษณะทางกายภาพหลังการเข้าใช้พื้นที่ ศึกษากิจกรรม พฤติกรรมและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในส่วน Public Zones ของโรงพยาบาล มีดังนี้ อุปสรรคที่เกิดจากข้อจำกัดทางกายภาพของผู้ใช้บริการที่เป็นคนพิการในส่วน Public Zones ของโรงพยาบาลที่พบปัญหามากที่สุด คือ การหาทางของผู้เข้าใช้พื้นที่หลงทางมากที่สุด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยครั้งนี้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ แสดงในตารางที่ 2.3 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.3 การทบทวนวรรณกรรมเพื่อเลือกวิธีวิจัย, กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเรื่องที่ศึกษาการออกแบบ
เพื่อทุกคนและการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

เรื่องที่ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ	วิธีวิจัย		กลุ่มตัวอย่าง / กลุ่มผู้ให้ข้อมูล		การศึกษาออกแบบเพื่อทุกคน/การ ออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	
	เชิง ประจักษ์	เชิง คุณภาพ	คัดเลือก แบบสุ่ม	คัดเลือก แบบ เจาะจง	เสนอแนวทาง ออกแบบเพื่อทุก คน / ออกแบบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	ศึกษาความ ต้องการของกลุ่ม ตัวอย่าง
1. ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และ คณะ, 2552		✓	✓		✓	
2. ภัทรนิษฐ์ จันทพล, 2556		✓	✓		✓	✓
3. พรทิพย์ เรื่องธรรม, 2546			✓		✓	✓
4. ชีรวุฒิ บุญยศศักดิ์เสรี, 2558	✓			✓	✓	✓
แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุก คนกับการปรับสภาพแวดล้อมทาง กายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของ ผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ		✓		✓	✓	✓

หมายเหตุ : ✓ คือ มีในงานวิจัย

ดังนั้นงานวิจัยเรื่อง แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทาง
กายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ใช้วิธีวิจัยเชิง
คุณภาพ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อมุ่งเน้นศึกษาลักษณะพฤติกรรมการใช้งานของ
ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีความเสื่อมถอยทางร่างกาย ที่เป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมการใช้
พื้นที่จริงของผู้สูงอายุ โดยใช้เครื่องมือวิจัยจากแบบสังเกตพฤติกรรม และศึกษาความต้องการของ
ผู้สูงอายุจากแบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัด และศึกษาแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการ
ปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในบริบทวัดจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการออกแบบเพื่อทุกคน เพื่อเสนอแนะแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับ

เอกสารนี้เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัด
สมุทรปราการ ห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมได้รวบรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้เรียงตามกรอบแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษา คือ วัดภายในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้สูงอายุ บุคลากรวัด และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม เอกสารงาน แนวคิดและทฤษฎีกฎหมาย รวมไปถึงงานวิจัยวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปออกแบบเครื่องมือการวิจัย และตรวจสอบข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่เก็บข้อมูลกรณีศึกษา และผู้ให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายการศึกษาแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการเชิงพื้นที่ของผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลไปประมวลผล วิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.2 การเลือกวัดเป็นกรณีศึกษา
- 3.3 การเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นกรณีศึกษา
- 3.4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งที่มา ได้แก่

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัยและกรณีศึกษา รวมถึงกฎหมายข้อกำหนดและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยทำการศึกษา ได้แก่ ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ศึกษาความรู้เกี่ยวกับวัด ศึกษาแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคน ศึกษาแนวความคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการใช้พื้นที่และความต้องการพื้นฐานการใช้พื้นที่

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ด้วยการสังเกตและสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่วัด รวมถึงการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องคือ ผู้สูงอายุที่มาใช้พื้นที่วัด บุคลากรของวัด และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)

3.2 การเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนข้อมูลทางเอกสารเพื่อรวบรวมเกณฑ์การเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาในการศึกษาคั้งนี้ ได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา คือ เลือกศึกษาบริเวณพื้นที่วัดพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการเสนอแนะแนวการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยคัดเลือกวัดในเขตการปกครองของจังหวัดสมุทรปราการที่มีจำนวนทั้งหมด 125 แห่ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ, 2559) และปัจจัยหลักคือจำนวนผู้สูงอายุที่มาใช้บริเวณพื้นที่วัด จึงทำการเลือกเฉพาะวัดที่มีศักยภาพในการศึกษาวิจัย โดยมีเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาการเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษา

จากปัจจัยหลักในการศึกษาวิจัย คือ ผู้สูงอายุ จึงใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาจากจำนวนประชากรสูงอายุในแต่ละประชากรสูงอายุของแต่ละเขตการปกครอง โดยการเลือกวัดในเขตการปกครองที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) อยู่ในเกณฑ์สูง คือ มีจำนวนประชากรสูงอายุตั้งแต่ 15,001 คนขึ้นไป เมื่อทำการพิจารณาวัดจำนวน 125 แห่ง พบว่าเขตการปกครองแบบรายอำเภอของจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนทั้งหมด 6 อำเภอ โดยวัดที่เข้าเกณฑ์จำนวนประชากรสูงอายุในเขตการปกครองรายอำเภอสูงสุดจากมากไปหาน้อยตามลำดับ แสดงรายละเอียดได้จากตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3. 1 จำนวนประชากรผู้สูงอายุในเขตการปกครองอยู่ในเกณฑ์สูงตามลำดับ ข้อมูลเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 (กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน, 2558)

จำนวนประชากรสูงอายุ (คน)	เขตการปกครอง (อำเภอ)	จำนวนวัด (แห่ง)
24,917	บางพลี	13
11,425	พระสมุทรเจดีย์	16
11,039	เมือง	25
10,591	บางบ่อ	22
7,287	พระประแดง	38
5,249	บางเสาธง	9

เขตการปกครองที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุอยู่ในเกณฑ์สูง คือ อำเภอบางพลี มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุจำนวน 24,917 คน ซึ่งเขตการปกครองอำเภอบางพลีมีวัดจำนวน 13 แห่ง ได้แก่ วัดบางพลีใหญ่กลาง วัดบางพลีใหญ่ใน วัดสลุต วัดกึ่งแก้ว วัดคลองชวดลากข้าว วัดหนองปรือ วัดหนามแดง วัดคลองปลัดเปรียง วัดบางโฉลงนอก วัดบางโฉลงใน วัดบางแก้ว วัดคลอง 4 และ วัดบางปลา

เมื่อทำการศึกษาข้อมูลของวัดจำนวน 13 แห่ง ซึ่งได้จากการค้นคว้าข้อมูลออนไลน์ ติดต่อบริษัท สืบหาพื้นที่และสังเกตการณ์ในเบื้องต้นพบว่า แต่ละวัดมีความเหมือนและความแตกต่างกันในรายละเอียดทั้งในเรื่องการใช้พื้นที่กิจกรรมภายนอกอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่วัดมีอยู่เดิม ดังนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งพื้นที่ศึกษาที่มีความหลากหลายและเหมาะสมในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยเพื่อการศึกษาแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด จึงทำการพิจารณาเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1.) ขนาดพื้นที่ เป็นเกณฑ์ในการเลือกวัด โดยในกลุ่มวัดกรณีศึกษาต้องมีขนาดพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านการสัญจรคมนาคมใกล้แหล่งชุมชนอาศัยอยู่จำนวนมาก ทั้งเส้นทางถนน เส้นทางน้ำ ที่มีความเหมาะสมในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษา
- 2.) องค์ประกอบของวัด โดยพิจารณาจากอาคารสถาปัตยกรรมภายในวัด ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ เป็นต้น สามารถนำมาเป็นตัวอย่างในการออกแบบปรับปรุงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในและนอกอาคารสำหรับผู้สูงอายุได้ซึ่งทางวัดมีอยู่เดิม โดยทำการเลือกวัดที่ต้องออกแบบหรือปรับปรุงวัดสำหรับผู้สูงอายุให้ดีขึ้น
- 3.) พื้นที่กิจกรรมหลากหลาย โดยพิจารณาจากความหลากหลายของการใช้ที่ดินของวัดเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมทางศาสนา มีพื้นที่กิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณูปการหรือมีพื้นที่อยู่ใกล้กับวัด ได้แก่ โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์สาธารณสุข สถานีอนามัย ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

จากงานวิจัยเรื่องแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยเกณฑ์ในการเลือกวัดกรณีศึกษา มีรายละเอียดในตารางที่ 3.2 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3. 2 เกณฑ์การเลือกวัดกรณีศึกษา

เกณฑ์การเลือกวัด รายชื่อวัด	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	องค์ประกอบของวัด				กิจกรรมที่หลากหลาย			วัดกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้
		โบสถ์	วิหาร	เจดีย์	ศาลาการเปรียญ	โรงเรียนผู้สูงอายุ	ศูนย์สาธารณสุข	ปฏิบัติธรรม	
1. วัดหนองปรือ	103	✓	✓		✓				
2. วัดบางพลีใหญ่ใน	37	✓	✓	✓	✓		✓		✓
3. วัดบางพลีใหญ่กลาง	32	✓	✓	✓	✓			✓	✓
4. วัดบางโกลนนอก	32	✓			✓				
5. วัดบางปลา	32	✓			✓				
6. วัดคลอง 4	30	✓			✓				
7. วัดบางโกลนใน	18	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
8. วัดกิ่งแก้ว	18	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
9. วัดนามแดง	15	✓	✓		✓				
10. วัดสลอด	12	✓	✓	✓	✓				
11. วัดคลองปลัดเปรียง	10	✓	✓		✓			✓	
12. วัดคลองชวดลากข้าว	8	✓			✓				
13. วัดบางแก้ว	7	✓			✓				

หมายเหตุ : ✓ คือ มีในวัด

จากการพิจารณาเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาตามเกณฑ์ ผู้วิจัยสามารถเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1. วัดบางพลีใหญ่ใน มีขนาดพื้นที่วัดเหมาะสมกับการศึกษา องค์ประกอบของวัดครบถ้วน ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และศาลาการเปรียญ เป็นต้น ส่วนด้านกิจกรรมที่หลากหลายเป็นศูนย์บริการโลหิต มีพื้นที่ให้บริการรับบริจาคโลหิตร่วมกับ สภากาชาดไทย

2. วัดบางพลีใหญ่กลาง มีขนาดพื้นที่วัดรองจากวัดบางพลีใหญ่ใน องค์ประกอบวัดด้านเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ สถาปัตยกรรมครบถ้วน กิจกรรมที่มีความหลากหลายทางด้านการปฏิบัติ ฌานสมาธิต่างๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ ธรรม ซึ่งจัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

3. วัดบางโกลนใน มีขนาดพื้นที่วัดเล็กรองจากวัดบางพลีใหญ่ในและวัดบางพลีใหญ่กลาง องค์ประกอบวัดด้านสถาปัตยกรรมสมบูรณ์ มีกิจกรรมที่หลากหลาย ทางด้านการปฏิบัติธรรม ด้านสถานศึกษาของผู้สูงอายุในชุมชน มีอาคารสถาบันจิตตานุภาพเป็นพื้นที่การเรียนรู้ของผู้สูงอายุหรือโรงเรียนผู้สูงอายุ
4. วัดกิ่งแก้ว มีขนาดพื้นที่วัดเล็กรองจากวัดบางพลีใหญ่ในและวัดบางพลีใหญ่กลาง มีกิจกรรมที่หลากหลายทางด้านการปฏิบัติธรรมและเป็นสถานที่อยู่ใกล้กับ ศูนย์สาธารณสุข คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

3.3 การเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นกรณีศึกษา

จากการทบทวนข้อมูลทางเอกสารเรื่องการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุทางด้านร่างกาย เพื่อรวบรวมเกณฑ์การเลือกผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง การวิจัยครั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นศึกษากิจกรรม พฤติกรรมการใช้งานของผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่ มีข้อจำกัด ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมพื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา โดยทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะพฤติกรรมการใช้งานภายในพื้นที่วัดของผู้สูงอายุ ดังนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายและเหมาะสมในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จึงทำการเลือกผู้สูงอายุที่เกิดจากการเสื่อมสภาพทางร่างกาย 3 ประเภท โดยมีเกณฑ์พิจารณาที่สามารถพบเห็นได้ง่ายจากการสังเกตในกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ด้านการเคลื่อนไหวที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ เป็นผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเข่า ปวดหลัง กล้ามเนื้ออ่อนแรง ซึ่งส่งผลต่อการเดิน การลุกนั่ง จึงทำให้ต้องมีอุปกรณ์ช่วยเหลือการเดิน ได้แก่ รถเข็น (Wheelchairs) และไม้เท้า (Cane)

2. ด้านการได้ยิน เป็นผู้สูงอายุที่ฟังเสียงไม่ชัดเจนหรือหูตึง โดยผู้วิจัยใช้การตรวจการได้ยินเบื้องต้น คือ ให้ผู้ทดสอบยืนหันหลังจากผู้ทดสอบในระยะ 1.00 เมตรแล้วผู้ทดสอบเรียกชื่อบุคคลนั้นและการพูดคุย ด้วยเสียงพูดปกติใช้เสียงพูดธรรมดา หากผู้ถูกทดสอบถามซ้ำบ่อย ๆ หรือไม่เข้าใจ ให้พิจารณาว่ามีความเสื่อมถอยของการได้ยิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ด้านการมองเห็น เป็นผู้สูงอายุมองวัตถุในระยะใกล้ไม่ชัดเจน โดยใช้ระดับสายตาไกลที่วัดด้วยตาเปล่าหรือใส่แว่นตาที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้สูงอายุเป็นผู้มีความเสี่ยงทางการมองเห็นตามความเสี่ยงสภาพทางร่างกายของผู้สูงอายุ

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้สูงอายุที่มีความจำกัดทางร่างกาย ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม ความเสี่ยงสภาพทางร่างกายทั้ง 3 ประเภท คือ 1) ด้านการเคลื่อนไหวจำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น 1 คนและผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้า 1 คน 2) ด้านการได้ยินจำนวน 1 คน และ 3) ด้านการมองเห็นจำนวน 1 คน มีจำนวนทั้งหมด 4 คน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อกิจกรรม พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่จริงของผู้สูงอายุ โดยใช้เครื่องมือวิจัยจากแบบสังเกตพฤติกรรม

โดยงานวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แสดงในตารางที่ 3.3 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	วิธีการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูลและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือและอุปกรณ์	วิธีการวิเคราะห์
1. เพื่อหาวัดกรณีศึกษา	ศึกษาข้อมูลวัดจากเว็บไซต์ สํารวจพื้นที่สังเกตการณ์เบื้องต้น	วัดภายในจังหวัดสมุทรปราการ 125 แห่ง	- คอมพิวเตอร์ - สมุดบันทึก - กล้องถ่ายรูป	การวิเคราะห์เป็นเกณฑ์ในการเลือกวัดกรณีศึกษา
2. เพื่อทำการศึกษารูปแบบประกอบลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกในวัด	สังเกต ถ่ายภาพสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกในวัดในปัจจุบัน	วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง	- แบบ สํารวจ ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่วัด - กล้องถ่ายรูป	วิเคราะห์ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกในปัจจุบัน
3. เพื่อทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุ	สังเกตเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายรรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุและภาพถ่ายพฤติกรรมผู้สูงอายุที่พบปัญหา	(ช่วงที่ 1) ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา โดยมีข้อจำกัดทางร่างกาย คือการเคลื่อนไหว 2 คน การได้ยิน 1 คน และการมองเห็น 1 คน จำนวน 4 คน	- แบบ สังเกต พฤติกรรมผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัด โดยมีข้อมูลเส้นทางการสัญจรและตารางพฤติกรรมผู้สูงอายุที่พบปัญหาหรืออุปสรรคต่อการใช้งานเชิงพื้นที่ในวัด - กล้องถ่ายรูป	วิเคราะห์เส้นทางการสัญจรและวิเคราะห์กิจกรรมพฤติกรรมที่เป็นปัญหาการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุในพื้นที่จริง

ตารางที่ 3. 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	วิธีการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูลและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือและอุปกรณ์	วิธีการวิเคราะห์
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดที่มีอยู่เดิมและความต้องการการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุภายในวัด	การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง	(ช่วงที่ 2) ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาจำนวน 10 คน คือ - ผู้สูงอายุวัดบางพลีใหญ่ใน 3 คน - ผู้สูงอายุวัดบางพลีใหญ่กลาง 3 คน - ผู้สูงอายุวัดบางโกลนใน 2 คน - ผู้สูงอายุวัดกิ่งแก้ว 3 คน	- แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง - สมุดบันทึก - เครื่องบันทึกเสียง	- วิเคราะห์เนื้อหาแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมวัดที่มีอยู่เดิม - วิเคราะห์ความต้องการการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด
5. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดที่มีอยู่เดิมและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุของวัดในอนาคต	การสัมภาษณ์บุคลากรของวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง	บุคลากรภายในวัดกรณีศึกษา 4 แห่งจำนวน 4 คน	- แบบสัมภาษณ์บุคลากรของวัดกรณีศึกษา - สมุดบันทึก - เครื่องบันทึกเสียง	- วิเคราะห์เนื้อหาแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมวัดที่มีอยู่เดิม - วิเคราะห์ความต้องการการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด
6. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดที่มีอยู่เดิมและแนวทางการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด	การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน	- ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคนจำนวน 2 คน	- แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน - สี่เหลี่ยมทรงแปดหน้า - ทัศนียภาพการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด - สมุดบันทึก - เครื่องบันทึกเสียง	- วิเคราะห์เนื้อหาแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมของวัดที่มีอยู่เดิม - วิเคราะห์แนวทางการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

3.4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 3 กลุ่ม ดังนี้

3.4.1 นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัด จังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นผู้มาใช้พื้นที่วัด จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลผู้วิจัยได้จากการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้สูงอายุชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ที่มาใช้บริเวณพื้นที่วัด จังหวัดสมุทรปราการ ที่ตรงตามเกณฑ์กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งและสามารถให้ข้อมูลได้ โดยผู้วิจัยแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 2 ช่วงมีรายละเอียด ดังนี้

ช่วงที่ 1 สังเกตการณ์ผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา โดยเป็นผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางร่างกาย คือการเคลื่อนไหว 2 คน การได้ยิน 1 คน และการมองเห็น 1 คน จำนวน 4 คน ช่วงวันที่ 22-30 สิงหาคม 2561 เกี่ยวกับเส้นทางจารจรของผู้สูงอายุ กิจกรรมของผู้สูงอายุ พื้นที่กิจกรรมของผู้สูงอายุ และพฤติกรรมผู้สูงอายุที่พบปัญหาหรืออุปสรรคต่อการใช้งานพื้นที่ภายในวัด

ช่วงที่ 2 สัมภาษณ์ผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา จำนวน 10 คน ช่วงวันที่ 22-30 สิงหาคม 2561 และวันที่ 19-25 มีนาคม 2562 เกี่ยวกับความต้องการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด และแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

3.4.2 บุคลากรของวัด จังหวัดสมุทรปราการ

จากข้อมูลสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวนวัดที่ตั้งอยู่ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีทั้งหมด 13 แห่ง จึงมีประชากรผู้บริหารกิจการของวัด และมีส่วนร่วมในโครงการออกแบบหรือการก่อสร้างวัด ซึ่งก็คือ เจ้าอาวาสวัดมีทั้งหมด 13 คน ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอย่างเจาะจงจากวัดที่ตรงตามเกณฑ์การเลือกกรณีศึกษาและได้รับความร่วมมือ สามารถให้ข้อมูลได้แต่ละ 1 ท่าน ดังนั้นจะมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจำนวนทั้งหมด 4 คน

3.4.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบเพื่อทุกคน ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลอย่างเจาะจงจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคนในการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดจำนวน 2 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ 6 ชนิด และมีอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันตามความเหมาะสมของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัดกรณีศึกษา

ผู้วิจัยออกแบบแบบสำรวจลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ภายในวัด ซึ่งทำการสังเกตและสำรวจวัดกรณีศึกษา โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสังเกตออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสถานที่ตั้ง ได้แก่ ชื่อสถานที่ สถานที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ รูปแบบผังวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลลักษณะทางกายภาพโดยรอบในพื้นที่วัดส่วนพื้นที่อาคารหรือการจัดภูมิทัศน์ ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งอาคารที่ตั้งถาวรภายในวัด ผังพื้นที่อาคารและตำแหน่งพื้นที่กิจกรรม

3.5.2 แบบสังเกตพฤติกรรมผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา

ผู้วิจัยออกแบบแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา ซึ่งมีข้อจำกัดทางร่างกาย 3 ประเภท ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ, การได้ยิน และการมองเห็น ประกอบด้วย พฤติกรรมการสัญจรของผู้สูงอายุจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง โดยการบันทึกข้อมูลพฤติกรรมพร้อมกับบันทึกช่วงเวลา เส้นทางสัญจรของผู้สูงอายุภายในวัด ตารางสังเกตพฤติกรรมใช้บันทึก การทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ พื้นที่กิจกรรมที่พบปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดจากการใช้พื้นที่ในเขตพุทธาวาสและเขตธรณีสงฆ์ของวัด ดังนี้ ผังแสดงตำแหน่งเส้นทางสัญจรผู้สูงอายุ ขั้นตอนการทำกิจกรรม ตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมผู้สูงอายุ ลักษณะพฤติกรรมผู้สูงอายุ หยุดพักเมื่อมีปัญหาและมีรูปภาพประกอบ โดยผู้วิจัยนำพื้นที่กิจกรรมตำแหน่งเมื่อผู้สูงอายุมีปัญหาหรืออุปสรรคต่อการใช้งาน อธิบายรายละเอียดเรื่องลักษณะองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เอื้อต่อพฤติกรรมผู้สูงอายุต่อการใช้งานพื้นที่ภายในวัด

3.5.3 แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีก ผู้วิจัยออกแบบแบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัด มีโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ ใช้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อุปกรณ์ช่วยเหลือ ปัญหาสุขภาพ วัตถุประสงค์ในการเข้าวัด และผู้ที่มาด้วย

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของวัดที่เหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปรับปรุงและปัญหาที่พบในวัด ได้แก่ ที่จอดรถ ทางลาด ป้ายสัญลักษณ์ การให้บริการข้อมูล ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ บันได ประตูทางเข้า-ออกอาคาร ป้ายคาถาสวดมนต์ พื้นที่ไหว้พระ พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ พื้นที่ให้อาหารปลา และพื้นที่อื่นๆ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความต้องการการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ พื้นที่ที่ควรมีเพิ่มเติมหรือปรับปรุงลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

3.5.4 แบบสัมภาษณ์บุคลากรของวัดกรณีศึกษา

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการสัมภาษณ์บุคลากรของวัด โดยแบ่งโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ชื่อ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาในการทำงาน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติของบุคลากรของวัดเพื่อรองรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มาทำกิจกรรมภายในวัด รวมถึงผู้สูงอายุที่ต้องใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ ความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุในประเด็นการออกแบบที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการเตรียมตัวเพื่อรองรับผู้สูงอายุในพื้นที่วัด

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของวัดที่เหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปรับปรุงและปัญหาที่พบในวัด ได้แก่ ที่จอดรถ ทางลาด ป้ายสัญลักษณ์ การให้บริการข้อมูล ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ บันได ประตูทางเข้า-ออกอาคาร ป้ายคาถาสวดมนต์ พื้นที่ไหว้พระ พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ พื้นที่ให้อาหารปลา และพื้นที่อื่นๆ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความต้องการการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ พื้นที่ที่ควรมีเพิ่มเติมหรือปรับปรุงลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.5 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน โดยแบ่งโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล เพศ ตำแหน่ง และระยะเวลาในการทำงานด้านการออกแบบเพื่อทุกคน

ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่เดิม และแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปรับปรุงและปัญหาที่พบในวัด ได้แก่ ที่จอดรถ ทางลาด ป้ายสัญลักษณ์ การให้บริการข้อมูล ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ บันได ประตูทางเข้า-ออกอาคาร ป้ายคาถาสวดมนต์ พื้นที่ไหว้พระ พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ พื้นที่บริจาคทำบุญ พื้นที่ให้อาหารปลา และพื้นที่อื่นๆ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความต้องการการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ พื้นที่ที่ควรมีเพิ่มเติมหรือปรับปรุงลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

3.5.6 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือภาพจำลองทัศนียภาพ จัดทำเป็นไฟล์ Acrobat Reader จำนวน 30 สไลด์ แสดงภาพสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่เดิมสลับกับทัศนียภาพแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดที่ได้รับการปรับปรุงแล้วมี 12 ประเภทดังนี้ ที่จอดรถ ทางลาด ป้ายสัญลักษณ์ ที่ให้บริการข้อมูล ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ บันได ประตูทางเข้า-ออกอาคาร ป้ายคาถาสวดมนต์ พื้นที่นั่งไหว้พระ พื้นที่ปิดทองคำเปลว พื้นที่บริจาคทำบุญ และพื้นที่ให้อาหารปลา

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิและปฐมภูมิแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยประเด็นที่ได้จากการศึกษาข้อมูลจากการสำรวจ การสังเกตพฤติกรรมและถ่ายภาพ การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ มีรายละเอียดดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์จากการสังเกต ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก สรุปรายชื่อข้อมูลเรียบเรียงประเด็น ดังนี้ ด้านสถานที่กรณีศึกษา ข้อมูลทั่วไป แผนผังอาคารของวัด ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษา และสรุปบริเวณพื้นที่วัดกรณีศึกษา โดยทำการวิเคราะห์ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในพื้นที่วัด

3.6.2 วิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมการณ์ของผู้สูงอายุ ข้อมูลสภาพปัญหา ข้อจำกัด การใช้พื้นที่วัดของผู้สูงอายุที่สอดคล้องกันของทุกวัดกรณีศึกษา และสรุปประเด็นการปรับปรุงองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ตำแหน่งพื้นที่กิจกรรม ระยะเวลาการใช้พื้นที่และลักษณะพฤติกรรมการณ์ทำกิจกรรมที่เกิดปัญหาและอุปสรรค

3.6.3 วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาเรียบเรียงประเด็นความคิดเห็นความต้องการสภาพแวดล้อมทางกายภาพสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

3.6.4 วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์บุคลากรของวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาเรียบเรียงประเด็น ด้านความคิดเห็นการปรับตัวของบุคลากรของวัดเพื่อรองรับผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด

3.6.5 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่วัด การสัมภาษณ์บุคลากรของวัดกรณีศึกษา และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยเปรียบเทียบเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มาวัด เนื้อหาการสัมภาษณ์บุคลากรวัด และเนื้อหาการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนำมาเรียบเรียงประเด็นด้านวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

3.6.6 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้สูงอายุ เนื้อหาการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษา บุคลากรของวัดกรณีศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน นำมาเป็นข้อมูลเสนอแนะเรื่องแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลผลที่ได้จากการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ผลการสังเกตพฤติกรรมการใช้งานเชิงพื้นที่ภายในวัด ผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัด ผลการสัมภาษณ์บุคลากรของวัด ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อมูล 8 หัวข้อ ได้แก่

- 4.1 ข้อมูลวัดกรณีศึกษา
- 4.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- 4.3 ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้งานพื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา
- 4.4 ข้อมูลจากการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่มีอยู่เดิม
- 4.5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดที่มีอยู่เดิม
- 4.6 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรวัดเกี่ยวกับการจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
- 4.7 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเรื่องแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
- 4.8 ข้อมูลผลการพิจารณาทัศนียภาพจากการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

4.1 ข้อมูลวัดกรณีศึกษา

ผลจากการสำรวจภาคสนามของวัดกรณีศึกษาสภาพปัจจุบันครั้งนี้ เก็บข้อมูลทางด้านลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากการทำแบบสังเกตเบื้องต้น สำรวจลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการใช้พื้นที่วัด ผังวัด ผังอาคารวัดที่ศึกษา โดยทำการศึกษาเฉพาะเขตพุทธาวาสและเขตธรณีสงฆ์ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ภายในอาคารที่มีการใช้งานของ

ผู้สูงอายุ โดยเป็นเส้นทางสัญจรในพื้นที่อเนกประสงค์เท่านั้น ประกอบด้วยข้อมูลวัดกรณีศึกษาที่ตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกและเป็นวัดที่สามารถให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก ซึ่งวัดทั้ง 4 แห่ง มีรายละเอียดตามเกณฑ์ที่พิจารณาเบื้องต้น ในตารางที่ 4.1 ดังนี้

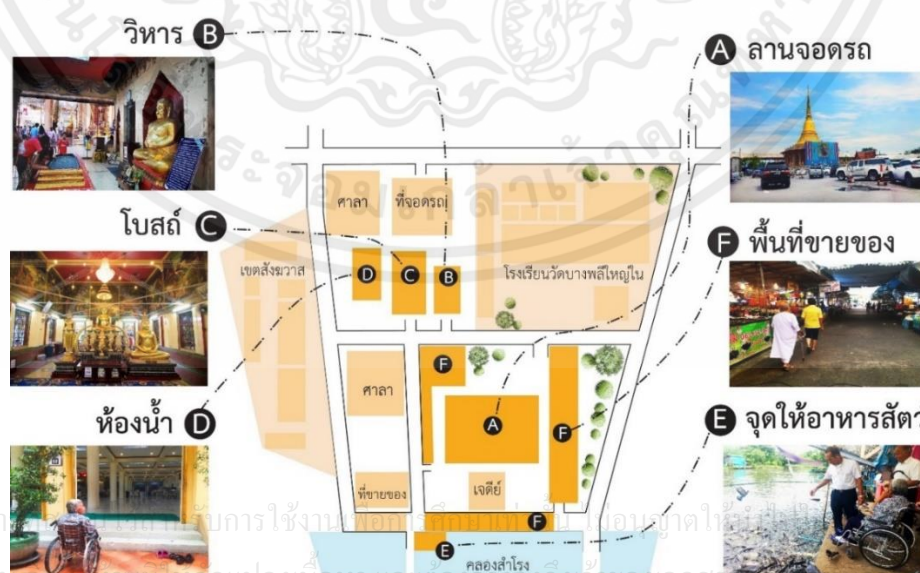
ตารางที่ 4.1 รายละเอียดวัดกรณีศึกษาที่เป็นไปตามเกณฑ์

วัดกรณีศึกษา เกณฑ์ที่คัดเลือก	วัดบางพลี ใหญ่ใน	วัดบางพลี ใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกิ่งแก้ว
1. ขนาดพื้นที่ของวัด ที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านการสัญจรคมนาคม ใกล้แหล่งชุมชน	 มีพื้นที่ขนาด 32 ไร่ ติดถนนสุขาภิบาล 3,สุขาภิบาล 6 และ ติดคลองสำโรง	 พื้นที่ขนาด 32 ไร่ ติดถนนสุขาภิบาล 3 และติดคลอง สำโรงฝั่งเหนือ	 มีพื้นที่ขนาด 18 ไร่ ติดถนนอดุลยศา สนการ และวัดติด คลองบางโกลนรอบ ล้อมวัด	 มีพื้นที่ขนาด 18 ไร่ติดถนนกิ่งแก้ว และคลองบัวลอย ใหญ่
2. องค์ประกอบทางด้านอาคารสถาปัตยกรรมภายในวัดที่มีสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่มีกำหนดไว้ตามกฎหมาย	 มีสถาปัตยกรรมหลักภายในวัด ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และศาลาการเปรียญ	 มีสถาปัตยกรรมหลักภายในวัด ได้แก่ วิหารพระนอน โบสถ์ พระมหาเจดีย์ และศาลา เป็นต้น	 มีสถาปัตยกรรมหลักภายในวัด ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และศาลาการเปรียญ	 มีสถาปัตยกรรมหลักภายในวัด ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ศาลา เป็นต้น
3. พื้นที่กิจกรรมที่มีความหลากหลาย มีการใช้ที่ดินของวัดเพื่อการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ติดกับวัด	 มีกิจกรรมทางศาสนาประจำปีที่สำคัญคือประเพณีรับบัว ชาวบางพลีสืบทอดกันมา	 มีศูนย์การเรียนรู้ นอกกระบบและศึกษาตามอัธยาศัย อบรมโดยวัดบางพลีใหญ่กลาง	 มีกิจกรรมด้านศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุของชุมชนและเรียนหลักสูตรครูสมาธิ	 มีโรงเรียนวัดกิ่งแก้วและพื้นที่ติดโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลราชเทวะอำเภอบางพลี

ด้านข้อมูลชื่อสถานที่ที่ตั้ง ประวัติและความเป็นมาของวัด องค์ประกอบอาคารสถาปัตยกรรมภายในวัด โดยได้รวบรวมมาจากการสืบค้นข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ.2559 ร่วมกับการลงพื้นที่สำรวจภาคสนามและสังเกตการณ์ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2560 ข้อมูลของวัดทั้ง 4 แห่ง มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 วัดบางพลีใหญ่ใน

วัดบางพลีใหญ่ใน ตั้งอยู่ถนนสุขาภิบาล 6 ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 อยู่ติดคลองสำโรง พระนเรศวรชนะสงคราม พระองค์ทรงสร้างวัดนี้เดิมชื่อว่า วัดพลับพลาชัยชนะสงคราม ต่อมาเรียกตามอำเภอว่า วัดบางพลี ต่อมาเมื่อมีพระองค์ใหญ่คือ หลวงพ่อโต ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสมัยสุโขทัย ปางมารวิชัยมาประดิษฐานในอุโบสถ มีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพสักการะของชาวบางพลีและพุทธศาสนิกชนทั่วไป เนื่องจากมีวัดบางพลีใหญ่กลางอยู่ด้านนอก จึงเรียกชื่อว่า วัดบางพลีใหญ่ใน หรือวัดหลวงพ่อโตมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบางพลีได้อัญเชิญหลวงพ่โตจำลองลงเรือในพิธีโยนบัวหรือรับบัวทุกปี ในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 วัดยังติดกับมีตลาดริมน้ำโบราณที่มีอายุยาวนานกว่า 140 ปี ที่ยังคงสภาพเดิมให้นักท่องเที่ยวได้เดินชมและเลือกซื้อซึ่งมีทั้งอาหารและของใช้ต่าง ๆ ด้านเขตพุทธาวาสของวัดประกอบด้วยอาคารที่สำคัญ ได้แก่ โบสถ์ วิหาร มหาเจดีย์สีทอง ส่วนเขตธรณีสงฆ์มีพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่ใน ลาดจอดรถ พื้นที่ขายของ พื้นที่ให้อาหารปลา และห้องน้ำไฮเทค โดยแผนผังและทัศนียภาพของวัดมีดังรูปที่ 4.1

รูปที่ 4.1 แผนผังและทัศนียภาพวัดบางพลีใหญ่ใน

4.1.2 วัดบางพลีใหญ่กลาง

วัดบางพลีใหญ่กลาง ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ 8 ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 บริเวณวัดติดคลองสำโรงฝั่งเหนือ สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2367 ชาวบ้านเรียกวัดกลาง เพราะอยู่ตรงกลางระหว่างวัดบางพลีใหญ่ในกับวัดคงคาราม เป็นที่ประดิษฐานสมเด็จพระศากยมุณีศรีสุเมธปิตร พระพุทธรูปปางไสยาสน์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ยาว 53 เมตร ภายในพระนอนมีห้องปฏิบัติธรรม และมีห้องหัวใจพระซึ่งประชาชนนิยมมาปิดทองเพื่อความศิริมงคล ด้านเขตพุทธาวาสของวัดประกอบด้วยอาคารที่สำคัญ ได้แก่ วิหาร โบสถ์ พระมหาธาตุเจดีย์ ส่วนเขตธรณีสงฆ์มีพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง ลาดจอดรถ พื้นที่ขายของ ห้องน้ำ และพื้นที่ให้อาหารปลา โดยแผนผังและทัศนียภาพของวัดมีดังรูปที่ 4.2

รูปที่ 4. 2 แผนผังและทัศนียภาพวัดบางพลีใหญ่กลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 วัดบางโหลงใน

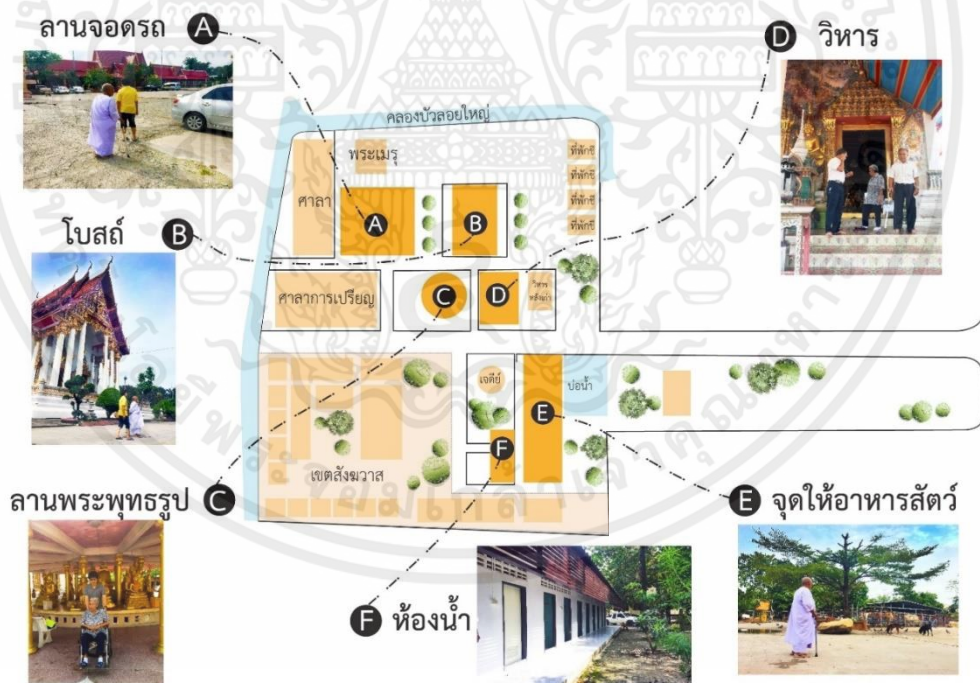
วัดบางโหลงใน ตั้งอยู่เลขที่ 38 หมู่ที่ 2 บ้านบางโหลง ถนนบางนา-ตราด ตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีลักษณะเป็นเกาะเหลียนน้ำล้อมรอบ ทิศเหนือ ติดลำคลองบางโหลง ทิศใต้ติดลำคลองอ้อมวัด ทิศตะวันออกติดลำคลองบางโหลง ทิศตะวันตกติดลำคลองอ้อมวัดที่มีที่ธรณีสงฆ์ เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งในเขตอำเภอบางพลี วัดสร้างตั้งแต่สมัยปลายกรุงศรีอยุธยา ประมาณ พ.ศ.2301 อายุประมาณ 250 ปี เดิมชื่อวัดเกาะแก้วสว่างอารมณ์ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดบางโหลงใน การตั้งชื่อวัดตรงกับชื่อตำบลที่ตั้งวัด มีปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ หลวงพ่อเพชรและหลวงพ่อสมิริด เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนจำนวนมาก ยังเป็นวัดที่ได้รับรางวัลจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ วัดพัฒนาตัวอย่าง พ.ศ.2540 และวัดพัฒนาตัวอย่าง ที่มีผลงานดีเด่น พ.ศ.2544 ด้านการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในวัดบางโหลงใน เขตพุทธาวาสของวัดประกอบด้วยอาคารที่สำคัญ ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ เป็นต้น ส่วนเขตธรณีสงฆ์มีพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนวัดบางโหลงใน ลาดจอดรถ ห้องน้ำ และพื้นที่ให้อาหารปลา โดยแผนผังและทัศนียภาพของวัดมีดังรูปที่ 4.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 4. 3 แผนผังและทัศนียภาพวัดบางโหลงในนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.4 วัดกึ่งแก้ว

วัดกึ่งแก้วตั้งอยู่เลขที่ 23 ถนนกึ่งแก้ว หมู่ที่ 13 ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีที่ดินตั้งแต่วัดเนื้อที่ 18 ไร่ 3 งาน 84 ตารางวา ทิศเหนือติดต่อกับถนนกึ่งแก้ว ทิศใต้ติดต่อกับถนนกึ่งแก้วและคลองชวดลากข้าว ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนกึ่งแก้ว ทิศตะวันตกติดต่อกับคลองชวดลากข้าว วัดกึ่งแก้วสร้างเมื่อ พ.ศ. 2428 ไม่ทราบนามผู้สร้าง เดิมเรียกว่า "วัดกึ่งไผ่" ต่อมาหม่อมแก้ว ได้มาทำนุบำรุงและบูรณะพัฒนาวัดให้เจริญมั่นคงขึ้น จึงได้ขนานนามวัดใหม่เป็น "วัดกึ่งแก้ว" สืบมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันวัดกึ่งแก้วเป็นวัดที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก วัดที่มีพระเกจิอาจารย์ดัง คือ หลวงปู่เผือก จึงทำให้ผู้ศรัทธาจำนวนมากไม่ยอมเข้าไปกราบสักการะ หลวงปู่เผือก เพื่อความเป็นสิริมงคลของตนเอง ที่สำคัญคือ วัดกึ่งแก้ว ยังเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดสมุทรปราการแห่งที่ 4 ด้านเขตพุทธาวาสของวัดประกอบด้วยอาคารที่สำคัญ ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ส่วนเขตธรณีสงฆ์มีพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ ลานพระพุทธรูป ลานจอตรด หอฉัน และพื้นที่ให้อาหารปลา โดยแผนผังและทัศนียภาพของวัดมีดังรูปภาพที่ 4.4

รูปที่ 4. 4 แผนผังและทัศนียภาพวัดกึ่งแก้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการสำรวจลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการใช้พื้นที่วัด โดยผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาเฉพาะเขตพุทธาวาสและเขตธรณีสงฆ์ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ภายในอาคารที่มีการใช้งานของผู้สูงอายุเท่านั้น พบว่าวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งมีการแบ่งพื้นที่วัดเขตพุทธาวาส ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมหลักสำคัญที่ผู้สูงอายุใช้ทำกิจกรรมได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และเขตธรณีสงฆ์ประกอบด้วยพื้นที่เชิงสาธารณะประโยชน์ผู้สูงอายุใช้ทำกิจกรรมได้แก่ ที่จอดรถ ห้องน้ำ และพื้นที่ให้อาหารปลา

4.2 ข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยมี 3 กลุ่มดังนี้ 1) บุคลากรวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง 2) ผู้สูงอายุที่เข้าไปใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) มีรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

4.2.1 บุคลากรของวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง

ข้อมูลของบุคลากรของวัด ซึ่งเป็นผู้ดูแลบริหารวัดกรณีศึกษา มีรายละเอียดคือ ชื่อ และระยะเวลาในการทำงาน ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลแบ่งตามกรณีศึกษา ในตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรของวัดกรณีศึกษา (n=4)

วัดกรณีศึกษา ข้อมูลบุคลากรวัด	วัดบางพลี ใหญ่ใน	วัดบางพลี ใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
1. ชื่อ-สกุล (ฉายา)	พระเอกไชยชาญ อินทวณโณ	พระครูปลัดรัตน วฒนฐานธมโม	พระครูปลัดภา นุวัฒน์ วฑฒธมโม	พระวีระ ติกขวิโร
3. ตำแหน่ง	ผู้ช่วยรองเจ้า อาวาส	รองเจ้าอาวาส	ผู้อำนวยการสถาบัน พลังจิตตานุภาพ	พระใบฎีกา
2. ระยะเวลาทำงาน (ปี)	7	46	33	7
4. อายุ (ปี)	34	58	53	77

4.2.2 ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง

ผู้วิจัยแบ่งผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1) สังเกตการณ์ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง โดยมีข้อจำกัดทางร่างกาย 3 ด้านตามความเสื่อมถอยของวัยผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหวจำนวน 2 คน โดยเป็นผู้สูงอายุที่ต้องใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ คือ ผู้สูงอายุที่ใช้นั่งรถเข็นจำนวน 1 คน และผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้าจำนวน 1 คน ด้านการได้ยิน คือ ผู้สูงอายุที่หูค่อนข้างตึง และด้านการมองเห็น คือ ผู้สูงอายุสายตายาว โดยใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ คือ แว่นสายตา ในช่วงเวลา 9.00 น.- 16.00 น. วันที่ 22 - 30 สิงหาคม 2561 จำนวนทั้งหมด 4 คน แบ่งเป็นผู้หญิง 3 คนและผู้ชาย 1 คน ผู้สูงอายุทั้ง 4 คน มีรายละเอียดด้านข้อมูลทั่วไป ดังนี้ 3 ใน 4 คนมีอายุระหว่าง 60-69 ปี และอีก 1 คนมีอายุระหว่าง 70-79 ปี โดยทั้ง 4 คนมีอายุระหว่าง 62 - 72 ปี (ค่าเฉลี่ยอายุ 66 ปี) ผู้สูงอายุ 3 ใน 4 คนมีระดับการศึกษามัธยมศึกษา และ 1 ใน 4 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ผู้สูงอายุ 3 ใน 4 คนมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท ผู้สูงอายุทั้งหมดต้องพึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือ โดย 2 ใน 4 คนใช้แว่นสายตา 1 ใน 4 คนใช้ไม้เท้า และอีก 1 ใน 4 คนใช้รถเข็น ทั้งหมด 4 คนมีปัญหาสุขภาพคือ 2 ใน 4 คนมีปัญหาการเคลื่อนไหวจากปัญหาทางข้อต่อกระดูกแขนและหัวเข่าอ่อนแรง ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนมีปัญหาสายตายาว และอีก 1 คนมีปัญหาทางการได้ยินลดลง ฟังเสียงไม่ชัดเจน ซึ่งต้องเข้าไปพูดคุยกับผู้สูงอายุ แสดงรายละเอียดในตาราง 4.3 ดังนี้

ช่วงที่ 2) สัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ในช่วงเวลา 9.00-16.00 น. วันที่ 22 - 30 สิงหาคม 2561 และวันที่ 19 - 25 มีนาคม 2562 จำนวน 10 คน แบ่งเป็นผู้หญิง 8 คน ผู้ชาย 2 คน ผู้สูงอายุ 6 ใน 10 คนเดินทางร่วมกับครอบครัว โดย 2 ใน 10 คนเดินทางร่วมกับเพื่อน และ 2 ใน 10 คนเดินทางมาคนเดียว และมีรายละเอียดด้านข้อมูลทั่วไปดังนี้ 6 ใน 10 คนมีอายุระหว่าง 60-69 ปี 3 ใน 10 คนมีอายุระหว่าง 70-79 ปี และอีก 1 คนมีอายุ 80 ปีขึ้นไป โดยทั้ง 10 คนมีอายุระหว่าง 62-88 ปี (ค่าเฉลี่ยอายุ 69 ปี) ผู้สูงอายุ 7 ใน 10 คนมีระดับการศึกษามัธยมศึกษา และ 3 ใน 10 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ผู้สูงอายุ 5 ใน 10 คนมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท และอีก 5 ใน 10 คนผู้สูงอายุมีรายได้ต่อเดือน 15,001-25,000 บาท ผู้สูงอายุ 8 ใน 10 คนไม่ต้องพึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือ ส่วนผู้สูงอายุ 2 ใน 10 คนต้องพึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือคือ ไม้เท้า แต่ผู้สูงอายุทั้งหมด 10 คนมีปัญหาสุขภาพคือ 6 ใน 10 คน มีปัญหาทางการเคลื่อนไหว(ปวดกระดูกข้อต่อ, หัวเข่า) 4 ใน 10 คน มีปัญหาด้านทางสายตายาว การมองเห็นพร่ามัว และอีก 1 คนมีปัญหาการได้ยินลดลง ส่งผลให้ต้องพูดเสียงดังและเข้าใกล้หูของผู้สูงอายุมากขึ้น แสดงรายละเอียดในตาราง 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่เข้าใช้วัดกรรมศึกษา ช่วงที่ 1 (n=4)

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัด		จำนวนผู้สูงอายุ (คน)
1. เพศ	หญิง	3
	ชาย	1
2. เดินทางร่วมกับ	ครอบครัว (ญาติพี่น้อง, คู่สมรส, ลูกหลาน)	2
	เพื่อน	2
	คนเดียว	0
3. อายุ (ปี)	60-69 ปี	3
	70-79 ปี	1
	80 ปีขึ้นไป	0
4. ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษา	3
	ประถมศึกษา	1
	อุดมศึกษา	0
5. รายได้/เดือน (บาท)	น้อยกว่า 15,000 บาท	3
	15,001-25,000 บาท	1
	25,001-35,000 บาท	0
	มากกว่า 35,001 บาท	0
6. อุปกรณ์ช่วยเหลือ	แว่นตา	2
	ไม้เท้า	1
	รถเข็น	1
	ไม่มี	0
7. ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาทางการเคลื่อนไหว	2
	ปัญหาทางสายตา	1
	ปัญหาทางการได้ยิน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่เข้าใช้วัดกรณีศึกษา ช่วงที่ 2 (n=10)

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัด		จำนวนผู้สูงอายุ (คน)
1. ชื่อวัด	วัดบางพลีใหญ่ใน	3
	วัดบางพลีใหญ่กลาง	3
	วัดบางโกลนใน	2
	วัดกิ่งแก้ว	2
2. เพศ	หญิง	8
	ชาย	2
3. จุดมุ่งหมายการเดินทาง	ท่องเที่ยว	10
4. เดินทางร่วมกับ	ครอบครัว (ญาติพี่น้อง, คู่สมรส, ลูกหลาน)	6
	เพื่อน	2
	คนเดียว	2
5. อายุ (ปี)	60-69 ปี	6
	70-79 ปี	3
	80 ปีขึ้นไป	1
6. ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษา	7
	ประถมศึกษา	3
	อุดมศึกษา	0
7. รายได้/เดือน (บาท)	น้อยกว่า 15,000 บาท	5
	15,001-25,000 บาท	5
	25,001-35,000 บาท	0
	มากกว่า 35,001 บาท	0
8. อุปกรณ์ช่วยเหลือ	ไม่มี	8
	ไม้เท้า	2
	รถเข็น	0
9. ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาทางการเคลื่อนไหว	6
	ปัญหาทางสายตา	4
	ปัญหาทางการได้ยิน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับภายในเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกหรือเผยแพร่ข้อมูลข้างต้นไปยังเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำมาใช้

4.2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) จำนวน 2 คน ในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2562 มีรายละเอียดข้อมูลทั่วไปตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) (n=2)

ชื่อ-นามสกุล	สถานที่ทำงาน	ระยะเวลาทำงาน (ปี)	เพศ
1. รศ.ไตรรัตน์ จารุทัศน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	12	ชาย
2. ผศ.ดร.ชุมเขต แสงเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	13	ชาย

4.3 ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้งานพื้นที่วัดกรณีศึกษา

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมผู้สูงอายุที่ใช้งานพื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ลงพื้นที่ภาคสนาม ด้วยวิธีสังเกตการณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยบันทึกเส้นทางการสัญจร ด้านพื้นที่กิจกรรม กิจกรรมของผู้สูงอายุที่ทำในวัด พฤติกรรมการใช้งานที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อผู้สูงอายุภายในวัด

4.3.1 ข้อมูลจากการบันทึกเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่เข้าใช้งานพื้นที่วัดกรณีศึกษา

ข้อมูลจากการบันทึกเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งจำนวนทั้งหมด 4 คน โดยเน้นด้านการใช้งานเชิงพื้นที่ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค โดยผู้วิจัยได้นำผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่วัด โดยมีกิจกรรมที่ต้องไปใช้พื้นที่ภายในวัดตามลำดับขั้นตอนของการใช้กิจกรรมของผู้สูงอายุดังนี้ 1) ขึ้นลงรถยนต์ 2) เดินทางเชื่อมหลักของวัด 3) ทำบุญรับดอกไม้รูปเทียน 4) ถอดใส่รองเท้า 5) จุดธูปเทียนวางดอกไม้ 6) อ่านป้ายบทสวดมนต์ 7) เดินเข้าสู่อาคาร 8) กราบไหว้พระ 9) ปิดทองคำเปลวพระ 10) ทำบุญให้ทาน 11) ชับถ่ายหรือทำธุระส่วนตัว และ 12) ให้อาหารปลาตามลำดับ โดยมีพื้นที่ที่สำรวจและเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ในแต่ละวัดกรณีศึกษา แสดงในรูปภาพที่ 4.5 - 4.8 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.5 พื้นที่ที่สำรวจและเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดบางพลีใหญ่ใน

รูปที่ 4.6 พื้นที่ที่สำรวจและเส้นทางการสัญจรของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดบางพลีใหญ่กลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.2 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ด้านกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบปัญหาหรือเป็นอุปสรรคต่อผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด

ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง จำนวนทั้งหมด 4 คน โดยเน้นด้านการใช้งานเชิงพื้นที่ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคของผู้สูงอายุ ทางผู้วิจัยได้ลำดับกิจกรรมของผู้สูงอายุตามขั้นตอนของการใช้กิจกรรมที่ต้องใช้พื้นที่วัด โดยมีกิจกรรมประกอบด้วย 1) ขึ้นลงรถยนต์ที่พื้นที่จอดรถ 2) เดินทางเชื่อมหลักของวัดที่เส้นทางสัญจรหลักของวัด 3) ทำบุญรับดอกไม้ธูปเทียนที่พื้นที่ให้บริการดอกไม้ ธูป เทียน 4) ถอด-ใส่รองเท้าที่พื้นที่รับฝากรองเท้าภายในอาคารวัดได้แก่ ศาลา โบสถ์ วิหาร 5) จุดธูปเทียนวางดอกไม้ที่พื้นที่วางดอกไม้ ธูป เทียน 6) อ่านป้ายบทสวดมนต์ที่พื้นที่วางดอกไม้ ธูป เทียน 7) เดินเข้าสู่อาคารที่บันไดและประตูทางเข้าอาคารวัดได้แก่ โบสถ์ วิหาร 8) กราบไหว้พระที่พื้นที่ไหว้พระภายในอาคารวัดได้แก่ โบสถ์ วิหาร 9) ปิดทองคำเปลวพระที่พื้นที่ปิดทองภายในอาคารวัด ได้แก่ โบสถ์ วิหาร 10) ทำบุญที่พื้นที่ทำบุญตู้บริจาค 11) ขับถ่ายหรือทำธุระส่วนตัวที่พื้นที่ห้องน้ำ และ 12) ให้อาหารปลาที่พื้นที่ให้อาหารปลา ตามลำดับ มีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ด้านกิจกรรมและด้านพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบปัญหาหรือเป็นอุปสรรคต่อผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโฉลงใน	วัดกึ่งแก้ว
1. ขึ้น-ลงรถยนต์	- ที่จอดรถ				

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
		ผู้สูงอายุ 2 ใน 4 คนคือผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้าและผู้ใช้รถเข็นเปิด-ปิดประตูรถลำบาก เนื่องจากที่ว่างด้านข้างแคบ	ผู้สูงอายุ 2 ใน 4 คนคือผู้ใช้ไม้เท้าและผู้ใช้รถเข็นหมุนตัวแล้วเหยียบทับเส้นแบ่งที่จอดรถ เนื่องจากที่ว่างด้านข้างแคบ	ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนเปิด-ปิดประตูเข้า-ออกรถลำบาก เนื่องจากไม่มีเส้นแบ่งจอดรถที่ชัดเจน เมื่อรถคันอื่นจอดชิดรถผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนต้องคอยดูพื้นที่ค่อยๆเดิน โดยผู้ใช้รถเข็นต้องอาศัยผู้ช่วยในการเข็น เนื่องจากพื้นผิวขรุขระไม่เรียบเสมอกัน
2. เดินทางเชื่อมอาคาร	- เส้นทางสัญจรหลักของวัด	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนต้องระมัดระวังขึ้น-ลงทางลาดสูงชัน เนื่องจากไม่มีราวจับ มีความชัน ความสูงจากพื้น 40 ซม. ยาว 165 ซม. และกว้าง 120 ซม.</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 2 ใน 4 คนผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้าทะลุช่องว่างตะแกรงและอาจผลิตตกล้มได้ ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นที่ฝ่าเท้าไม่เรียบเสมอกัน ช่องตะแกรงเป็นสี่เหลี่ยมจตุรัสกว้างและยาว 40 ซม.</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนต้องคอยระมัดระวังบริเวณไม่มีฝ้าทอระบายน้ำปิดข้างทางเดินของผู้สูงอายุ โดยมีความเสี่ยงเกิดอุบัติเหตุ กว้าง 22 ซม. ยาว 30 ซม. ลึก 20 ซม.</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนต้องเดินผ่านพื้นผิวขรุขระสลับกับพื้นผิวเรียบมีความยาวตลอดก่อนถึงทางเข้าอาคาร</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
3. ทำบุญรับดอกไม้ธูปเทียน	- พื้นที่บริการดอกไม้ ธูปเทียนและให้บริการข้อมูล	 <p>โต๊ะเคาน์เตอร์ลักษณะเป็นโต๊ะโปร่ง ใต้โต๊ะปิดด้วยผ้าคลุมด้วยพลาสติกใสอีกชั้นจึงไม่มีที่วางใต้โต๊ะทำให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าถึงการรับดอกไม้ธูปเทียนไม่สะดวก รวมถึงตู้บริจาคบนโต๊ะมีความสูงเกินระยะสายตาและระยะเอื้อมที่จะเห็นช่องใส่เงิน</p>	 <p>โต๊ะเคาน์เตอร์มีลักษณะทึบ ไม่มีที่ว่างใต้เคาน์เตอร์ทำให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าถึงการรับดอกไม้ธูปเทียนไม่สะดวก รวมถึงตู้บริจาคบนโต๊ะมีความสูงเกินระยะสายตาและระยะเอื้อมที่จะเห็นช่องใส่เงิน</p>	 <p>โต๊ะเคาน์เตอร์มีลักษณะโปร่ง แต่ติดป้ายบริเวณใต้โต๊ะ จึงไม่มีที่ว่างใต้เคาน์เตอร์ทำให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าถึงการรับดอกไม้ธูปเทียน โดยตู้บริจาคบนโต๊ะไม่เห็นช่องใส่เงินเนื่องจากสูงเกินระดับสายตา การเอื้อมถึง</p>	 <p>โต๊ะเคาน์เตอร์มีลักษณะปิดทึบ ไม่มีที่ว่างใต้โต๊ะเคาน์เตอร์ ทำให้ผู้ที่ใช้รถเข็นเข้าถึงโต๊ะลำบาก ความสูงตู้บริจาคที่อยู่บนโต๊ะที่สูงอายุเห็นช่องบริจาคลำบาก และตำแหน่งอยู่ไกลจากจุดไหว้พระ</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
4. ถอดและใส่รองเท้า	- ศาลา - โบสถ์ - วิหาร	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนถอดรองเท้าไม่สะดวกโดยผู้มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวที่ใช้ไม้เท้าก้มงยถอดใส่รองเท้าค่อนข้างลำบาก เนื่องจากมือด้านหนึ่งจับไม้เท้า และอีกด้านจับรองเท้า</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนถอดรองเท้าไม่สะดวกโดยผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นก้มงย ถอดใส่รองเท้าจะโน้มตัวมาด้านหน้าเมื่อรถเข็นเสียการทรงตัว ผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็นจะล้มจากรถเข็นได้</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนถอดรองเท้าลำบาก โดยผู้สูงอายุที่มีปัญหาการได้ยิน ใช้วิธีนั่งพื้นเพื่อถอดใส่รองเท้าได้เนื่องจากไม่มีพื้นที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนถอดรองเท้าลำบาก โดยผู้สูงอายุที่มีปัญหาการได้ยิน ต้องหาพื้นที่นั่งที่เหมาะสมเพื่อถอดใส่รองเท้าได้เนื่องจากไม่มีพื้นที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
5. จุดรูปเทียน วางดอกไม้	- ศาลา - โบสถ์	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนมีระยะการเอื้อมสำหรับจุดรูปเทียนวางดอกไม้ได้สะดวกเนื่องจากระยะตำแหน่งชั้นวางและความสูงที่เข้าถึงได้</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนมีพื้นที่ว่างด้านข้างบริเวณจุดวางดอกไม้รูปเทียนเพียงพอ ทำให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นสามารถวางดอกไม้รูปเทียนได้สะดวก</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนมีพื้นที่ว่างด้านหน้าและด้านข้างบริเวณจุดวางดอกไม้รูปเทียนเพียงพอกับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นวางดอกไม้รูปเทียนสะดวก</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนสามารถวางดอกไม้รูปเทียนได้สะดวกเนื่องจากมีพื้นที่ด้านหน้าและด้านข้างเพียงพอ</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกิ่งแก้ว
6. อ่านป้ายศาลาสวดมนต์	- ศาลา - โบสถ์	 <p>ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนที่มีปัญหาด้านสายตาอ่านตัวอักษรขนาดเล็กไม่สะดวก สีพื้นป้ายกับสีตัวอักษรไม่ตัดกัน</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนที่มีปัญหาด้านสายตาอ่านป้ายตัวอักษรไม่ชัดเจน เนื่องจากติดตั้งป้ายต่ำกว่าระดับสายตา</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนที่มีปัญหาด้านสายตาอ่านตัวอักษรขนาดเล็กลำบาก</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนที่มีปัญหาด้านสายตาต้องโน้มตัวมาข้างหน้าเพื่อเข้าใกล้ป้ายและมีตัวอักษรขนาดเล็ก</p>
7. เดินเข้าสู่อาคาร	- บันไดในโบสถ์, วิหาร - ประตูเข้าออกโบสถ์, วิหาร	 <p>ผู้สูงอายุ 2 ใน 4 คนที่ใช้</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คน</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนที่ใช้</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 2 ใน 4 คนที่ใช้</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
		รถเข็นและไม้เท้าเข้าในโบสถ์ไม่สะดวกเนื่องจากมีบันได และมีธรณีประตูบริเวณทางเข้า และต้องคอยจับด้านข้างประตูเนื่องจากพื้นบันไดมีวัสดุปูพื้นลื่นง่ายและไม่มีราวจับ	เข้าใช้งานพื้นที่ได้สะดวก เนื่องจากประตูทางเข้าวิหาร 1 ด้านทำทางลาดชั่วคราวข้ามธรณีประตูได้และอีกด้านไม่ได้ติดตั้งทางลาด โดยธรณีประตูความสูงจากพื้น 15 ซม.	รถเข็นเข้าในโบสถ์ได้ไม่สะดวกเนื่องจากธรณีประตูสูง 3 ซม.และพื้นต่างระดับสูง 1 ซม.	รถเข็นและไม้เท้าเข้าในโบสถ์ไม่สะดวกเนื่องจากมีบันไดไม่มีราวจับ และผู้มีปัญหาด้านสายตาต้องคอยจับเสาด้านข้างเนื่องจากบันไดไม่มีพื้นผิวกันลื่น
8. กราบไหว้พระ	- พื้นที่ไหว้พระในโบสถ์, วิหาร	 <p>ผู้สูงอายุ 3 ใน 4 คนมีพฤติกรรมกราบพระแบบนั่งชันเข่าเนื่องจากสะดวกในการลุกนั่งและใช้กระเป๋</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 3 ใน 4 คนมีพฤติกรรมนั่งชันเข่าและพนมมือที่อก โดยไม่ก้มกราบพระที่พื้น เนื่องจากผู้สูงอายุ</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 2 ใน 4 คนเข้าใกล้บริเวณพื้นต่างระดับเพื่อใช้เป็นพื้นที่กราบพระ และใช้มือค้ำพื้นหรือเข่า</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 3 ใน 4 คนกราบพระแบบนั่งชันเข่าและใช้มือค้ำไม้เท้า ค้ำพื้นหรือหัวเข่าเพื่อดันตัวในการลุก</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
		รองพื้นเพื่อกราบไหว้พระสะดอก	การก้มตัวกราบพื้นมีผลทำให้หน้ามืด	เพื่อดันตัวขึ้นให้ลุกจากพื้นง่าย	
9. ปิดทองคำเปลวพระ	- พื้นที่ปิดทองคำเปลว	 ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนขึ้นไปปิดทองพระหลวงพ่อดองค์จริงไม่สะดอก เนื่องจากเป็นบันไดมีความสูงชัน	 ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าไปในช่องว่างทางเดินพื้นที่ปิดทองไม่สะดอกเนื่องจาก	 ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนสามารถปิดทององค์พระได้สะดอก ทั้งผู้ที่ใช้รถเข็นผู้ที่ไม่เท่า ผู้มีปัญหายาตาและ	 ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าไปปิดทององค์พระด้านในไม่ได้ เนื่องจากมีช่องทาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
		ซึ่งผู้สูงอายุต้องคอยจับพื้นบันไดที่ละเอียดขึ้น ป้องกันการพลัดตกบันได บันไดไม่มีราวจับ และมีลูกตั้งสูง 30-45 ซม. ระดับความสูงลูกตั้งไม่เท่ากัน ไม่มีการปิดลูกตั้ง บันไดมีความสูงจากพื้น 170 ซม.	ระยะความกว้างแคบ โดยมีระยะความกว้าง 85 ซม. และมีสิ่งกีดขวางเป็นแท่นไม้ยื่นออกมา	การได้ยินเนื่องจากตำแหน่งการวางองค์พระเป็นแนวอนสมอกัน ความสูงของฐานพระกับโต๊ะสำหรับวางองค์พระมีความสูงรวมกันไม่เกิน 85 ซม. จึงทำให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นปิดทองได้สะดวก	เดินระยะความกว้าง 50 ซม. จึงปิดทองค่าเปลวได้บริเวณองค์พระด้านข้างและด้านหน้าเท่านั้น
10. ทำบุญ	- ตู้บริจาค	 <p>ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนคือผู้ใช้รถเข็น ทำบุญตู้บริจาคไม่สะดวก เนื่องจากตู้บริจาคอยู่สูงกว่าระดับของสายตา</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนคือผู้ใช้รถเข็น ทำบุญตู้บริจาคไม่สะดวก เนื่องจากตู้บริจาคอยู่สูงกว่าระดับสายตา</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 คนคือผู้ใช้รถเข็น ทำบุญตู้บริจาคไม่สะดวกเนื่องจากตู้ระยะความสูง 130 ซม.</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนทำบุญที่ตู้บริจาคได้ เนื่องจากมีระยะความสูงจากพื้น 60 ซม.</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
		และช่องใส่เงินอยู่ด้านบนทำให้ผู้สูงอายุไม่เห็นช่องใส่เงิน	ของผู้สูงอายุที่นั่งรถเข็น โดยมีความสูงจากพื้น 136 ซม.		
11. ขับถ่าย	- ห้องน้ำ	 <p>ผู้สูงอายุ 3 ใน 4 คนผู้ใช้รถเข็น ผู้ใช้ไม้เท้าและผู้มีปัญหาทางสายตาเข้าถึงห้องน้ำไม่สะดวกเนื่องจากมีบันได ไม่มีราวจับ และพื้นต่างระดับก่อนเข้าห้องน้ำ ประตูกว้าง 80 ซม.ทำให้รถเข็นเข้าไปไม่ได้</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 2 ใน 4 คนผู้ใช้รถเข็นและผู้ใช้ไม้เท้าใช้ห้องน้ำผู้พิการที่แยกห้องออกมาใช้งานไม่สะดวกเนื่องจากห้องน้ำผู้พิการไม่ได้ติดราวจับ ส่วนผู้สูงอายุ อีก 2 ใน 4 คนที่มีปัญหาด้านสายตาและการ</p>	 <p>ผู้สูงอายุ 2 ใน 4 คนผู้ใช้รถเข็น ผู้ใช้ไม้เท้าขึ้นลงลำบาก เนื่องจากมีพื้นต่างระดับสูง 23 ซม. และผู้ใช้รถเข็นเข้าห้องน้ำไม่ได้เนื่องจากติดประตูมีขนาดกว้าง 68 ซม. ส่วนผู้สูงอายุอีก 2 ใน 4 คนระมัดระวัง</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คน ใช้งานภายในห้องน้ำไม่สะดวก เนื่องจากโถสุขภัณฑ์มีรูปแบบนั้งยอง และการยกระดับจากพื้น 19 ซม. ไม่มีราวจับ ซึ่งผู้สูงอายุต้องคอยจับบริเวณอ่างน้ำในการนั่งขึ้น-ลง</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรมของผู้สูงอายุ	พื้นที่กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษา			
		วัดบางพลีใหญ่ใน	วัดบางพลีใหญ่กลาง	วัดบางโกลนใน	วัดกึ่งแก้ว
			ได้ยืมระมัดระวังการใช้ห้องน้ำ เนื่องจาก ไม่มีราวจับและพื้นเปียก	การใช้ห้องน้ำเนื่องจาก ไม่มีราวจับและพื้นเปียก	และประตูมีความกว้าง 69 ซม. ซึ่งรถเข็นเข้าไปไม่ได้
12. ให้อาหารปลา	- พื้นที่ให้อาหารปลา	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คนคอยระมัดระวังการให้อาหารปลา และยืนเว้นระยะห่างจากขอบทำน้ำมา 20 ซม. เนื่องจากบริเวณทำน้ำไม่มีราวกัน</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คน มีความระมัดระวังการให้อาหารปลา เนื่องจากเป็นบ่อน้ำมีแนวกันสูงจากพื้น 10 ซม.</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คน มีการยืนเว้นระยะห่างจากขอบทำน้ำมา 20 ซม. เพื่อป้องกันการพลัดตกน้ำขณะให้อาหารปลา</p>	 <p>ผู้สูงอายุทั้ง 4 คน เว้นระยะห่างจากขอบทำน้ำมา 20 ซม. เพื่อป้องกันการพลัดตกน้ำและวัสดุพื้นผิวที่ชำรุดทรุดโทรม</p>

ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง พบว่า กิจกรรมและพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่มีปัญหาต่อการใช้งานพื้นที่ภายในวัด มีดังนี้ 1) การขึ้น-ลง รยยนต์ของผู้สูงอายุที่นั่งรถเข็นไม่สะดวก เนื่องจากที่จอดรถไม่มีพื้นที่ด้านข้างกว้างพอ 2) จุดทางเชื่อม ระหว่างอาคารมีพื้นต่างระดับจำนวนมากทำให้ผู้สูงอายุสะดุดได้ง่าย 3) การขึ้น-ลงทางลาดของ ผู้สูงอายุไม่ปลอดภัย เนื่องจากทางลาดมีความชัน ไม่มีราวจับทั้ง 2 ข้าง 4) ผู้สูงอายุมองไม่เห็นป้าย สัญลักษณ์บอกสิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากป้ายมีขนาดเล็ก ตำแหน่งป้ายไม่อยู่ในตำแหน่งที่ มองเห็นง่าย 5) ผู้สูงอายุไม่รู้จุดให้บริการข้อมูลภายในวัด ทำให้ผู้สูงอายุสอบถามข้อมูลผ่านเจ้าหน้าที่ที่ จุดให้บริการข้อมูล 6) ผู้สูงอายุขึ้น-ลงบันไดต้องจับราวจับเนื่องจากลูกตั้งสูงเกิน 15 ซม. หากไม่มีราว จับผู้สูงอายุจับประตูด้านข้างหรือรั้วด้านข้างเพื่อการทรงตัว รวมถึงผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นต้องอาศัยผู้ช่วย 2 คนเพื่อยกรถเข็นขึ้นเนื่องจากไม่มีทางลาด 7) ผู้สูงอายุใช้มือจับขอบประตูด้านข้างบริเวณทางเข้า- ออกโบสถ์ วิหาร โดยผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นต้องอาศัยผู้ช่วย 2 คนเพื่อยกรถเข็นเข้าไปเนื่องจากมีธรณี ประตูลูกสูง 8) ป้ายคาถาบทสวดมนต์มีตัวอักษรขนาดเล็ก ทำให้ผู้สูงอายุต้องเดินเข้ามาใกล้ป้ายมากขึ้น 9) ผู้สูงอายุมีการลุกนั่งกราบพระจากพื้นลำบากเนื่องจากมีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เสียการทรงตัว 10) ผู้สูงอายุที่นั่งรถเข็นกับการปิดทององค์พระพุทธรูปมีการเข้าถึงลำบาก เนื่องจากมีระยะช่องทาง เดินแคบ รวมถึงความสูงของเครื่องเรือนที่วางองค์พระพุทธรูปมีความสูงเกินกว่าที่ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น จะเอื้อมมือไปปิดทองได้สะดวก 11) ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นบริจาคเงินที่ตู้ทำบุญไม่สะดวก เนื่องจากตู้ ทำบุญมีความสูงเกินระดับสายตาที่จะมองเห็นช่องใส่เงินด้านบน 12) ห้องน้ำ มีขนาดเล็ก ไม่มีราวจับ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้งานได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเนื่องจากติดทางเข้า ประตู 13) ผู้สูงอายุให้อาหารปลาบริเวณริมน้ำ ยืนเว้นระยะห่างจากท่าน้ำเพื่อป้องกันการพลัดตกน้ำ เนื่องจากไม่มีราวกันกั้นตก

4.4 ข้อมูลจากการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในวัดที่มีอยู่เดิม

ข้อมูลจากการสำรวจและสังเกตการณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดที่เกี่ยวกับองค์ประกอบ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด และองค์ประกอบสภาพแวดล้อม

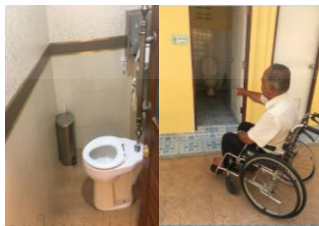
เอกสารนี้เป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารเพิ่มเติมที่มีในกิจกรรมของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด แบ่งได้ เป็น 12 ประเภท มีรายละเอียดในตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลจากการสำรวจและสังเกตการณ์พฤติกรรมผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษา

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด	วัดกรณีศึกษา	รูปภาพผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง
1. ที่จอดรถ	วัดทั้ง 3 แห่งไม่มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงวัย ส่วนวัดอีก 1 แห่งมีที่จอดรถสำหรับคนสูงวัยและคนพิการ แต่ตำแหน่งอยู่ไกลกับอาคารการใช้พื้นที่จริงของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรม วัดทั้ง 4 แห่งไม่มีตัวกันชน และสีเส้นแบ่งจอดรถเลือนราง ไม่มีทางเท้าหรือช่องทางเดินที่ชัดเจน ต้องใช้เดินเท้าร่วมกับทางเดินรถบนลานจอดรถ	
2. ทางลาด	วัด 2 ใน 4 แห่งทำทางขึ้นแบบขั้นบันได มีลูกตั้งสูง และไม่มีทางลาดขึ้น ซึ่งอาจทำให้สะดุดล้มได้ วัดบางพลีใหญ่กลางมีทางลาดที่วิหารอาคารเดียวเท่านั้นที่ผู้ใช้รถเข็นเข้าถึงได้ ส่วนวัดกิ่งแก้วมีทางลาดแต่มีความชันมาก ราวจับมี 1 ฟัน ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นไม่สามารถเข็นได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยผู้ช่วยในการเข็น	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวกภายในวัด	วัดกรณีศึกษา	รูปภาพผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง
3. ป้ายสัญลักษณ์	วัดทั้ง 4 แห่งมีป้ายสัญลักษณ์บอกทางและบอกสถานที่ไม่ชัดเจน ตัวเล็ก บางจุดติดระยะต่ำจะมองเห็นได้ชัดเมื่อนั่งรถเข็น โดยป้ายไม่ได้ใช้สีน้ำเงินและสีขาว ขนาดและตำแหน่งของป้ายบอกทางที่ไม่ชัดเจนทำให้ผู้สูงอายุสับสนเกิดการหลงทาง	
4. การให้บริการข้อมูล	มีเคาน์เตอร์ที่จัดจำหน่ายของที่ระลึก หรือดอกไม้รูป เทียน ให้บริการ ผู้ใช้รถเข็นไม่สามารถเข้าได้เคาน์เตอร์ได้ การหยิบจับของกับเจ้าหน้าที่ต้องเอื้อมมือสุดแขน ไม่มีสัญญาณเสียงบอกตำแหน่งของผู้มีปัญหาการได้ยิน ไม่มีวัสดุปูพื้นหรือแถบสีที่คอยชี้แนวทางสำหรับผู้มีปัญหาทางสายตา	
5. ห้องน้ำสาธารณะ	วัดทั้ง 4 แห่งไม่มีราวจับ ไม่ได้ออกแบบห้องน้ำเพื่อรองรับผู้สูงอายุหรือคนพิการ โดยวัดบางโถงในและวัดกิ่งแก้วมีห้องน้ำอยู่ในตำแหน่งเข้าถึงยากพื้นที่ภายใน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ...
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอก... และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด	วัดกรณีศึกษา	รูปภาพผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง
5. ห้องน้ำสาธารณะ	ห้องน้ำมีขนาดเล็ก มีพื้นที่ต่างระดับจำนวนมาก มีระดับความสูงจากพื้นเกิน 15 ซม. ทำให้ผู้สูงอายุสะดุดล้มง่าย รวมถึงประตูห้องน้ำแคบทำให้รถเข็นของผู้สูงอายุติดทางเข้าประตู	
6. บันได	วัดทั้ง 4 แห่งมีบันไดมีลูกนอนกว้าง 30 ซม. และลูกตั้งสูง 20 ซม. วัด 3 ใน 4 แห่งติดตั้งราวจับวัสดุทำจากสแตนเลส ที่บริเวณทางเข้าอาคารโบสถ์วิหาร ส่วนอีก 1 แห่งไม่ติดตั้งราวจับ	
7. ประตูเข้า-ออกอาคาร	วัด 3 ใน 4 แห่งมีประตูทางเข้าออกโบสถ์วิหารกว้างอย่างน้อย 1.50 ม. ส่วนอีก 1 แห่งมีประตูกว้าง 94 ซม. เพียงพอให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าถึงได้ แต่ทั้ง 4 วัดประตูทางเข้า-ออกโบสถ์มีขั้นบันไดและมีธรณีประตูสูง 15 - 20 ซม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด	วัดกรณีศึกษา	รูปภาพผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง
8. ป้ายคาถาสวดมนต์	วัดทั้ง 4 แห่งมีบางส่วนของป้ายคาถาสวดมนต์ที่มีตัวอักษรขนาดเล็กสูง 1 ซม. และมีขนาดป้ายเล็กตำแหน่งติดตั้งป้ายอยู่ในระดับต่ำกว่าสายตาผู้สูงอายุจะอ่านได้	
9. พื้นที่ไหว้พระ	วัดทั้ง 4 แห่งภายในโบสถ์ วิหารมีพื้นที่ไหว้พระแบบนั่งพื้น โดยใช้วัสดุปูพื้นเป็นพรม โดยวัด 1 แห่งภายในวิหารมีเก้าอี้นั่งไหว้พระที่ นั่งพักคอยสามารถเคลื่อนย้ายได้วางชิดผนังของวิหารวัด	
10. พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ	วัด 2 ใน 4 แห่งมีช่องวางทางเดินสำหรับปิดทองคำเปลวพระกว้าง 50 ซม. และ 85 ซม. ทำให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นไม่สามารถเข้าถึงได้ ส่วน 1 ใน 4 แห่งมีบันไดขึ้นไปปิดทองคำเปลวพระเนื่องจากฐานชุกชีพระพุทธรูปมีความสูงจากพื้น 170 ซม. มีบันไดลูกนอนกว้าง 30 ซม. ลูกตั้งสูง 30-45 ซม. รวมถึงไม่ปิดลูกตั้งไม่มีราวจับ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับก... ไม่ควรเผยแพร่...
 เอกสารที่สงวนไว้สำหรับก... ไม่ควรเผยแพร่...
 เอกสารที่สงวนไว้สำหรับก... ไม่ควรเผยแพร่...

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด	วัดกรณีศึกษา	รูปภาพผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง
11. พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ	วัด 3 ใน 4 แห่งมีตู้ทำบุญวางบนโต๊ะหรือเคาน์เตอร์ทำให้สูงจากระดับสายตาที่ผู้สูงอายุใช้รถเข็นจะมองเห็นช่องใส่เงินด้านบนได้ โดยอีก 1 แห่งวางตู้บริจาคที่พื้น	
12. พื้นที่ให้อาหารปลา	วัดทั้ง 4 แห่งมีสระน้ำหรือคลองน้ำบริเวณวัด โดยวัดทั้ง 4 แห่งมีพื้นที่ให้อาหารสัตว์อยู่ใกล้แหล่งน้ำ แต่ไม่มีราวกันกั้นตกยาวตลอดแนว โดย 1 ใน 4 แห่งมีขอบสระสูง 10 ซม.	

ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ภายในวัดและสังเกตการณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดที่เกี่ยวข้ององค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด และองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมที่พบในกิจกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งที่ไม่เอื้อต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ พบว่า 1) ที่จอดรถไม่มีพื้นที่ด้านข้างกว้างพอ 2) ทางลาดมีความชัน ไม่มีราวจับทั้ง 2 ข้าง 3) ป้ายสัญลักษณ์บอกสิ่งอำนวยความสะดวก มีขนาดเล็ก ตำแหน่งป้ายไม่อยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นง่าย 4) ไม่มีจุดให้บริการข้อมูลภายในวัดที่ชัดเจน 5) ห้องน้ำสาธารณะไม่ได้รองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น เนื่องจากประตูทางเข้าแคบและมีพื้นที่ว่างภายในห้องขนาดเล็ก ไม่ติดตั้งราวจับ 6) บันไดมีลูกตั้งสูงเกิน 15 ซม. และไม่มีราวจับ วัสดุปูพื้นลื่น ไม่มีทางขึ้นที่เป็นทางลาด 7) ประตูทางเข้า-ออกโบสถ์มีขั้นบันไดและมีธรณีประตูสูง 15-20 ซม. 8) ป้ายคาถาสวดมนต์มีขนาดป้ายและตัวอักษรขนาดเล็ก สีพื้นป้ายและสีตัวอักษรไม่ตัดกันชัดเจน 9) พื้นที่นั่งไหว้พระ ผู้สูงอายุมีการลุกนั่งกราบพระจากพื้นลำบากเนื่องจากมีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เกิดอาการเสียวการ

ทรงตัว 10) พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ มีระยะช่องทางเดินพื้นที่ปิดทององค์พระพุทธรูปแคบและความสูงของเครื่องเรือนที่วางองค์พระพุทธรูปมีความสูงเกินกว่าที่ผู้สูงอายุใช้รถเข็นจะปิดทองได้ด้วยตนเอง 11) พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ มีความสูงเกินระดับสายตาที่จะมองเห็นช่องบริจาคด้านบน และ 12) พื้นที่ให้อาหารปลาบริเวณริมน้ำ ไม่มีราวกันกั้นตก

4.5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดที่มีอยู่เดิม ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัด 2) กลุ่มบุคลากรวัด 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน โดยผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญอธิบายจากรูปภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกประเด็นด้านปัญหาที่พบจากผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาที่มีอยู่เดิม โดยองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่ทำการศึกษาแบ่งเป็น 12 ประเภท สรุปประเด็นปัญหาที่พบและสิ่งที่ควรแก้ไขมีรายละเอียดในตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเด็นปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไข		
	กลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัด	กลุ่มบุคลากรวัด	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1. ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุทั้ง 10 คนให้ความคิดเห็นกันในทิศทางเดียวกันว่าควรมีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ	บุคลากรวัด 3 ใน 4 คนมีความคิดเห็นว่าที่จอดรถควรมีป้ายสัญลักษณ์และมีที่เส้นแบ่งช่องจอดรถสำหรับผู้สูงอายุ	ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ ควรทำกันชนบริเวณที่จอดรถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในวัด	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเด็นปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไข		
	กลุ่มผู้สูงอายุ ที่ใช้พื้นที่วัด	กลุ่มบุคลากรวัด	กลุ่มผู้เยี่ยมชม
1. ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ 	ผู้สูงอายุให้เพียงพอกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาวัดจำนวนมาก	ส่วนอีก 1 คนมีความคิดเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด เนื่องจากมีเนื้อที่ไม่เพียงพอ	และตำแหน่งจัดอยู่ใกล้อาคารที่ผู้สูงอายุใช้ทำกิจกรรม
2. ทางลาด 	ผู้สูงอายุ 6 ใน 10 คนมีความเห็นว่าควรมีทางลาดสำหรับผู้ใช้รถเข็น ส่วน 4 ใน 10 คนให้ความเห็นว่าไม่จำเป็นต้องทำทางลาด แต่หากมีพื้นต่างระดับให้ทำทางลาดชั่วคราว เช่น ไม้พาด รวมถึงปาดมุมขั้นพื้นต่างระดับและทำราวจับ	3 ใน 4 คน มีความเห็นว่าควรมีทางลาดก่อนเข้าอาคาร เนื่องจากพื้นที่เพียงพอ รวมถึงรองรับการเข้าถึงนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น และควรปรับราวจับ ลดความลาดชันที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น ส่วนอีก 1 ใน 4 คนมีความคิดเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีทางลาดเนื่องจากผู้ใช้รถเข็นมีจำนวนน้อยพื้นที่ไม่เพียงพอ	ทั้ง 2 คนมีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันว่า ควรมีทางลาด ไม่มีความลาดชันจนเกินไป ติดตั้งราวจับ โดยอยู่ในตำแหน่งเข้าถึงสะดวกและมองเห็นง่าย หากพื้นที่ไม่เพียงพอ พื้นที่เดิมเป็นบันได ก็ควรติดตั้งราวจับ และลูกตั้งมีระดับเท่ากัน สูงไม่เกิน 15 ซม. ลูกนอนกว้าง 30 ซม.
3. ป้ายสัญลักษณ์ 	ทั้ง 10 คนให้ความเห็นว่าควรมีป้ายแผนที่หรือสัญลักษณ์ของจุดที่มองเห็นได้ชัดเจน ควรมีตัวอักษรขนาดใหญ่	ทั้ง 4 คนให้ความคิดเห็นว่าควรมองเห็นง่าย ติดตั้งในตำแหน่งที่เห็นชัดเจน วัสดุแข็งแรงมั่นคงไม่ชำรุดง่าย	ทั้ง 2 คนให้ความเห็นว่าควรติดตั้งป้ายในตำแหน่งที่มองเห็นชัดเจน ควรปรับสีเพิ่มขนาดอักษรให้เห็นชัดเจน และเหมาะสมกับระยะการมองของคนเดินจากภายนอกภายในอาคาร

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในวัด	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเด็นปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไข		
	กลุ่มผู้สูงอายุ ที่ใช้พื้นที่วัด	กลุ่มบุคลากรวัด	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
<p>4. จุดให้บริการข้อมูล</p> 	<p>ผู้สูงอายุ 8 ใน 10 คน มีความเห็นว่าควรอยู่ในพื้นที่มองเห็นง่าย และสามารถเข้าถึงได้สะดวก ส่วนอีก 2 ใน 10 คนมีความเห็นเนื่องจากผู้สูงอายุมาร่วมกับครอบครัว ลูก หลานพาไปแต่ละพื้นที่ ไม่จำเป็นต้องมีจุดให้บริการข้อมูล</p>	<p>ทั้ง 4 คนให้ความเห็นว่า มีจุดให้บริการข้อมูลติดต่อยังไม่ชัดเจน ควรมีพื้นที่ติดต่อข้อมูลหรือขอความช่วยเหลือกรณีฉุกเฉินที่เข้าถึงได้ง่าย</p>	<p>ทั้ง 2 คนให้ความเห็นว่า มีป้ายบอกจุดให้บริการข้อมูลที่ชัดเจน ปรับปรุงโต๊ะเคาน์เตอร์บางส่วนให้ผู้ใช้งานเข้าถึงได้ รวมถึงไม่มีสิ่งกีดขวางบริเวณจุดให้บริการข้อมูล</p>
<p>5. ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ</p> 	<p>7 ใน 10 คน ให้ความคิดเห็นว่าห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ มีราวจับบริเวณโถสุขภัณฑ์ และอยู่ตำแหน่งไม่ไกลมองเห็นง่าย อีก 3 คนใน 10 คนให้ความเห็นว่าควรมีความสะอาดและไม่มีการกีดขวาง</p>	<p>ทั้ง 4 คนให้ความคิดเห็นว่าควรเพิ่มห้องน้ำของผู้สูงอายุ และคนพิการโดยแยกออกจากห้องน้ำคนทั่วไป มีความสะอาด ไม่มีพื้นต่างระดับ มีแสงสว่างเพียงพอ</p>	<p>ทั้ง 2 คนมีความคิดเห็นว่าควรเพิ่มห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการแยกออกจากห้องน้ำทั่วไป มีราวจับภายในห้องน้ำและโถสุขภัณฑ์ที่มีพนักพิงหลัง วัสดุปูพื้นไม่ลื่น กระเบื้องชนิดสาบ และเพิ่มการติดตั้งสัญญาณขอความช่วยเหลือ</p>
<p>6. บันได</p> 	<p>ทั้ง 10 คนให้ความคิดเห็นว่าควรมีราวจับ ทั้ง 2 ข้าง ชั้นบันไดลูกตั้งไม่สูง ลูกนอนกว้าง รวมถึงติดตั้งสติ๊กเกอร์ลูกนอน</p>	<p>ทั้ง 4 คนให้ความคิดเห็นว่าควรมีราวจับที่แข็งแรงมั่นคง</p>	<p>ทั้ง 2 คนมีความคิดเห็นว่าลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. และปิดลูกตั้ง มีระยะความสูงลูกตั้งเท่ากัน ลูกนอนกว้าง 30 ซม. มีราวจับมั่นคงแข็งแรงทั้ง 2 ฝั่ง</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในวัด	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเด็นปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไข		
	กลุ่มผู้สูงอายุ ที่ใช้พื้นที่วัด	กลุ่มบุคลากรวัด	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
<p>7. ประตูเข้า-ออกอาคาร</p> 	<p>7 ใน 10 คน ให้ความคิดเห็นว่า หากประตูทางเข้าออกมีธรณีประตู ทำทางลาด เชื่อมธรณีประตู เพื่อให้ไม่ให้สะดุด ติดพื้นผิวต่างสัมผัสและมองเห็นชัดเจน ส่วนอีก 3 ใน 10 คน ให้ความคิดสอดคล้องกันว่าการทำทางลาดหากธรณีประตูไม่สูงมาก</p>	<p>ทั้ง 4 คนให้ความเห็นว่า ประตูเข้า-ออกมีขนาดกว้างพอที่เข้าถึง โดยบุคลากร 3 ใน 4 คนมีความเห็นว่า ควรทำทางลาดเนื่องจากอาคารโบสถ์วิหารมีธรณีประตูไม่สูงมาก และควรเป็นทางลาดแบบชั่วคราวเพื่อสะดวกในการเปิด-ปิดประตู</p>	<p>ทั้ง 2 คนให้ความเห็นว่า ประตูเข้า-ออกอาคารมีธรณีประตูควรมีทางลาดแบบชั่วคราว ควรเลือกใช้วัสดุทำได้ง่าย เช่น ไม้หรือเหล็ก รวมถึงทำขอบกันตกที่บริเวณทางลาดทั้ง 2 ข้าง</p>
<p>8. พื้นที่นั่งไหว้พระ</p> 	<p>6 ใน 10 คน ให้ความเห็นว่า พื้นที่นั่งไหว้พระแบบพื้น ควรมีเก้าอี้เนื่องจากการนั่งพื้นทรงตัวลำบาก และใช้เป็นที่พักคอยในการทำกิจกรรม ส่วน 4 ใน 10 คน ให้ความเห็นว่าไม่ควรมีเก้าอี้เนื่องจากผู้สูงอายุแข็งแรงดี</p>	<p>2 ใน 4 คนให้ความเห็นว่า ควรมีเก้าอี้สำหรับผู้สูงอายุที่เคลื่อนย้ายได้ ส่วนอีก 2 คน ให้ความคิดเห็นที่ไม่จำเป็นต้องมีเก้าอี้ นั่งกราบไหว้พระสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากใช้ระยะเวลาไหว้พระไม่นานและพื้นที่มีจำกัด</p>	<p>ทั้ง 2 คน ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกัน ว่าพื้นที่ไหว้พระภายในโบสถ์วิหาร ผู้สูงอายุควรมีเก้าอี้นั่งไหว้พระ หรือ พักคอยแบบลอยตัวเพื่อให้สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย และควรอยู่ในตำแหน่งชัดเจนของอาคาร</p>
<p>9. พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ</p> 	<p>ทั้ง 10 คน ให้ความคิดเห็น หากเป็นบันไดให้ติดตั้งราวจับให้ยึดเกาะ ปรับความสูงของลูกตั้งไม่มีความสูงชัน หากผู้สูงอายุต้องการไปปิดทองคำเปลวพระพุทธรูปองค์จริง</p>	<p>ทั้ง 4 คน ให้ความเห็นว่า การปรับพื้นที่บริเวณปิดทองคำเปลวพระพุทธรูปองค์จริงในกรณีที่ผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าถึงได้ ให้ปิดที่องค์พระพุทธรูปจำลองแทน</p>	<p>ทั้ง 2 คน ให้ความคิดเห็นว่า หากพื้นที่ปิดทองคำเปลวมีบันไดระดับสูง ควรติดตั้งราวจับ ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. และปิดลูกตั้ง ลูกนอนกว้าง 30 ซม. และ</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในวัด	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเด็นปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไข		
	กลุ่มผู้สูงอายุ ที่ใช้พื้นที่วัด	กลุ่มบุคลากรวัด	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
9. พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ	ไม่สะดวก ทั้ง 6 ใน 10 คนให้ความเห็นว่าปิดทองคำเปลวที่พระพุทธรูปองค์จำลองได้ ส่วน 3 ใน 10 คนมีความคิดเห็นว่าจะฝากครอบครัวลูกหลานปิดทองพระองค์จริง ส่วนอีก 1 คนต้องการจะปิดทองคำเปลวด้วยตัวเอง	เนื่องจากเพื่อความสะดวกและปลอดภัย	ติดแถบกันลื่นที่ลูกนอน
10. พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ 	6 ใน 10 คนมีความคิดเห็นว่าตู้บริจาคควรอยู่ในตำแหน่งที่เข้าถึงได้สะดวก มีช่องใส่เงินของตู้บริจาครอบด้าน ส่วนผู้สูงอายุ 4 ใน 10 มีความเห็นว่าให้ครอบครัว ลูกหลานทำบุญใส่ตู้บริจาคให้ จึงไม่มีจำเป็นต้องปรับตู้บริจาค	3 ใน 4 คนมีความคิดเห็นว่าปรับความสูงตู้บริจาคให้ต่ำลง เจาะช่องใส่เงินทั้งทางด้านหน้า ด้านข้าง และด้านบน ส่วนอีก 1 คนกล่าวว่าไม่ต้องปรับปรุง เนื่องจากตู้บริจาคมีความสูงที่เหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น	ทั้ง 2 คนให้ความคิดเห็นว่าควรย้ายตำแหน่งตู้บริจาคและปรับระยะความสูงให้ตู้บริจาคมีความพอดีเหมาะสมกับระยะเอื้อมและระยะสายตากรมมองเห็นของผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น
11. ป้ายคาถาสวดมนต์ 	9 ใน 10 คนมีความคิดเห็นว่า ควรปรับให้มีตัวอักษรขนาดใหญ่ สีพื้นตัดกับตัวอักษรชัดเจน อยู่ในตำแหน่งมองเห็นชัดเจน	ทั้ง 4 คนมีความคิดเห็นว่าควรมีการปรับตัวอักษรให้มีขนาดใหญ่ มองเห็นชัดเจน	ทั้ง 2 คนให้ความเห็นว่าควรปรับสี และเพิ่มขนาดตัวอักษรให้เห็นได้ชัดเจนและปรับตำแหน่งเพื่อการมองเห็นง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารของงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในวัด	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเด็นปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไข		
	กลุ่มผู้สูงอายุ ที่ใช้พื้นที่วัด	กลุ่มบุคลากรวัด	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
11. ป้ายศาลาสวดมนต์	ส่วนอีก 1 คนไม่ได้ อ่านป้ายศาลาสวด มนต์ เนื่องจากอ่าน หนังสือไม่ออก		
12. พื้นที่ให้อาหารปลา 	ทั้ง 10 คนให้ความเห็น ว่าควรมีที่กันก้นปลัด ตกบริเวณทำน้ำหรือ พื้นที่ให้อาหารปลา	ทั้ง 4 คนมีความ คิดเห็นว่าควรติดตั้ง ราวกันตกเนื่องจาก เพิ่มความปลอดภัยทั้ง ผู้สูงอายุและเด็กที่อาจ พลัดตกน้ำได้	ทั้ง 2 คนให้ความเห็น ในทิศทางเดียวกันว่า ควรติดตั้งแนวกันก้น ตกตลอดแนวพื้นที่ให้อาหารปลา ที่มีความ แข็งแรง

ผลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด พบว่า ควรมีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ อยู่ใกล้ทางเข้าอาคาร ทำทางลาดไม่มีความลาดชัน ติดตั้งราวจับ ป้ายสัญลักษณ์ควรมีขนาดใหญ่ สีตัดกันชัดเจนและอยู่ในตำแหน่งที่ผู้สูงอายุมองเห็นได้ง่าย โต๊ะจุดให้บริการข้อมูลมองเห็นชัดเจน โต๊ะมีพื้นที่วางได้โต๊ะสำหรับผู้ใช้รถเข็น ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ มีขนาดพื้นที่กว้าง ติดตั้งราวจับบริเวณสุขภัณฑ์ มีแสงสว่างเพียงพอ บันไดติดตั้งราวจับทั้ง 2 ข้างและติดวัสดุกันลื่นที่ลูกนอน ประตูเข้า-ออกอาคารมีธรณีประตูควรมีทางลาดและติดขอบกันตกทั้ง 2 ข้าง ป้ายศาลาสวดมนต์ควรมีตัวอักษรขนาดใหญ่ สีป้ายกับสีตัวอักษรตัดกันชัดเจน พื้นที่นั่งไหว้พระควรมีเก้าอี้รองรับสำหรับผู้สูงอายุ พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระที่มีบันไดควรติดตั้งราวจับ มีองค์พระพุทธรูปจำลองเพื่อรองรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถขึ้นไปปิดทองคำเปลวพระพุทธรูปองค์จริงได้ ผู้ทำบุญบริจาคควรปรับความสูงให้รองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นและเพิ่มช่องใส่เงินทั้งด้านบนและด้านข้าง และพื้นที่ให้อาหารปลาควรมีราวกันก้นตก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทัศนคติความคิดเห็นของบุคลากรวัดเกี่ยวกับการจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ความคิดเห็นบุคลากรของวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ที่ได้จากการสัมภาษณ์ในประเด็นการปรับตัวของบุคลากรวัดเพื่อรองรับกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.6.1 ความคิดเห็นของบุคลากรวัดในประเด็นต่อกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด

บุคลากรวัดให้ความคิดเห็นต่อกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด มีรายละเอียดได้ดังนี้ จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรของวัดพบว่า มีผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่ทำกิจกรรมภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาวัดร่วมกับครอบครัว มีส่วนน้อยที่มาจากคนเดียว ซึ่งกรณีที่มาคนเดียวจะเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณวัด และผู้สูงอายุที่เข้ามาในวัดส่วนใหญ่ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ และมีส่วนน้อยที่ผู้สูงอายุต้องใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ เช่น ผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้า หรือผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น ซึ่งกรณีผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้จะมาร่วมวัดพร้อมกับครอบครัว ลูก หลาน เพื่อให้สามารถดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุได้ดังความคิดเห็นของบุคลากรวัดท่านที่ 1 กล่าวว่า “ผู้สูงอายุที่มาวัดส่วนมากมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว ครอบครัวใหญ่ ผู้สูงอายุที่มาในวัดนี้มี 2 แบบคือ เป็นคนในพื้นที่กับคนที่มาจากต่างที่ วัดนี้ก็ถือเป็นวัดท่องเที่ยวได้อยู่ครับ ถ้าเป็นคนที่อยู่แถวๆวัดได้บ้างท่านก็มาคนเดียว ทีนี้ถ้าเกิดเป็นคนที่อยู่ไกลๆไม่ได้ก็จะมีลูกหลานมาด้วยแน่นอน แต่โอกาสน้อยที่จะนั่งรถเข็นมา แต่ก็เห็นอยู่ที่นั่งรถเข็นพอมีครับ ส่วนผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้ามีมานะครับ เห็นบ่อยมาก”

โดยผู้สูงอายุจะมีการทำกิจกรรมภายในวัดที่หลากหลาย ดังบุคลากรวัดท่านที่ 3 กล่าวว่า “ผู้สูงอายุส่วนมากมาวัดกับครอบครัว แต่ถ้ามีเรียนผู้สูงอายุจะมากันเอง วัดเรามีผู้สูงอายุมาหลากหลายกิจกรรม เช่น ทำบุญทุกๆวันพระ เทศกาลวันสำคัญทางศาสนา เรียนหลักสูตรครูสมาธิ เรียนหลักสูตรจริยธรรม หลักสูตรธรรมศึกษา ศูนย์เรียนรู้ผู้สูงอายุและปฏิบัติธรรม ผู้สูงอายุที่มีวิลแชร์มีอยู่คนเดียวที่มาวัดบ่อยๆ ส่วนที่ใช้ไม้เท้าก็มีอยู่หลายคน” สอดคล้องกับบุคลากรวัดท่านที่ 4 กล่าวว่า “ผู้สูงอายุจะเข้ามาวัด ทุกวันพระ มาตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม ส่วนใหญ่จะมากับครอบครัว ผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้าฉันเห็นเยอะ แต่รถเข็นฉันไม่ค่อยเห็นเท่าไร”

ซึ่งบุคลากรวัด 3 แห่ง ไม่ได้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ช่วยเหลือรองรับผู้สูงอายุภายในวัด เช่น ไม้เท้า รถเข็น เป็นต้น โดยมีบุคลากรวัด 1 แห่งที่ให้ความสำคัญให้ภายในวัดมีบริการยืมอุปกรณ์ช่วยเหลือ กรณีผู้สูงอายุภายในวัดมีความต้องการใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ เช่น ไม้เท้า รถเข็นวีลแชร์ รถเข็นช่วยเดิน เป็นต้น ดังบุคลากรวัดท่านที่ 2 กล่าวว่า “ส่วนมากผู้สูงอายุเขามีไม้เท้า แต่ที่วัดนี้ถ้าใครนั้นไม่นั้นก็...จะมีไม้เท้า วีลแชร์ให้ มีรถเข็นให้อย่างดี (ผู้สัมภาษณ์: มีวีลแชร์รองรับด้วยหรือคะ) มีหลายคันด้วย มีหลายคัน ฉันทเตรียมไว้เหมือนกัน ใครเข้ามาทำศนศึกษา เช่น มาปิดทอง ไหว้พระ เดินลงไม้ไหว”

4.6.2 ความคิดเห็นของบุคลากรวัดในประเด็นต่อการปรับสภาพแวดล้อมพื้นที่ภายในวัดสำหรับผู้สูงอายุ

บุคลากรวัดให้ความคิดเห็นต่อการปรับสภาพแวดล้อมพื้นที่ภายในวัดสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

การทำทางลาดเข้าสู่อาคารที่ผู้สูงอายุใช้ทำกิจกรรมเช่น ทางลาดขึ้น-ลงโบสถ์ วิหาร เป็นต้น ดังบุคลากรวัดท่านที่ 1 กล่าวว่า “การปรับให้เกื้อหนุนกับการเดินทาง หรือการใช้งานพื้นที่ สะดวกสบาย เช่น ทางลาดหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรต่างๆที่จะเกื้อหนุนกับคนเป็นผู้สูงอายุและยังต้องการความช่วยเหลืออยู่ การดูแลตัวเองที่ยังไม่ ไม่ไม่ได้มร้อย ต้องมีคนช่วยอะไรอย่างเงี ผมว่ามีประโยชน์ในวัดนี้” สอดคล้องกับบุคลากรวัดท่านที่ 2 กล่าวว่า “การทำทางลาดของผู้สูงอายุ ที่มีราวจับเข้าวิหารขึ้น-ลงได้สะดวก ทำห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุด้วย” และการปรับปรุงทางลาดให้ดีขึ้นดังบุคลากรวัดท่านที่ 3 กล่าวว่า “ถ้าปรับทางลาดให้ผู้สูงอายุขึ้น-ลงง่ายก็น่าจะดี เพราะเดิมวัดมีทางลาดให้ผู้สูงอายุอยู่ แต่ก็ลาดชันอยู่นะ พอใช้งานจริงก็ไม่สะดวกเท่าไร”

การทำพื้นที่ภายในวัดอยู่ในพื้นระดับเดียวกัน และการจัดพื้นที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ ดังบุคลากรวัดท่านที่ 4 กล่าวว่า “ผู้สูงอายุที่มาสวดมนต์ ฟังเทศน์ฟังธรรมส่วนใหญ่ใครแข็งแรงหน่อยก็นั่งพื้น แต่ถ้าใครลุกนั่งพื้นนานๆไม่ไหว ก็มีเก้าอี้ให้นั่ง”

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรของวัดทั้ง 4 คนพบว่า ให้ความสำคัญของการติดตั้งทางลาดเข้าสู่อาคารที่ผู้สูงอายุใช้ทำกิจกรรม การทำพื้นที่ภายในวัดให้มีระดับเดียวกัน และ

เอกสารนี้เป็น การจัดพื้นที่นั่งเก้าอี้ขณะทำกิจกรรมทางศาสนาสำหรับผู้สูงอายุ อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.3 ความคิดเห็นของบุคลากรวัดในประเด็นการเตรียมตัวเพื่อรองรับผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัด

บุคลากรวัดให้ความคิดเห็นต่อการเตรียมตัวเพื่อรองรับผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัดได้ดังนี้

การทำห้องน้ำเพื่อรองรับสำหรับผู้สูงอายุที่ม้าวัด ดังบุคลากรวัดท่านที่ 2 กล่าวว่า “ส่วนพื้นที่วัดจำเป็นต้องออกแบบเป็นพิเศษ เช่น ห้องน้ำ ห้องน้ำของคนผู้สูงอายุเลยนะ ทางลาด ทางลาดเข้าวิหารสำหรับผู้สูงอายุ มีราวจับ” สอดคล้องกับบุคลากรวัดท่านที่ 3 กล่าวว่า “มีการทำห้องน้ำรองรับสำหรับผู้สูงอายุ ที่วัดเตรียมจะสร้างอาคารปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นที่พักและปฏิบัติธรรม 2 ชั้น” และมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าบุคลากรวัดท่านที่ 4 กล่าวว่า “การทำห้องน้ำที่ใช้สำหรับผู้สูงอายุ โถส้วมแบบมีราวจับ การปรับพื้นไม่ให้มีระดับเออะจนเกินไป”

การทำบันไดมีราวจับและทางลาด ดังบุคลากรวัดท่านที่ 1 กล่าวว่า “การเข้าไปในโบสถ์ผู้สูงอายุจะมีข้อจำกัดเข้าโบสถ์ไม่ได้ ถ้ามีการวางแผนปรับพื้นที่ทางเข้าประตูที่ดีให้ผู้สูงอายุเข้าได้ง่ายที่บันไดควรจะมีราวจับ ถ้าทำทางลาดให้ผู้สูงอายุเข้าไปในโบสถ์ได้สะดวกผมก็ว่าดีนะ... ซึ่งบันไดส่วนมากจะปูพื้นด้วยหินอ่อนขัดมัน มีผลต่อการทรงตัว เมื่อมีน้ำเปียกหรือฝนตก ทำให้ผู้สูงอายุมองไม่เห็นพื้นที่เปียกและลื่นได้ อาจจะมีเส้นทางผิทำให้ผู้สูงอายุเดินขึ้น-ลงบันไดแล้วไม่ลื่น”

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรของวัดทั้ง 4 คนพบว่า การมีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ และติดตั้งราวจับที่โถสุขภัณฑ์ การปรับปรุงทางเข้าอาคารเช่น โบสถ์ วิหาร โดยปรับบันไดที่ติดตั้งราวจับ ติดแถบวัสดุกันลื่นหรือการทำให้เป็นทางลาด และบริเวณพื้นต่างระดับทำปาดมูม บุคลากรของวัดได้ปรับปรุงวัดเพื่อรองรับคนทุกกลุ่มคนอยู่แล้ว คือ พื้นต่างระดับไม่เออะ ปรับพื้นให้เรียบเสมอเท่ากันให้ได้มากที่สุด มีลาดทางเข้าวิหารสำหรับผู้ใช้รถเข็น

4.7 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเรื่องความต้องการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารวิจัยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด กลุ่มบุคลากรในวัด ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ก็ตาม ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการค้า การโฆษณา การฟ้องร้อง การฟ้องดำเนินคดี หรือการฟ้องร้องใดๆ ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7.1 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นความต้องการพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นประเด็นที่สำคัญด้านความต้องการพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ มีในรายละเอียด ดังนี้

การทำทางลาดใช้ขึ้นลงอาคารสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุรู้ถึงความสามารถและข้อจำกัดทางร่างกายของตนเอง ดังผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 1 กล่าวว่า “เห็นบันไดสูงมากฉันก็ไม่อยากขึ้นแล้ว เพราะมันลำบาก เหนื่อยง่ายกว่าจะถึงอีก ถ้ามีทางลาดขึ้นเข้าไปถึงได้เลยก็ดีนะสิ” รวมถึงอยากช่วยเหลือตนเองได้ โดยไม่เป็นภาระของลูกหลาน ดังผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 2 กล่าวว่า “ทำทางลาดได้ ก็ดี เวลาคืนเดินจะได้ง่ายไม่เป็นภาระลูกหลาน” สอดคล้องกับผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 3 กล่าวว่า “อยากให้มีๆ อยากให้ทำทางลาด ให้ผู้เฒ่าผู้แก่เดินขึ้นง่าย” โดยบุคลากรวัดมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรวัดท่านที่ 2 กล่าวว่า “ผู้สูงอายุมีปัญหาการทรงตัว มีราวจับ ทำทางลาดให้เขาก็จะช่วยให้ผู้สูงอายุที่ร่างกายไม่แข็งแรงก็อยากมาทำบุญเข้าวัดมากขึ้น”

การติดตั้งราวจับ ดังผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุที่ใช้พื้นที่วัดของท่านที่ 4 กล่าวว่า “ฉันเคยลื่นตรงบันไดนะ ดีที่ไม่มีกั้นขึ้น พื้นเป็นหินอ่อนมันเงา พอเวลาพื้นเปียก น้ำสาดเข้ามา ผนตกมา มองไม่ค่อยเห็นหรือว่าตรงนั้นเปียก ถ้าไม่มีราวจับนี้ฉันก็ไม่รู้จะเป็นไง” สอดคล้องกับบุคลากรวัดท่านที่ 3 กล่าวว่า “การเดินเห็นลำบาก มีราวจับที่บันไดก็ช่วยได้เยอะ”

ที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 5 กล่าวว่า “แม่เดินหรือยืนนาน ๆ ไม่ได้ แก่แล้วก็เหนื่อยง่าย ยิ่งจะลุกนั่งไหวพระนี่คงลำบาก ลูกหลานแม่ต้องคอยหาที่นั่งพักให้เสมอ” โดยบุคลากรวัดท่านที่ 1 กล่าวว่า “ผลมาจากความเจ็บป่วยของเขา ความเจ็บป่วยภายใน ด้วยวัยที่มากขึ้นทำให้อวัยวะต่างในร่างกายประสิทธิภาพลดลงมากน้อยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่การใช้ชีวิตของผู้สูงอายุท่านนั้นที่แตกต่างกันด้วย จากวัยก็เดินยากอยู่แล้ว จะไปที่ที่ตัวเองอยากไปเช่น ฆ้องพ้อ หลวงพ้อ ทุกคนจะเข้าไปในโบสถ์ ไปทำบุญต่างๆ พอเข้ามาแล้วใช้เวลาได้ระยะหนึ่งจะใช้เวลาเดินรอบวัดเพื่อจะซื้ออาหาร ของกิน ระยะเท่ากับคนปกติ แต่ช้าเพิ่มขึ้น เวลาที่เขาใช้ในวัดจะมากกว่าคนทั่วไป ผู้สูงอายุจะใช้เวลาเยอะกว่านานกว่า เพราะว่าร่างกายเขาเคลื่อนไหวได้ช้ากว่าเป็นหลัก จึงอยากมีพื้นที่นั่งสำหรับนั่งพักบ้าง เป็นระยะๆ คือมีเก้าอี้สำหรับผู้สูงอายุตลอดเส้นทาง”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 6 กล่าวว่า “ห้องน้ำที่มีอยู่ก็พอใช้ได้นะ แต่มีพื้นยกสูงเยอะพอไม่ได้มองก็สะดวกเพราะลื่นกันไหมด ล้วมแบบนั่งฉันต้องใช้มือดันผนังหรือขอบอ่างช่วยลุกเหมือนกัน อยากให้มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุด้วย”

ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 7 กล่าวว่า “เวลาคนมาวัดเยอะๆ ไม่มีที่จอดรถใกล้ ต้องไปจอดนอกวัด โอ้ย..เดินไกลกว่าจะถึง ร้อนด้วยนะฉันก็เหนื่อยเหมือนกัน ถ้าทำที่จอดรถใกล้ ๆ ให้เดินเข้าอาคารจะสะดวกกว่า”

ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มีความต้องการแตกต่างจากรายอื่น เนื่องจากสภาพร่างกายไม่มีปัญหา มากดังผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 8 กล่าวว่า “เท่าที่เห็นไม่ได้ต้องการอะไรเพิ่มนะ ยังดูแลตัวเองได้อยู่” และผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 9 กล่าวว่า “ไม่ต้องการอะไร สุขภาพร่างกายแข็งแรงดี” สอดคล้องกับผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 10 กล่าวว่า “ไม่มีนะ ไม่ต้องการอะไร ฉันไม่มีปัญหาอะไร” โดยบุคลากรวัดท่านที่ 4 กล่าวว่า “ไม่มีนะ ไม่ต้องการอะไร...ก็เขาไม่ได้บอกว่ามีปัญหาอะไรในวัดฉัน”

การส่งเสริมพื้นที่วัดให้เป็นพื้นที่ทางสังคมของผู้สูงอายุ ดังผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 กล่าวว่า “อันดับแรกเขาจะมาวัดบ่อย เพราะมันต้องคิดด้านการใช้พื้นที่ที่อยู่แล้ว พื้นที่ตั้งแต่ประตูเข้าวัด จนถึงการทำบุญ เข้าวัด การถวายของ ต้องคิดถึงการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุจริงๆ ผู้สูงอายุจะใช้เวลาในวัดเยอะ เพราะมันมัมพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นกัน มันยังไม่มีจัดเฉพาะ มีหลายที่ทำได้เขาเอาชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุเข้าในวัดเลย เพราะการเข้าวัดในวัยปลายผู้สูงอายุ จะช่วยความสุขสงบทางจิตใจ เป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุนิยมชมชอบอยู่แล้ว ควรจะปรับ Fully UD เลยเข้าไปในวัด” มีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 กล่าวว่า “เรื่องของร่างกาย จิตใจ สังคมที่แตกต่างไปจากรายทั่วไป ร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างใช้เวลาในการทำกิจกรรมช้ากว่านานกว่าคนปกติ จิตใจ จิตใจ sensitive ขึ้น อ่อนไหวมากขึ้น แล้วทำไมจิตใจถึงเป็นเรื่องถึงสำคัญเพราะจิตใจมันไปแตะความเชื่อ ความศรัทธา คือเมื่อไรที่จิตใจขึ้นมาร่างกายก็ติดตามไปด้วย เรื่องของสังคม สังคมเนี่ย ถ้าเมื่อไรที่เกษียณอายุหรืออะไร เคยไปวัดแล้วไม่ได้ไปวัด มันก็ทำให้เหมือนเค้าถูกตัดขาดออกจากสังคม เพราะงั้นพื้นที่วัดนี้เป็นพื้นที่ทางสังคมที่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเขามามีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ทำให้เขากลายเป็น Active Aging เป็น พุทธิพลัง ก็คือพลังของผู้สูงอายุที่จะช่วยขับเคลื่อนประเทศต่อไปได้”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มด้านความต้องการพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ ในตารางที่ 4.9 มีรายละเอียดดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพื้นที่ภายในวัดของผู้สูงอายุ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	สรุปประเด็น / สารสำคัญ
1. กลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ในวัด	7 ใน 10 คน ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า มีความต้องการแตกต่างจากวัยอื่น โดยต้องการทางลาดใช้ขึ้นลงอาคาร บันไดมีราวจับติดวัสดุกันลื่น ต้องการให้มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด รวมถึงที่จอดรถอยู่ใกล้ทางเข้าอาคาร แต่อีกผู้สูงอายุ 3 ใน 10 คนมีความคิดเห็นตรงกันว่าไม่มีความต้องการแตกต่างจากวัยอื่น เนื่องจากสภาพร่างกายไม่มีปัญหา
2. กลุ่มบุคลากรของวัด	3 ใน 4 คนให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สูงอายุที่เข้ามาในวัดมีความต้องการแตกต่างจากวัยอื่น ด้านการเคลื่อนไหวช้า การทรงตัวลำบาก ควรตั้งติดราวจับ สายตาไม่ดีควรทำป้ายบอกทางที่ชัดเจน ส่วนอีก 1 คนให้ความเห็นว่าไม่มีความต้องการพื้นที่ภายในวัดที่แตกต่างกับวัยอื่น เนื่องจากไม่มีผู้สูงอายุบอกปัญหาที่เป็นอุปสรรคในวัด
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน	ทั้ง 2 คนให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า พฤติกรรมการใช้วัดของผู้สูงอายุแตกต่างกับวัยอื่น คือ ใช้เวลาในการทำกิจกรรมทางศาสนาภายในวัดนานมากกว่ากลุ่มวัยอื่น ดังนั้นภายในวัดควรทำแต่ละพื้นที่ให้เข้าถึงได้สะดวกกับคนทุกกลุ่ม ทั้งผู้สูงอายุ ผู้ที่ใช้รถเข็น ผู้ที่เสื่อมถอยตามสมรรถภาพทางร่างกาย รวมถึงการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้ผู้สูงอายุเกิดความแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เช่น ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด บุคลากรภายในวัด และผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการแตกต่างจากวัยอื่นเนื่องจากพฤติกรรมและสมรรถภาพทางร่างกายที่เสื่อมถอยลง ทำให้การเคลื่อนไหวช้า สายตาการมองเห็นลดลง การใช้เวลาในการทำกิจกรรมภายในวัดมากกว่ากลุ่มวัยอื่นได้แก่ วัยคนหนุ่มสาว โดยต้องการทางลาดใช้ขึ้นลงอาคาร บันไดมีราวจับ ติดวัสดุกันลื่น ต้องการให้มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด รวมถึงที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุอยู่ใกล้ทางเข้าอาคาร เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เฉพาะงานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปยังบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7.2 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นประเด็นที่สำคัญด้านลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ดังนี้

พื้นเรียบเสมอกัน ดั่งผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 1 กล่าวว่า “พื้นทางเดินเรียบเสมอกัน เวลาเดินจะได้สะดวกไม่สะดุด” บุคลากรวัดท่านที่ 1 และท่านที่ 2 มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยกล่าวว่า “พื้นที่ต่างระดับน้อย รวมถึงพื้นห้องน้ำ ทางลาด การที่เข้าถึงของผู้สูงอายุ” และ “การทำปรับให้พื้นเรียบเสมอกัน” ตามลำดับ

ทางลาด ดั่งผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 4 กล่าวว่า “อยากให้มีทางลาดมากกว่า คนที่ใช้วีลแชร์จะได้สะดวก เพราะที่นี้มีไม่มีทางลาดสำหรับคนพิการ” ซึ่งการปรับพื้นภายในอาคารของวัดมีพื้นต่างระดับและธรณีประตูให้มีทางลาดสอดคล้องกับผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 2 กล่าวว่า “ตรงนั้นแถวพื้นศาลา โรงรถมันไม่ประสานกัน ไม่มีทางสโลป ถ้าทำสโลปให้ก็ไม่มีปัญหา ให้คนเข้าออกได้ง่าย”

ห้องน้ำ ดั่งผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 5 และท่านที่ 7 กล่าวว่า “ห้องน้ำพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ คนใช้วีลแชร์เข้าได้” และ “ห้องน้ำกว้างพอให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าได้ ไม่มีพื้นต่างระดับ”

ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดท่านที่ 6 และท่านที่ 9 กล่าวว่า “ถ้ามีงานเทศกาลจะแย่งที่จอดรถกัน ถ้ามีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุผู้พิการด้วย” และ “ที่จอดรถใกล้ทางเข้าโบสถ์ วิหารหน่อย”

ความร่มรื่นของวัดและมีเก้าอี้นั่งพักคอย บุคลากรวัดท่านที่ 3 กล่าวว่า “ด้านภูมิทัศน์ รวมถึงต้นไม้ วัดต้องสะอาด สงบ และต้องทำให้เกิดความร่มรื่นมากกว่านี้” บุคลากรวัดท่านที่ 4 กล่าวว่า “มีเก้าอี้นั่งพักคอยบริเวณทำน้ำ ทำเป็นมุมสงบ”

สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการใช้งานกับทุกคน

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 กล่าวว่า “อาคารทั้งหมดควรจะสูงไม่เกินบันไดขั้นหนึ่ง 30 ซม. ลูกตั้ง 2 ลูกนอน 1 มีทางลาดขึ้นด้วย มีราวจับด้วย ในระดับของพระพุทธรูปควรอยู่ในระดับที่ผู้นั่งวีลแชร์มองเห็นได้ ผู้สูงอายุไม่ต้องนั่งพื้นนะ นั่งเก้าอี้ คำนึงถึงเส้นทางการเดินทางของผู้สูงอายุ”

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาคน
ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม กลุ่มผู้สูงอายุ (Human scale) ต้องมีมาตรฐานตามที่เรบอก(กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548) ต้องตอบสนองความรู้สึกเขา ความ ทางด้านจิตใจเขาได้ เป็นสิ่งที่เขาไปเขาเชื่อเขาศรัทธา ต้องสอดคล้องกับความเป็นวัด”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มด้านลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ในตารางที่ 4.10 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	สรุปประเด็น / สารสำคัญ
1. กลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด	มีพื้นเรียบเสมอกัน ไม่มีพื้นต่างระดับ หรือมีพื้นต่างระดับน้อยลง การทำทางลาดสำหรับการเข้าถึงอาคารของผู้สูงอายุ มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดบางส่วนให้ความคิดเห็นในทางเดียวกันว่าต้องการที่จอดรถอยู่ในพื้นที่เข้าถึงได้ง่ายสะดวกและปลอดภัย
2. กลุ่มบุคลากรของวัด	ลักษณะทางกายภาพมีพื้นที่ทางเดินเรียบ เปิดโล่ง ไม่ควรมีพื้นต่างระดับ บุคลากรของวัดบางส่วนให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ทำพื้นที่สาธารณะ ร่มรื่น ให้มีพื้นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน	การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับบริบทวัดไทย รวมไปถึงการทำเส้นทางการสัญจร รวมถึงแต่ละพื้นที่ควรเข้าถึงได้สะดวก ปลอดภัยเหมาะสมกับผู้สูงอายุเสื่อมถอยตามสมรรถภาพทางร่างกายและผู้ที่ใช้รถเข็นโดยไม่ต้องมีคนช่วยเหลือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ต้องการพื้นที่ภายในวัดอยู่ระดับเดียวกันกับทางเดินทางเชื่อมแต่ละพื้นที่ การทำทางลาดเข้าถึงอาคาร มีห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ เพิ่มที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในตำแหน่งใกล้กับทางเข้าอาคารหลักที่ผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมเช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ เป็นต้น บุคลากรของวัดส่วนหนึ่งให้ความคิดเห็นว่าควรเพิ่มพื้นที่สาธารณะ ต้นไม้ให้มีความร่มรื่น มีพื้นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่าการทำเส้นทางการสัญจรที่เชื่อมโยงกับการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด ให้มีความสะดวกและปลอดภัย รวมถึงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับบริบทวัดไทย

4.8 ข้อมูลผลการพิจารณาทัศนียภาพจากการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด

หัวข้อนี้ประกอบด้วยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคนจำนวน 2 คน เกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดถึงความเหมาะสมและไม่เหมาะสม รวมถึงเสนอแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติม โดยใช้ภาพทัศนียภาพจำลองประกอบการสัมภาษณ์ การปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกแบ่งเป็น 12 ประเภท ได้แก่ 1) ที่จอดรถ 2) ทางลาด 3) ป้ายสัญลักษณ์ 4) จุดให้บริการข้อมูล 5) ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ 6) บันได 7) ประตูเข้า-ออกอาคาร 8) ป้ายคาถาสวดมนต์ 9) พื้นที่นั่งไหว้พระ 10) พื้นที่เปิดทองคำเปลวพระ 11) พื้นที่เป็นที่บริจาคตู้ทำบุญ และ 12) พื้นที่ให้อาหารปลา โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.11 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านการออกแบบเพื่อทุกคนกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด (n=2)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน		
	ความเห็น	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
1. แนวทางการปรับที่จอดรถ - ลักษณะที่จอดรถ - ตำแหน่งที่ตั้ง - การเลือกใช้สีป้ายสัญลักษณ์	2	0	จำนวนที่จอดรถ 100 คันแรก มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการจำนวนอย่างน้อย 2 คัน ตำแหน่งอยู่ใกล้ทางเข้าออกอาคารที่ผู้สูงอายุเข้าไปทำกิจกรรม รวมถึงทำป้ายสัญลักษณ์ผู้สูงอายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน		
	ความเห็น	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
2. แนวทางการปรับทางลาด <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะรูปแบบทางลาด - ระยะตำแหน่งที่ตั้ง - การติดตั้งราวจับ - การเลือกใช้สีพื้นผิวต่างสัมผัส - การเลือกใช้วัสดุทางลาด 	2	0	รูปลักษณ์และสีให้กลมกลืนหรือใกล้เคียงกับสถาปัตยกรรมของวัด การวางตำแหน่งของทางลาดเข้าอาคารอยู่ทางขึ้น-ลงเดียวกับคนทั่วไป การเลือกใช้วัสดุหินกรวดล้างหรือหินทรายล้าง
3. แนวทางการปรับป้ายสัญลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> - การเลือกใช้สีป้ายสัญลักษณ์ - รูปแบบอักษร - รูปแบบสัญลักษณ์ 	2	0	การเพิ่มป้ายสัญลักษณ์สตรีมีครรภ์ รวมถึงคำนึงตำแหน่งการติดป้ายมองเห็นชัดเจน
4. แนวทางการปรับจุดให้บริการข้อมูล <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะจุดให้บริการข้อมูล - เคาน์เตอร์ที่รถเข็นเข้าถึงได้ - การเลือกใช้วัสดุที่ทำจากไม้ - การเลือกใช้สีพื้นผิวต่างสัมผัส 	2	0	การวางตำแหน่งโต๊ะเคาน์เตอร์ของผู้ใช้รถเข็นหรือผู้พิการควรอยู่เดียวกับโต๊ะเคาน์เตอร์ของคนทั่วไป โดยจุดให้บริการข้อมูลควรอยู่ใกล้โต๊ะเคาน์เตอร์ของจุดบริการดอกไม้ ฐูป เทียน รวมถึงการปรับความสูงของโต๊ะเคาน์เตอร์จุดบริการดอกไม้ ฐูป เทียน โต๊ะทำบุญให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ
5. แนวทางการปรับห้องน้ำผู้สูงอายุ <ul style="list-style-type: none"> - การติดตั้งโถสุขภัณฑ์ - การติดตั้งราวจับ - การติดตั้งสัญญาณความช่วยเหลือ - อ่างล้างมือ การติดตั้งราวจับก๊อกน้ำ - การติดตั้งกระจก - การติดตั้งประตู พื้นผิวต่างสัมผัส - การเลือกใช้วัสดุ พรม ราวจับ 	1	1	การติดตั้งตำแหน่งราวจับสุขภัณฑ์ และการปรับระยะติดตั้งสัญญาณความช่วยเหลือให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ป้ายสัญลักษณ์ห้องน้ำควรเพิ่มสัญลักษณ์ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และสตรีมีครรภ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านกา
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อเจ้าหน้าที่ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน		
	ความเห็น	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
6. แนวทางการปรับบันได <ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลาติดตั้งและลูกนอน - ลักษณะราวจับ - วัสดุที่ใช้ราวจับ - วัสดุกันลื่นที่ลูกนอน 	2	0	กรณีบันไดมีขนาดความกว้าง 3.00 ม. ต้องติดตั้งราวจับตรงกลางของบันได สีสอดกันลื่นที่ติดกับสีพื้นชัดเจน
7. แนวทางการปรับประตูเข้า-ออกอาคาร <ul style="list-style-type: none"> - ความกว้างความสูงของทางลาด - วัสดุที่ใช้ - การเลือกใช้พื้นผิวต่างสัมผัส 	2	0	การเลือกใช้วัสดุเป็นเหล็กที่ทาสี หรือ ไม้ซึ่งมีระยะเวลาการสึกกร่อนตามกาลเวลา
8. แนวทางการปรับป้ายบทรวมคน <ul style="list-style-type: none"> - ตำแหน่งที่ตั้ง - วัสดุที่ใช้ - การเลือกใช้สีของป้าย - การเลือกใช้สีของตัวอักษร - ขนาดของตัวอักษร 	1	1	ขนาดตัวอักษรใหญ่มองเห็นชัดเจน และสีป้ายกับตัวอักษรตัดกัน โดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน ตัวอักษรเป็นสีขาว วัสดุที่ใช้หินแกรนิตเมื่อกระทบกับแสงจะสะท้อนแสงเข้าตาผู้สูงอายุได้
9. แนวทางการปรับพื้นที่ไหว้พระ <ul style="list-style-type: none"> - ตำแหน่งที่ตั้ง - วัสดุที่ใช้ 	1	1	การวางตำแหน่งของเก้าอี้สำหรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะและตำแหน่งการวางขององค์พระพุทธรูป รวมถึงที่นั่งของพระภิกษุสงฆ์
10. แนวทางการปรับพื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ <ul style="list-style-type: none"> - การติดตั้งราวจับ - วัสดุที่ใช้ราวจับ - ระยะตำแหน่งที่ตั้ง - ติดตั้งแถบกันลื่น 	2	0	การเลือกใช้วัสดุราวจับให้กลมกลื่นหรือใกล้เคียงกับสถาปัตยกรรมของวัดที่มีอยู่เดิม เช่น บันไดวัสดุเป็นไม้ ราวจับก็ควรใช้วัสดุเป็นไม้เช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ได้
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน		
	ความเห็น	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
11. แนวทางการปรับตู้บริจาคทำบุญ <ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลาสูง - ขนาดของตู้บริจาค - ตำแหน่งที่ตั้ง - วัสดุที่ใช้ 	2	0	การเลือกวัสดุเป็นไม้ ให้กลมกลืนหรือใกล้เคียงกับสถาปัตยกรรมของวัด
12. แนวทางการปรับพื้นที่ให้อาหารปลา <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะราวกันตก - ระยะเวลาสูง - วัสดุที่ใช้ 	1	1	ควรมีพื้นที่วางอาหาร เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีอุปกรณ์ช่วยเหลือ เช่น ผู้ใช้ไม้เท้า ผู้ใช้รถเข็น วางอาหารปลาหรือสิ่งของ ทำให้ผู้สูงอายุให้อาหารปลาได้สะดวก ราวกันตกไม่ควรมีช่องว่างใหญ่พอที่เด็กจะรอดผ่านได้

จากทัศนียภาพของผู้วิจัยที่ได้เสนอแนะแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด และแนวทางการแก้ไขจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคนเกี่ยวกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด แบ่งได้เป็น 12 ประเภท ได้แก่ 1) ที่จอดรถ 2) ทางลาด 3) ป้ายสัญลักษณ์ 4) จุดให้บริการข้อมูล 5) ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ 6) บันได 7) ประตูเข้า-ออกอาคาร 8) ป้ายศาลาสวดมนต์ 9) พื้นที่นั่งไหว้พระ 10) พื้นที่เปิดทองคำเปลวพระ 11) พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ และ 12) พื้นที่ให้อาหารปลา โดยแนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ มีรายละเอียดในตารางที่ 4.12 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด

<p>องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ</p>	<p>แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
<p>1.ที่จอดรถ</p>	<div style="text-align: center;"> </div> <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ </p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีจำนวนที่จอดรถ 100 คันแรก มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการจำนวนอย่างน้อย 2 คัน ตำแหน่งอยู่ใกล้ทางเข้าออกอาคารที่ผู้สูงอายุเข้าไปทำกิจกรรม - การปรับแถบสีด้านข้างที่ว่างที่จอดรถให้มองเห็นชัดเจน โดยการเลือกใช้สีให้ตัดกับสีพื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
2. ทางลาด	
	 <p>ปรับปรุงลักษณะและสีให้กลมกลืนกับอาคารของวัด</p> <p>ราวจับทั้ง 2 ด้าน ความสูงจากพื้น 90 ซม.</p> <p>ทางลาดชัน มีความสูงจากพื้น 50 ซม. ยาว 6.00 ม. ความกว้าง 1.50 ม.</p> <p>วัสดุเป็นหินทรายล้าง</p> <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ </p>
	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับปรุงลักษณะและสีให้กลมกลืนหรือใกล้เคียงกับสถาปัตยกรรมของวัดจากตัวอาคารที่มีอยู่เดิม - การวางตำแหน่งของทางลาดเข้าอาคารอยู่ทางขึ้น-ลงเดียวกับคนทั่วไป การเลือกใช้วัสดุหินกรวดล้างหรือหินทรายล้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
3. ป้าย สัญลักษณ์	
	 <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ </p>
	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเพิ่มป้ายสัญลักษณ์สตรีมีครรภ์ - ควรเพิ่มป้ายแผนที่วัดและป้ายบอกสถานที่ภายในวัดที่ชัดเจน - ป้ายอยู่ในตำแหน่งผู้สูงอายุมองเห็นง่าย - การเลือกใช้วัสดุและสีให้กลมกลืนกับบริบทของวัดที่มีอยู่เดิม

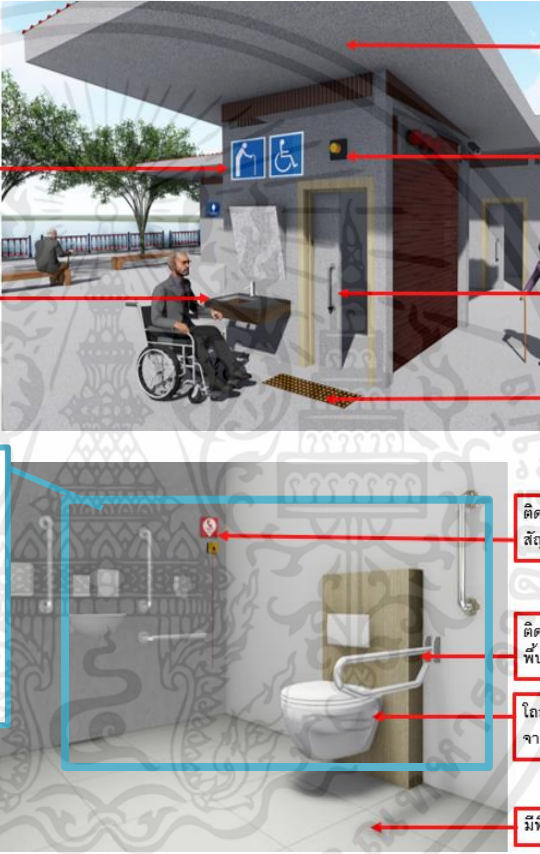
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
4. จุดให้บริการ ข้อมูล	
	 <p>ป้ายสัญลักษณ์ ผู้สูงอายุ และผู้ พิการ มีขนาด ความกว้าง 30 ซม. และยาว 30 ซม.</p> <p>มีพื้นที่วางโต๊ะ เคาน์เตอร์สูงไม่ น้อยกว่า 40 ซม. สูง 70-75 ซม. ผู้สูงอายุที่เข้ รถเข็นสอดขาได้</p> <p>ติดพื้นผิวสัมผัส เตือน</p> <p>- การวางตำแหน่งเดียวกับโต๊ะบริการทั่วไป - พื้นผิวสัมผัสติดยาวเท่าโต๊ะจุดให้บริการข้อมูล</p> <p>☐ : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย ☐ : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
	<p>- จุดให้บริการติดต่อข้อมูล และจุดให้บริการดอกไม้รูปเทียนอยู่ในตำแหน่งที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้สะดวก การวางตำแหน่งโต๊ะเคาน์เตอร์ของผู้ใช้รถเข็นหรือผู้พิการควรอยู่เดียวกับโต๊ะเคาน์เตอร์ของคนทั่วไป โดยจุดให้บริการข้อมูลควรอยู่ใกล้โต๊ะเคาน์เตอร์ของจุดบริการดอกไม้ รูป เทียน รวมถึงการปรับความสูงของโต๊ะเคาน์เตอร์จุดบริการดอกไม้ รูป เทียน โต๊ะทำบุญให้เหมาะสมและเอื้อผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น การปรับพื้นผิวสัมผัสให้เท่ากับโต๊ะจุดให้บริการข้อมูลของผู้พิการ</p> <p>เพียงพอต่อการใช้งานที่มีปัญหาทางการมองเห็น</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในห้องเรียนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

<p>องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ</p>	<p>แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
<p>5. ห้องน้ำ ผู้สูงอายุ</p>	
	 <p>ห้องน้ำผู้สูงอายุหรือผู้พิการแยกออกจากห้องน้ำทั่วไป</p> <p>ติดตั้งอุปกรณ์และสัญญาณเตือนภัยเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน</p> <p>ติดตั้งมือจับที่ประตูบานเลื่อน</p> <p>ติดตั้งผิวสัมผัสเตือน</p> <p>ป้ายสัญลักษณ์ห้องน้ำผู้สูงอายุหรือผู้พิการ สูงจากพื้น 2.00 เมตร</p> <p>อ่างล้างมือ ได้เอียงจากพื้น สูง 60 ซม. ตัวอ่างสูงจากพื้น 75-80 ซม.</p> <p>- ปรับระยะสัญญาณแจ้งเตือน</p> <p>- อ่างล้างมือควรมีกระจก ติดราวจับ</p> <p>- โถสุขภัณฑ์ ควรชิดมุมห้องน้ำ</p> <p>ติดตั้งอุปกรณ์และสัญญาณเตือนภัย</p> <p>ติดตั้งราวจับสูงจากพื้น 65-70 ซม.</p> <p>โถสุขภัณฑ์ที่มีความสูงจากพื้น 45-50 ซม.</p> <p>มีพื้นผิวเรียบเสมอกัน</p> <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย</p> <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุควรแยกออกจากห้องน้ำคนทั่วไป ควรมีห้องน้ำอย่างน้อย 1 ห้อง การจัดวางโถสุขภัณฑ์ชิดมุมของห้อง ขนาดพื้นที่เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.50 ม.ให้เหมาะสมกับผู้ใช้งาน - อ่างล้างหน้าควรมีกระจก ติดตั้งราวจับแบบพับได้

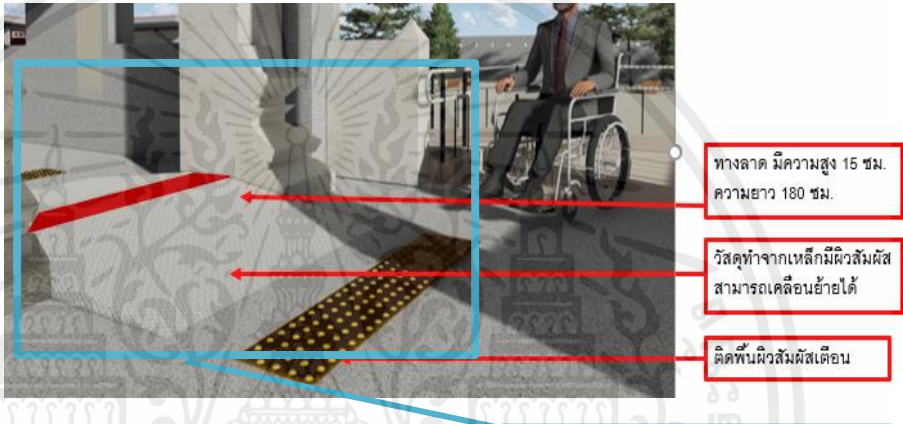
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
	<ul style="list-style-type: none"> - ติดตั้งราวจับรูปตัว L บริเวณซีกโครก - การปรับระยะติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุฉุกเฉินและมีระบบดึงเชือก ให้อยู่ด้านล่างเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในการเอื้อมถึง
6. บันได	
	 <p data-bbox="502 1243 917 1288">[Red Box] : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย</p> <p data-bbox="502 1294 965 1339">[Blue Box] : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - การติดแถบสีวัสดุกันลื่นที่ตัดกับสีพื้นชัดเจน - ราวจับการเลือกใช้วัสดุควรหาง่ายในท้องถิ่น - บันไดมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. ไม่เปิดช่องโล่ง ลูกนอนมีความกว้างไม่น้อยกว่า 30 ซม. มีพื้นผิวต่างสัมผัสก่อนทางขึ้นลง ควรมีราวจับทั้งสองด้าน มีความสูงจากพื้น 80-90 ซม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
7.ประตูเข้า- ออกอาคาร	
	 <p>ทางลาด มีความสูง 15 ซม. ความยาว 180 ซม.</p> <p>วัสดุทำจากเหล็กมีผิวสัมผัส สามารถเคลื่อนย้ายได้</p> <p>ติดพื้นผิวสัมผัสเตือน</p> <p>-ติดขอบกันตกของทางลาดทั้ง 2 ข้าง</p> <p>☐ : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย</p> <p>☐ : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - ติดขอบกันตกสูงจากทางลาดขึ้นมา บริเวณด้านข้างทั้ง 2 ฝั่ง - กรณีประตูทางเข้า-ออกอาคารมีธรณีประตู การมีทางลาด เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นสามารถเข้าไปในอาคารได้สะดวก โดยใช้วัสดุจากสแตนเลสพิมพ์ลายสำเร็จรูปหรือไม้ ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้เพื่อการเปิด-ปิดประตูภายในอาคารที่ไม่ได้มีการใช้งานสามารถทำได้สะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
8. ป้ายคาถาสวดมนต์	
	 <p>ขนาดป้ายและตัวอักษร ตัวควรมีขนาดใหญ่ มองเห็นชัดเจน</p> <p>ป้ายมีระยะความสูงจากพื้น 100 ซม. เพื่อให้อยู่ในระดับ สายตาที่ผู้เฒ่าเฒ่าหรือเด็ก มองเห็นได้</p> <p>สีพื้นป้ายกับสี ตัวอักษรควรมีสี น้ำเงินตัดสีขาว</p> <p>ไม่เลือกใช้วัสดุที่มันวาว เนื่องจากเกิดการสะท้อนแสง</p> <p>□ : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย □ : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุของป้ายที่หาได้ง่าย การเลือกใช้วัสดุที่ไม่มันวาวเนื่องจากเมื่อแสงตกกระทบป้าย เกิดการสะท้อนแสงเข้าตาผู้สูงอายุที่มองป้ายได้ทำให้ผู้สูงอายุอ่านป้ายลำบาก - ป้ายคาถาสวดมนต์ขนาดป้ายมีขนาดใหญ่และตัวอักษรมองเห็นชัดเจน ระยะความสูงของป้ายจากพื้น 100 ซม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่เฒ่าเฒ่าหรือเด็กสามารถมองเห็นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
9.พื้นที่นั่งไหว้ พระ	
	 <p>ที่นั่งเฉพาะ สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ</p> <p>ที่นี้่งเฉพาะ สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ</p> <p>ที่ตั้งป้ายที่นี้่งเฉพาะสำหรับ ผู้สูงอายุหรือผู้พิการ</p> <p>พื้นที่นี้่งกราบไหว้พระภายในอาคาร ควรเพิ่มพื้นที่นี้่งสำหรับผู้สูงอายุหรือ ผู้พิการบริเวณคานข้างนี้่งหรือขีด ผนังของอาคารเช่น โบนด์ วิหาร</p> <p>- สีส่ายให้กลมกลืนกับเครื่องเรือน - การวางตำแหน่งให้อยู่ในระยะไม่ใกล้ หรือสูงกว่าองค์พระพุทธรูป รวมถึงที่นี้่ง ของพระภิกษุสงฆ์</p> <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย</p> <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - การเลือกใช้สีป้ายสัญลักษณ์ ให้กลมกลืนกับเครื่องเรือนหรือวัสดุใกล้เคียงกับบริบทของวัด - การจัดวางตำแหน่งพื้นที่นี้่งผู้สูงอายุไม่ใกล้หรือมีความสูงเกินกว่าองค์พระพุทธรูปและที่นี้่งพระภิกษุสงฆ์ กรณีถ้าสูงกว่าต้องถอยระยะให้ขีดผนังของฝั่งตรงกันข้าม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
10. พื้นที่ปิด ทองคำเปลวพระ	
	 <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ </p>
	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุบันไดเดิมเป็นไม้ ควรเลือกใช้วัสดุการติดตั้งราวจับเป็นไม้เช่นกัน - พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ กรณีมีบันไดควรมีลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. และลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่องโหว่ ลูกนอนกว้างอย่างน้อย 30 ซม. ติดตั้งแถบสีกันลื่น พื้นผิวบันไดใช้วัสดุที่ไม่ลื่น และติดตั้งราวจับมีความยาวต่อเนื่อง ปลายราวจับยื่นจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของบันไดไม่น้อยกว่า 30 ซม. ปลายราวจับเป็นปลายแบบกลมมน - พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระควรสูงจากระดับพื้นไม่น้อยกว่า 0.38 ม. และไม่ควรเกิน 1.20 ม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นสามารถเอื้อมไปปิดทองได้ด้วยตนเอง แต่ละพื้นที่ปิดทองคำเปลวพระควรมีระยะช่องว่างห่างอย่างต่ำไม่น้อยกว่า 90 ซม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าถึงการปิดทองคำเปลวพระได้ด้วยตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
11. พื้นที่บริจาค ผู้ทำบุญ	
	 <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ </p>
	<p>- วัสดุทำตู้บริจาคเงินมีความกลมกลืนกับเครื่องเรือนของวัด ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วัสดุที่ทำจากไม้ มีความสูงไม่เกิน 100 ซม. เจาะช่องใส่เงินทั้งด้านบนและด้านล่าง วัสดุมีความมั่นคงแข็งแรง</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

องค์ประกอบ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
12. พื้นที่ให้อาหารปลา	
	 <p>พื้นที่กระถางต้นไม้ เปลี่ยนให้เป็นพื้นที่วาง อาหารได้</p> <p>พื้นที่ให้อาหารปลา มีขอบกันตสูงจากพื้น 1.10 ม. เพื่อให้ผู้ใช้รถเข็น หรือเด็กสามารถให้อาหาร ได้อย่างปลอดภัย</p> <p> : แนวทางการแก้ไขจากผู้วิจัย : แนวทางการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - บริเวณพื้นที่ให้อาหารปลาติดตั้งแนวกันกันผลัดตกน้ำ โดยสูงจากพื้น 1.10 ม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นหรือเด็กสามารถให้อาหารได้ปลอดภัย - มีพื้นที่ว่างสำหรับวางอาหารปลาหรือสิ่งของ เพื่อให้ผู้สูงอายุให้อาหารปลาหรือวางสิ่งของได้สะดวกสบายและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้า ที่ใช้มือด้านหนึ่งในการถือไม้เท้าและอีกด้านให้อาหารปลาได้สะดวก โดยไม่ต้องถือถุงให้อาหารปลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

บทนี้นำเสนอประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุภายในวัด 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ 3) เพื่อเสนอแนะแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ สังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีการเลือกแหล่งข้อมูลและกลุ่มให้ข้อมูลอย่างเฉพาะเจาะจงโดยมี 4 กลุ่มดังนี้ 1) วัดกรณีศึกษา 2) ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษา 3) บุคลากรวัดกรณีศึกษา และ 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีกรอบคิดในการวิจัยมาจากเป้าหมาย 8 ประการของการออกแบบเพื่อทุกคน (Goals of Universal Design) ของ Steinfeld and Maisei (2012) ซึ่งมีการพัฒนามาจากออกแบบเพื่อทุกคนมี 8 หลัก ดังนี้ (1) พอดีกับร่างกาย (Body Fit) (2) ความสะดวกสบาย (Comfort) (3) การรับรู้ (Awareness) (4) เข้าใจง่าย (Understanding) (5) สุขภาวะที่ดี (Wellness) (6) บูรณาการทางสังคม (Social Integration) (7) ความเหมาะสมกับบุคคล (Personalization) (8) ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษาการวิจัยและออกแบบเครื่องมือการวิจัย โดยมีเครื่องมือในงานวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจวัดกรณีศึกษา แบบสังเกตการณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์จากแบบสำรวจ วิเคราะห์จากแบบสังเกตการณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และนำมาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ ได้นำมาสรุปเป็นผลการวิจัย 2 ประเด็น คือ

- 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษา และ
- 2) ความต้องการสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษา

ผู้วิจัยลงสำรวจพื้นที่และสังเกตการณ์พฤติกรรมผู้สูงอายุที่เข้ามาในวัด โดยถ่ายภาพสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษา สรุปได้ดังนี้

1) วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งไม่ได้มีการจัดทำหรือปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุภายในวัด พบว่า วัดส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการภายในวัด บางแห่งมีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการแต่พื้นที่จอดรถอยู่ไกลจากอาคารที่ผู้สูงอายุชอบทำกิจกรรม เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ เป็นต้น แม้ว่าพื้นที่ที่จอดรถของวัดมีหลายพื้นที่ เมื่อเป็นวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ วันนักขัตฤกษ์ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จากการที่ผู้วิจัยไปสำรวจและสังเกตพื้นที่จริง พบว่าพื้นที่วัดไม่เพียงพอกับการจอดรถภายในวัด เนื่องจากมีผู้มาวัดจำนวนมาก ทำให้ต้องนำรถไปจอดภายนอกบริเวณที่ใกล้กับวัด ซึ่งไกลจากตัวอาคารของวัดทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ระยะเวลาในการเข้าถึงวัดนานขึ้น มีการแวะพักยืนและนั่งตามจุดที่มีที่พิงบ่อยครั้งขึ้นเนื่องจากผู้สูงอายุเดินไกลทำให้เหนื่อยล้าง่าย บางแห่งมีพื้นที่จอดรถที่พื้นถนนไม่เหมาะสมคือ พื้นไม่เรียบ เป็นพื้นปูนกรวดที่ขรุขระและมีสภาพทรุดโทรม

2) ป้ายสัญลักษณ์มีบางจุด เช่น ป้ายที่จอดรถ ป้ายห้องน้ำ ซึ่งติดตั้งในตำแหน่งที่สังเกตเห็นได้ยากรวมถึงขนาดของป้าย สีของป้าย และตัวอักษรที่เลือกใช้ ขนาดตัวอักษร สีตัวอักษรที่สังเกตเห็นได้ยาก บางแห่งมีป้ายสัญลักษณ์ที่ชำรุด บางส่วนของป้ายมีรูปภาพและตัวอักษรขาดหายไปเนื่องจากวัสดุที่ใช้ทำป้ายไม่คงทนถาวรต่อสภาพอากาศร้อนชื้น

3) วัดกรณีศึกษามีการสร้างสถาปัตยกรรมตามหลักพุทธศาสนาสถาน ทำให้พื้นที่ภายในจึงมีลักษณะเป็นพื้นต่างระดับ และธรณีประตูอยู่หลายจุด เช่น พื้นที่ทางเชื่อมอาคาร พื้นที่ทางเข้าอาคารภายในโบสถ์ วิหาร ซึ่งเป็นพื้นต่างระดับสูง 15-20 ซม. ซึ่งผู้สูงอายุมีความเสี่ยงต่อการสะดุดล้ม แสดงในรูปที่ 5.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5. 1 ธรณีประตูเข้า-ออกของพระวิหารวัดกรณีศึกษา

4) พื้นที่ให้บริการ ดอกไม้ ฐูป เทียนเป็นพื้นที่จุดแรกที่สูงอายุส่วนใหญ่เข้ามาสอบถามข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ของวัด ซึ่งจุดให้บริการดอกไม้ ฐูป เทียนภายในวัด มีเครื่องเรือนเป็นโต๊ะเคาน์เตอร์ มีลักษณะแบบทึบซึ่งไม่พร้อมรองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น เนื่องจากวัดทั้ง 4 แห่งทำโต๊ะเคาน์เตอร์ที่สูงเกิน 80 ซม. ไม่มีช่องว่างสอดขาของผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น

5) ห้องน้ำสาธารณะภายในวัดกรณีศึกษาที่ 4 แห่งไม่ได้มีการจัดทำหรือติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ราวจับบริเวณอ่างล้างมือและโถสุขภัณฑ์ อีกทั้งโถสุขภัณฑ์บางแห่งเป็นชนิดแบบนั่งยอง และบางแห่งเป็นชนิดไม่มีพนักพิงหลัง ซึ่งห้องน้ำภายในวัดทั้ง 4 แห่งมีพื้นที่ต่างระดับและธรณีประตู ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าไม่ได้เนื่องจากประตูห้องน้ำมีความกว้างน้อยกว่า 90 ซม. พื้นห้องน้ำเป็นกระเบื้องที่มีพื้นผิวลื่น และพื้นผิวไม่สะอาด ทำให้มีกลิ่นอับชื้น พื้นที่ห้องน้ำมีขนาดเล็ก และวัดบางแห่งได้จัดทำห้องน้ำเพื่อรองรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ บริเวณทางขึ้นมีทางลาดแต่ไม่ได้ติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ราวจับ ไม่มีชานพักบริเวณหน้าประตู ประตูห้องน้ำเป็นชนิดบานเลื่อนแต่น้ำหนักค่อนข้างหนัก การเลื่อนประตูผู้สูงอายุต้องใช้แรงเยอะ ภายในห้องน้ำไม่ได้ติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ราวจับบริเวณโถสุขภัณฑ์ โถสุขภัณฑ์ชนิดมีพนักพิงหลัง แสดงในรูปที่ 5.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5. 2 ห้องน้ำสาธารณะภายในวัดกรณีศึกษา

จากการลงพื้นที่สำรวจวัดกรณีศึกษาและสังเกตพฤติกรรมผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัด ผู้วิจัยพบว่าวัดทั้ง 4 แห่งไม่ได้จัดทำปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพหรือติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อกิจกรรมการใช้งานของผู้สูงอายุ แม้ว่าจะปรับปรุงพื้นที่จอดรถ ติดตั้งทางลาด พื้นที่ห้องน้ำไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุหรือผู้พิการ เมื่อผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่จริงยังไม่เอื้อต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ เนื่องจากมีที่จอดรถระยะทางไกลจากทางเขาลักของวัด ทางลาดมีความสูงชันไม่มีราวจับ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุไม่ได้ติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ราวจับ รวมทั้งทางเข้าภายในอาคาร เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นบันได มีพื้นต่างระดับ และมีธรณีประตู จึงควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จัดทำหรือติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่ภายในวัดจังหวัดสมุทรปราการที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

5.1.2 ความต้องการสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

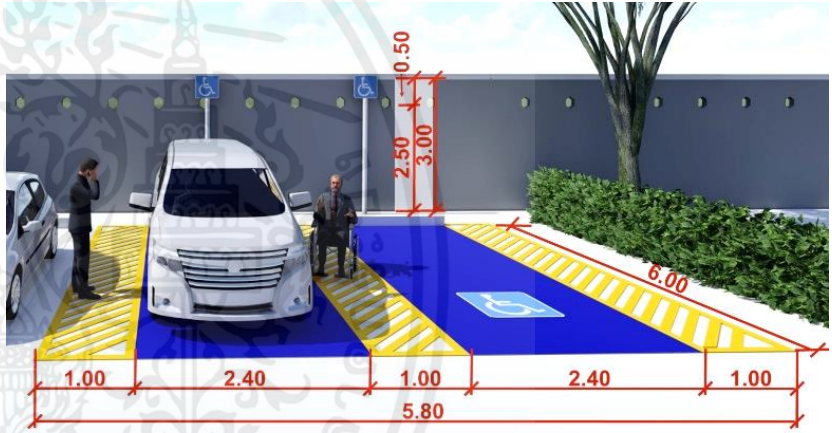
จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มพบว่า กลุ่มของบุคลากรวัดยังไม่เห็นความจำเป็นในการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุที่เข้ามาวัดหรือผู้ที่ใช้รถเข็นมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มคนวัยอื่นที่เข้ามาใช้พื้นที่วัด อีกทั้งผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่วัดส่วนใหญ่มาพร้อมกับครอบครัวมีลูกหลานคอยดูแล ช่วยเหลือ สามารถดูแลได้ด้วยตนเอง และการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ

ผู้สูงอายุนั้นมองว่าเกินความจำเป็น สิ้นเปลืองงบประมาณเนื่องจาก ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นหรือผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เข้ามาวัดจำนวนน้อย และวัดได้ออกแบบเพื่อรองรับกลุ่มผู้สูงอายุไว้ เช่น ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ ทางลาดเข้าสู่อาคาร ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ ซึ่งขัดแย้งกับผลการสำรวจและผลการสังเกตการณ์ของผู้สูงอายุที่เข้าการใช้งานพื้นที่วัดที่พบว่า แม้ว่าจะมีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ แต่ที่จอดรถมีระยะทางไกลจากอาคารที่ผู้สูงอายุใช้งานจริง ทางลาดมีความชัน ไม่มีราวจับ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุไม่ได้ติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการใช้งานที่เหมาะสม และยังขัดแย้งกับผลการสัมภาษณ์ของผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัด ควรมีการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการใช้งานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากขึ้น และผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน ที่ให้ความคิดเห็นว่า ควรปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัฒนธรรมบริบทของวัดไทย

จากผลการวิจัยทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสรุปตามกรอบแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Goals of Universal Design) ของ Steinfeld and Maisel (2012) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มีอยู่ 8 ประเด็น ดังนี้ (1) พอดีกับร่างกาย (Body Fit) (2) ความสะดวกสบาย (Comfort) (3) การรับรู้ (Awareness) (4) เข้าใจง่าย (Understanding) (5) สุขภาวะที่ดี (Wellness) (6) บูรณาการทางสังคม (Social Integration) (7) ความเหมาะสมกับบุคคล (Personalization) (8) ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness) โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดในตารางที่ 5.1 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5. 1 สรุปผลการวิจัยตามกรอบแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (8 Goals of Universal Design)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>1. พอดีกับร่างกาย (Body Fit)</p> <p>การรองรับขนาดร่างกาย และด้านความสามารถที่หลากหลาย</p>	<p>การปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสมกับร่างกายของผู้สูงอายุภายในวัด มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุขนาดกว้าง 2.40 ม. ยาว 6.00 ม. มีพื้นที่ว่างด้านข้างที่จอดรถ 1.00 ม. ยาวตลอดพื้นที่จอดรถ 2) ป้ายสัญลักษณ์แบบติดผนังควรอยู่ในระดับสายตาคือ 1.50-1.60 ม. หากเป็นป้ายชนิดแขวนควรมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2.00 ม. เพื่อป้องกันอุบัติเหตุเดินชน 3) จุดบริจาคดอกไม้ รูป เทียน ควรเป็นโต๊ะชนิดโปร่งหรือมีช่องว่างใต้โต๊ะลึกลงให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นสอดขาได้ 4) ทางลาดกว้างไม่ต่ำกว่า 0.90 ม. ยาวไม่เกิน 6.00 ม. ถ้ายาวเกิน 6.00 ม. ต้องมีชานพักยาวไม่น้อยกว่า 1.50 ม. ความลาดชันไม่เกิน 1:12 	 <p>ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>1. พอดีกับร่างกาย (Body Fit)</p>	<p>ถ้ามีความต่างระดับกันไม่เกิน 2 ซม. ต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา มีราวจับ 2 ข้าง</p> <p>5) บันไดควรปรับลูกตั้งให้สูงไม่เกิน 15 ซม. และลูกนอนพอที่วางเท้าได้เพียงพอกว้างอย่างน้อย 28 ซม. ติดตั้งราวจับทั้ง 2 ข้างที่มีความมั่นคงแข็งแรง กรณีมีพื้นที่การปรับเพียงพอ ทุกครั้งที่มีบันไดต้องมีทางลาดควบคุมหรืออยู่ใกล้กัน</p> <p>6) ทางเข้าสู่อาคารควรมีพื้นเรียบเสมอกัน อยู่ในระดับเดียวกัน ไม่มีพื้นสะดุด รวมถึงจัดระเบียบพื้นที่ทางเข้าให้ไม่มีสิ่งกีดขวาง</p>	 <p>บันไดเข้าสู่อาคาร</p>
<p>2. ความสะดวกสบาย (Comfort)</p> <p>การรองรับความต้องการที่สะดวกสบายของแต่ละบุคคล</p>	<p>1) ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุควรมีอย่างน้อย 2 คัน จากพื้นที่ทั้งหมดของพื้นที่จอดรถทั้งหมด 100 คัน มีระยะอยู่ใกล้กับทางเข้าอาคารที่ผู้สูงอายุชอบทำกิจกรรมเช่น โบสถ์ วิหาร</p>	

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>2.ความสะดวสบาย (Comfort)</p> <p>การรองรับความต้องการที่ สะดวสบายของแต่ละบุคคล</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2) ควรมีจุดให้บริการข้อมูลที่มีป้ายและเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลที่ชัดเจน 3) จุดบริจาคดอกไม้ รูป เทียนมีการจัดวางเครื่องเรือนที่เป็นสัดส่วนไม่มีสิ่งกีดขวางทางสัญจร 4) ทางเข้าอาคารภายในวัดมีบันไดอยู่หลายจุด โดยทำทางลาดหรือติดตั้งราวจับเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถจับพยุงตัวได้ 5) ประตูทางเข้า-ออกอาคารที่พบในวัด มีธรณีประตู ควรทำทางลาดสำหรับผู้ใช้รถเข็นเข้าถึงได้ สามารถเคลื่อนย้ายได้เมื่อเปิด-ปิดประตู 6) ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด ติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ประตูบานเลื่อน ราวจับ สัญญาณเตือน การเลือกใช้วัสดุปูพื้นไม่ลื่น การมีแสงไฟส่องสว่างเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ 	 <p>จุดให้บริการข้อมูลและจุดบริจาคดอกไม้ รูป เทียน</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
	<p>7) บันได ติดแถบวัสดุกันลื่นบริเวณลูกนอน เนื่องจากบันไดทำจากหินแกรนิตหรือหินอ่อน ซึ่งมีความลื่น</p> <p>8) ที่นั่งไหว้พระเลือกใช้แบบวางสำเร็จ เนื่องจากดูแลรักษาง่าย สามารถหาซื้อได้ง่าย นำมาวางติดตั้งและไม่ยุ่งยาก</p>	
<p>3. การรับรู้ (Awareness) การรับรู้ได้ง่ายเป็นข้อมูลที่ สำคัญสำหรับการใช้งาน</p>	<p>การติดป้ายติดตั้งในตำแหน่งที่เห็นชัดเจน การจัดทำป้ายสัญลักษณ์ที่มีพื้นสีขาว ตัวอักษรสีน้ำเงิน หรือพื้นป้ายสีน้ำเงินกับตัวอักษรสีขาว เช่น ป้ายคาถาบทสวดมนต์ควรมีตัวอักษรขนาดใหญ่ สีป้ายกับตัวอักษรติดกันชัดเจน</p> <p>โดยห้องน้ำทั่วไปที่แยกชายหญิงจากกัน ให้มีอักษรเบรลล์ชาย-หญิง ติดทางเข้าในจุดที่สัมผัสได้</p>	 <p>ป้ายแผนที่วัด</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>4. การเข้าใจง่าย (Understanding) การสื่อสารวิธีการใช้งานง่าย ชัดเจน ไม่คลุมเครือ</p>	<p>มีป้ายสัญลักษณ์แสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุเข้าใจง่าย อยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นชัดเจน เช่น ป้ายบอกสถานที่ ป้ายที่จอดรถ ป้ายทางลาด ป้ายห้องน้ำ ป้ายประตูแบบเลื่อนหรือแบบผลัก เป็นต้น</p>	 <p>ป้ายสัญลักษณ์แสดงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก</p>
<p>5. สุขภาวะที่ดี (Wellness) การมีส่วนร่วมส่งเสริมด้าน สุขภาพ ป้องกันการบาดเจ็บ</p>	<p>ที่จอดรถควรทำบังเกอร์กันชนหรือขอบปูนที่หยุดล้อรถ จัดทำทางลาดมีราวจับที่มั่นคงแข็งแรง ติดตั้งราวจับบริเวณบันได เพื่อเพิ่มความปลอดภัย แก่ผู้สูงอายุที่ผู้ใช้งาน ผู้ที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว ผู้ที่ใช้รถเข็นหรือไม้เท้า ติดแถบสีสะท้อนแสงบริเวณพื้นต่างระดับเพื่อแจ้งเตือนให้ผู้สูงอายุสามารถมองเห็นได้ชัดเจนกับผู้ที่มีปัญหาด้านการการมองเห็น ผู้ที่มีปัญหาด้านการได้ยินเสียงลดลง</p>	 <p>บันไดติดตั้งราวจับ</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>6. บูรณาการทางสังคม (Social Integration)</p> <p>ปฏิบัติต่อทุกกลุ่มอย่าง เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและ กัน</p>	<p>1) การมีวิทยากรที่เป็นเด็กเยาวชนที่ศึกษา โรงเรียนภายในพื้นที่วัดเป็นผู้นำชมวัด เพื่อ ส่งเสริมและสร้างโอกาสในการเรียนรู้สำหรับเด็ก และเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน โดยการจัด แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอน ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตของ ผู้คนในชุมชน รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้วัดเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับเด็กและ เยาวชน นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยและ ชาวต่างชาติที่เข้ามาเยี่ยมชม และสร้างความ ห่วงใยให้กับเยาวชนรุ่นหลังต่อไป</p> <p>2) ควรมีการจัดทำป้ายแสดงข้อมูลวัด โดยการ พัฒนาระบบเข้าถึงข้อมูลผ่านคิวอาร์ โค้ด (QR Code) มีคุณสมบัติเป็นสัญลักษณ์แทน</p>	 <p>วิทยากรโรงเรียนของวัดเป็นมัคคุเทศน์พาชมวัด</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>6. บูรณาการทางสังคม (Social Integration)</p>	<p>ข้อมูลต่างๆที่มีการตอบสนองรวดเร็ว ซึ่งผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่มวัยสามารถเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลสำคัญของแต่ละสถานที่ได้มากขึ้น รวมถึงลดข้อจำกัดของขนาดป้ายที่ไม่สามารถแสดงข้อมูลได้ครบถ้วน</p>	<p>รูปภาพเสนอแนะ</p> <p>แผนที่วัด (Temple Map)</p> <p>ป้ายแสดงข้อมูลวัดผ่านคิวอาร์ โค้ด (QR Code)</p>
<p>7. ความเหมาะสมกับบุคคล (Personalization)</p> <p>การแสดงออกของความชอบที่เหมาะสมด้านการใช้งานของแต่ละบุคคล</p>	<p>แต่ละบุคคลมีลักษณะความถนัดทางการใช้งานไม่เหมือนกัน เช่น ห้องน้ำสำหรับผู้ใช้รถเข็น ที่มีการนั่งของผู้ใช้งานที่มีเหมาะสมแตกต่างกัน หรือการใช้มือด้านที่ถนัดเลือกที่จะจับราวจับฝั่งซ้ายหรือขวา ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละตัวบุคคล</p>	 <p>ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>8. ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness)</p> <p>การสร้างคุณค่าวัฒนธรรมทางสังคมและสภาพแวดล้อมแต่ละบริบท</p>	<p>จากหลักการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของวัดและแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) งานวิจัยนี้กำหนดแนวทางระดับความเข้มข้นในการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดด้านความเหมาะสมของบริบทวัดไทย โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการแบ่งพื้นที่วัดกับแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน ได้จำแนกระดับการปรับปรุงและออกแบบสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ 1)ระดับการปรับพื้นที่ เขตพุทธาวาส (Modifications for Semi-Public Zone) สามารถปรับหรือพัฒนาได้ตามความจำเป็นให้เหมาะสำหรับกิจกรรมทางศาสนา สามารถสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกได้บ้าง โดยเน้นการใช้วัสดุที่กลมกลืนกับพุทธศาสนาสถาน และ 2)ระดับการปรับพื้นที่ เขตธรณีสงฆ์ (Modifications for Public Zone) มีการจัดการ</p>	 <p>พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระพุทธรูป</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>8. ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness)</p>	<p>เข้มข้นการปรับหรือพัฒนาที่สามารถสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนทุกกลุ่ม ให้ใช้พื้นที่ได้สะดวกปลอดภัย และเท่าเทียม รวมถึงกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของวัด รายละเอียดดังนี้</p> <p>1) ระดับการปรับในพื้นที่เขตพุทธาวาส (Modifications for Semi Public Areas)</p> <p>คือ อาคารของโบสถ์ และวิหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่นั่งไหว้พระ ควรมีเก้าอี้นั่งสำหรับผู้สูงอายุทำจากไม้ชนิดแบบลอยตัว สำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เนื่องจากการเลือกใช้วัสดุหาซื้อได้ง่าย การวางตำแหน่งเก้าอี้ไม่ได้อยู่ระยะด้านหน้าหรือใกล้พระพุทธรูปองค์ประธาน รวมถึงระยะความสูงที่ต่ำกว่าพื้นที่นั่งพระภิกษุสงฆ์ ควรจัดเก้าอี้ให้ชิดผนังของตัวอาคาร ไม่กีดขวางทางสัญจร 	 <p>เก้าอี้สำหรับผู้สูงอายุ</p>

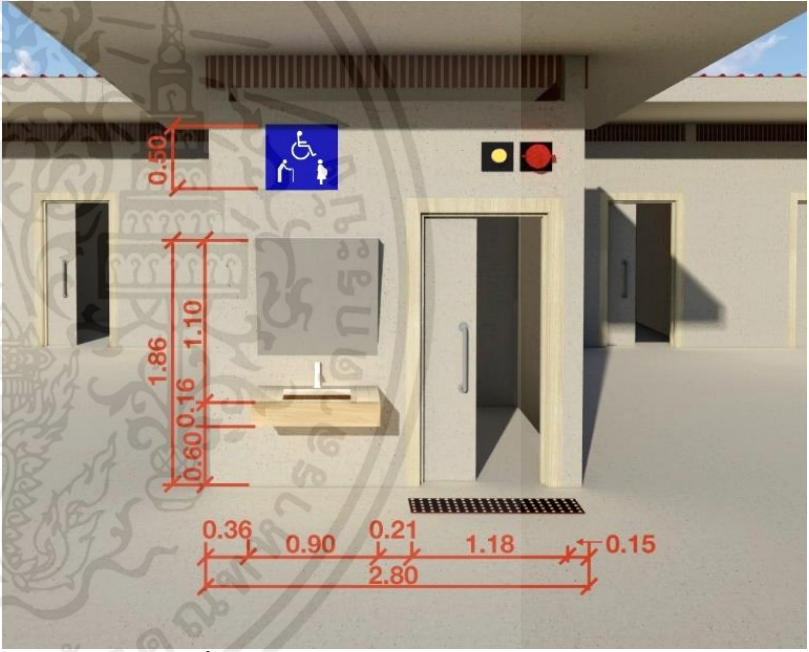
ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>8. ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness)</p>	<p>และสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่ายในช่วงที่มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระพุทธรูป ควร มีช่องว่างทางเดินที่มีระยะห่างความกว้างไม่ต่ำกว่า 0.90 ซม. เพื่อรองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น ในกรณีพระพุทธรูปมีชั้นบันไดควรติดตั้งราวจับที่มั่นคงแข็งแรง - ควรจัดทำทางลาดเข้าสู่อาคารที่ผู้สูงอายุใช้ทำกิจกรรม กรณีที่มีพื้นที่ด้านหน้าหรือด้านข้างเพียงพอต่อการปรับพื้นที่ทางลาด ควรมีความยาวไม่เกิน 6.00 ม. ความกว้างไม่ต่ำกว่า 0.90 ม. มีความลาดชันไม่เกิน 1:12 จัดให้มีพื้นที่ว่างยาวไม่น้อยกว่า 1.50 ม. ทั้งด้านบนและด้านล่างของทางลาด มีชานพักที่จุดที่มีการเปลี่ยนทิศทาง ติดพื้นผิวต่างสัมผัสบริเวณจุดสิ้นสุดและ 	 <p>ทางลาดขึ้นอาคารพระอุโบสถ</p>

ตารางที่ 5. 1(ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>8. ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness)</p>	<p>จุดเริ่มต้นของทางลาด รวมถึงการใช้วัสดุและสีให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับตัวอาคาร กรณีมีพื้นที่ไม่พอที่เป็นบันไดขึ้น-ลงอาคาร ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. ขนาดเท่ากันตลอด ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 28 ซม. ควรติดตั้งราวจับ วัสดุบันไดไม่หยาบหรือลื่นเกินไป อาจติดแผ่นกันลื่น จมูกบันไดควรมีแถบสีต่างจากสีพื้นบันได เพื่อให้ผู้ที่มีปัญหาด้านการมองเห็นสามารถเปรียบเทียบสีหรือสว่างมองชัดขึ้น</p> <p>2) ระดับการปรับในพื้นที่ เขตธรณีสงฆ์ (Modifications for Public Areas)</p> <p>2.1) ที่จอดรถ ต้องจัดให้มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยติดสัญลักษณ์ที่เป็นสากล ตำแหน่งควรใกล้ทางเข้าออกอาคารหรือตำแหน่งที่</p>	 <p>ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ ในพื้นที่เขตธรณีสงฆ์ของวัด</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>8. ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness)</p>	<p>มีกิจกรรมของผู้สูงอายุมากที่สุด ช่องจอดไม่ชนานกับทางเดินรถ จากที่จอดรถไม่ผ่านถนนหลัก ความถี่ในการสัญจรมาก กรณีจำนวนที่จอดรถทั่วไปตั้งแต่ 101 คันขึ้นไป ให้มีที่จอดรถผู้สูงอายุหรือผู้พิการอย่างน้อย 2 คัน พื้นที่จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า 2.40 ม. ยาวไม่น้อยกว่า 6.00 ม. โดยมีที่ว่างข้างที่จอดรถไม่ต่ำกว่า 1.00 ม. พื้นเรียบเสมอกัน</p> <p>2.2) ห้องน้ำ ควรมีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการเข้าใช้ได้อย่างน้อย 1 ห้องในห้องน้ำจะแยกออกจากห้องน้ำสำหรับบุคคลทั่วไปก็ได้ ตำแหน่งอยู่ไม่ไกลจากตัวอาคารหลัก ประตูกว้างไม่ต่ำกว่า 0.90 ม. เป็นแบบบานเลื่อนเปิด-ปิดได้ง่าย มีที่ว่างในห้องน้ำเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 1.50 ม. ติดตั้งราวจับโถสุขภัณฑ์และอ่างล้างมือ ติดตั้งระบบสัญญาณแสงและเสียงแจ้งเหตุฉุกเฉินภายในห้องน้ำแบบปุ่มกดหรือเชือกดึงสูงจากพื้น 0.80 ม.</p>	 <p>ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือสตรีมีครรภ์</p>

ตารางที่ 5. 1 (ต่อ)

ประเด็นของกรอบแนวคิด ในงานวิจัย	รายละเอียด	รูปภาพเสนอแนะ
<p>8. ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Cultural Appropriateness)</p>	<p>2.3) พื้นที่ให้อาหารปลา ควรจัดให้มีราวกันตกในพื้นที่ที่มีความจำเป็น เช่น อยู่ใกล้ริมน้ำเสี่ยงที่จะตกหรือใกล้พื้นที่อันตราย การติดตั้งราวกันตกสูงจากพื้นไม่ต่ำกว่า 1.10 ม.ควรติดตั้งต่อเนื่องโดยกรณีมีช่องว่างกว้างไม่เกิน 0.15 ม. วัสดุที่ใช้ต้องเน้นวัสดุที่งอกรัดงัดได้ง่าย</p> <p>2.4) พื้นต่างระดับอยู่หลายจุดภายในวัด ต้องสูงไม่เกิน 2 ซม.และขอบทั้ง 2 ด้านมีการปาดมุมลาดเอียง 1:2 (45 องศา) กรณีสูงเกิน 2 ซม. ควรทำทางลาด ทางลาดทำจากเหล็กรูปแบบพื้นผิวหยาบต่ำเพื่อกันลื่น เนื่องจากการเลือกใช้วัสดุสามารถหาได้ง่ายในร้านค้าทั่วไป มีราคาถูก ติดตั้งในพื้นที่ได้ง่าย และสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย รวมถึงการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนใหม่หาติดตั้งง่าย</p>	 <p>พื้นที่ให้อาหารปลา</p>

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่ภายในวัดส่วนใหญ่มีปัญหาปวดข้อขา หัวเข่าทำให้เดินขึ้นลงบันได หรือพื้นต่างระดับไม่สะดวก มีกรณีประตูทางเข้า-ออกโบสถ์ วิหาร ซึ่งไม่สะดวกกับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น หรือผู้ที่ใช้รถเข็น บันไดมีราวจับ มีลูกตั้งสูงเกิน 15 ซม. จากข้อค้นพบดังกล่าวทำให้สรุปว่าวัดที่จะสามารถเอื้อต่อพฤติกรรมการใช้งานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุนั้นจะต้องมีการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การจัดทำป้ายแสดงข้อมูลวัด ทางลาดเข้าสู่อาคารภายในวัด ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ซึ่งสอดคล้องกับคู่มือการดูแลรักษาศาสนสถานด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมของวัดของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559 ในประเด็นด้านวัดและศาสนสถานควรคำนึงถึงการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ซึ่งเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงการใช้อย่างคุ้มค่า คุ้มประโยชน์ครอบคลุมสำหรับทุกคนและเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน การปรับปรุงด้านกายภาพเพื่อให้ผู้พิการและคนทุพพลภาพเข้ามาทำกิจกรรมในวัดได้อย่างสะดวกและมีความปลอดภัย

จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเรื่อง การปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุชาวไทย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ในประเด็น (1) พอดีกับร่างกาย (2) ความสะดวกสบาย (3) การรับรู้ (4) เข้าใจง่าย (5) สุขภาวะที่ดี (7) ความเหมาะสมกับบุคคล (Steinfeld and Maisel, 2012) มีดังนี้ 1) การเข้าถึงแต่ละพื้นที่สะดวกและง่ายทั้งผู้ที่เสื่อมสภาพทางร่างกาย ผู้ที่ใช้รถเข็นโดยไม่ต้องมีผู้ช่วยเหลือ เช่น การทำพื้นที่เชื่อมต่ออาคารให้อยู่ในระดับเดียวกัน การทำทางลาดบริเวณพื้นที่ต่างระดับและบริเวณขึ้น-ลงภายในอาคาร 2) ป้ายสัญลักษณ์และป้ายแสดงข้อมูลวัดสามารถมองเห็นชัดเจนและเข้าถึงได้ง่าย 3) พื้นที่จอดรถใกล้ทางเข้าอาคารหลัก รวมถึงมีทางลาดใกล้ทางเข้าอาคารหลัก หรืออาคารที่ผู้สูงอายุมานิยามบ่อยครั้ง เพื่อให้ผู้สูงอายุไม่ต้องเดินขึ้น-ลงบันไดซึ่งเป็นจุดเสี่ยงที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ 4) พื้นภายในวัด ควรอยู่ในระดับเดียวกัน โดยไม่มีพื้นต่างระดับ 5) ห้องน้ำติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ราวจับโถสุขภัณฑ์ มีสัญญาณขอความช่วยเหลือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับอ้างอิงงานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
สอดคล้องกันเรื่อง การปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่

เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุชาวไทย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวความคิดในงานวิจัยครั้งนี้ในประเด็น (6) บูรณาการทางสังคม (8) ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Steinfeld and Maisel, 2012) มีดังนี้ 1) กระบวนการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน การออกแบบตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน หากผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stake holder) เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหรือออกแบบจะส่งผลให้การออกแบบตอบโจทย์การใช้งานของคนทุกกลุ่ม 2) พื้นที่นั่งกราบไหว้พระ การวางตำแหน่งเก้าอี้ของผู้สูงอายุไม่ได้อยู่ระยะด้านหน้าหรือใกล้พระพุทธรูปองค์ประธาน และระยะความสูงที่ต่ำกว่าพื้นที่นั่งพระสงฆ์ ควรจัดเก้าอี้ให้ชิดผนังของตัวอาคารและไม่กีดขวางทางเข้า-ออกอาคาร รวมถึงเคลื่อนย้ายได้ง่ายเมื่อมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อความเหมาะสมและเคารพสิ่งที่เป็นอยู่เดิมทางด้านวัฒนธรรมของบริบทวัดไทย และ 3) บรรยากาศภายในวัดที่ผ่อนคลาย มีพื้นที่นั่งพักผ่อนแต่ละจุดของเส้นทางการสัญจรเชื่อมภายในวัด การตกแต่งด้วยสวนต้นไม้ที่ร่มรื่น มีส่วนทำให้วัดมีความน่าดึงดูดใจ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงความสงบร่มเย็นทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงการใช้เวลาในการทำกิจกรรมภายในวัดที่มีความพร้อมในการรองรับกับการใช้งานของผู้สูงอายุมากกว่าวัดที่ไม่มีความพร้อมในการรองรับการใช้งานของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของภทรนิษฐ์ จันทพล (2556) และงานวิจัยของเสาวภา พรศิริพงษ์ (2557) ที่พบว่า การจัดพื้นที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพของวัดที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ จะช่วยส่งเสริมการทำกิจกรรมทางศาสนาของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

จากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 (กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) มีผลบังคับใช้กับอาคารสาธารณะหลายประเภท ได้แก่ โรงพยาบาล โรงแรม สถานศึกษา สถานิชนสงฆ์ มวลชน เป็นต้น ซึ่งวัดเป็นอาคารสาธารณะที่ผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่เป็นจำนวนมากเช่นกัน ก็ควรมีการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการใช้งานผู้สูงอายุเช่นกัน เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดอย่างมีระบบและเป็นมาตรฐาน นอกจากนี้วัดใช้แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐานของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ.2548 (กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่แตกต่างจากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 (กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) ได้แก่ พื้นที่ภายในอาคารของวัดคือ โบสถ์ วิหาร ควรมีเก้าอี้พักคอยหรือพื้นที่กราบไหว้พระสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่ใช้รถเข็น โดยตำแหน่งการวางเก้าอี้ควรวางชิดผนังของอาคารภายในวัดเพื่อเว้นระยะพื้นที่ของ

พระพุทธรูปและพระภิกษุสงฆ์ พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระควรมีระยะช่องว่างทางเดินกว้างพอให้ผู้ใช้รถเข็นเข้าถึงได้ การทำทางลาดเข้าสู่อาคารเพื่อรองรับการใช้งานของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดด้านเสื่อมถอยตามร่างกายหรือผู้ที่ใช้รถเข็นให้สะดวก ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุและคนพิการได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระและมีความสุข ส่งเสริมการมีศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกันของทุกคน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Steinfeld and Maisel (2012) ที่พบว่าเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญของการออกแบบเพื่อทุกคน (The Goals of Universal Design) คือ การออกแบบที่คำนึงถึงด้านความเหมาะสมทางวัฒนธรรม

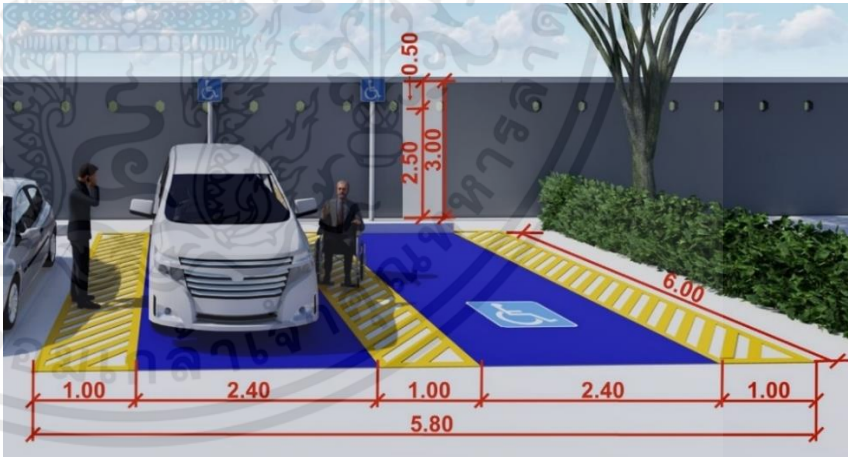

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

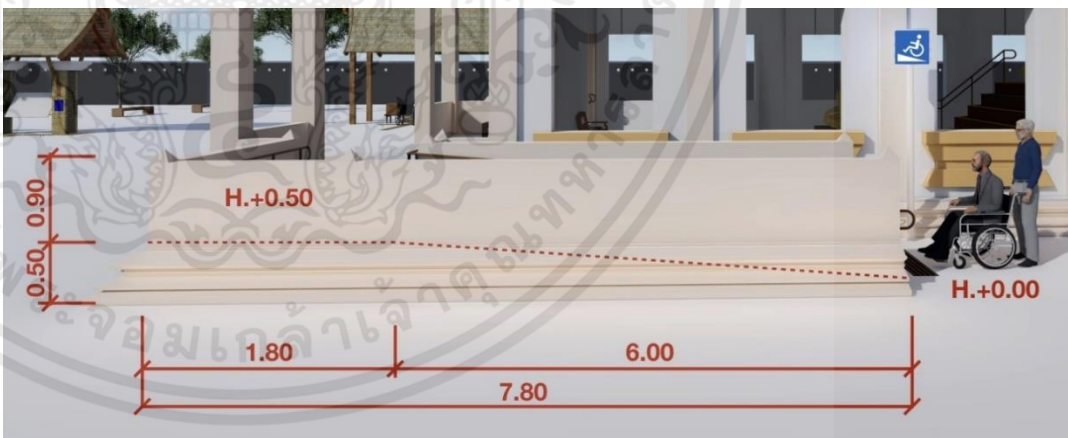
5.3 ข้อเสนอแนะแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด

จากการสำรวจและสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ที่พบปัญหาไม่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษา จำนวน 4 แห่ง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด บุคลากรของวัด และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน ผู้วิจัยจึงได้ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 5.2 ดังนี้

ตารางที่ 5. 2 แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
1. ที่จอดรถ	
	

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นหรือผู้พิการควรมีอย่างน้อย 2 คัน ใกล้ทางเข้าออกอาคาร - บริเวณพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุมานั่งพักชั่วคราว เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ เป็นต้น - ขนาดความกว้างและความยาวไม่น้อยกว่า 2.40 x 6.00 เมตร มีพื้นผิวเรียบเสมอกับที่จอดรถ โดยมีป้ายสัญลักษณ์ที่มองเห็นชัดเจน - การแบ่งถนนควรมีช่องทางเดินเท้าและช่องทางเดินรถให้ชัดเจน หากจำเป็นต้องใช้ร่วมกันควรมีพื้นผิวหรือแถบสีที่ต่างจากพื้นถนนให้ชัดเจน
<p>2. ทางลาด</p>	
	

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
	<p>- ทางลาดความกว้างไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร มีความชันไม่เกิน 1:12 (4.67 องศา) พื้นผิวไม่ลื่น มีพื้นผิวต่างสัมผัสเตือนก่อนขึ้น-ลงทางลาด ติดตั้งราวจับทั้ง 2 ข้างให้มั่นคงแข็งแรง มีระดับพื้นทางลาดเชื่อมต่อกับพื้นอาคารบริเวณพื้นที่ที่ผู้สูงอายุมาใช้บ่อยครั้ง เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ เป็นต้น</p> <p>วัสดุหาซื้อได้ง่าย รองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นหรือผู้พิการ กรณีที่ไม่ต้องมีผู้ช่วยเหลือ</p>
<p>3. ป้ายสัญลักษณ์</p>	
	

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
	<p>- ป้ายสัญลักษณ์ สีตัวอักษรและสีพื้นหลังตัดกันชัดเจน ป้ายสัญลักษณ์ที่บอกทางนำไปสิ่งอำนวยความสะดวก สูงจากพื้น 1.50-2.00 เมตร ป้ายแผนที่และป้ายบอกข้อมูล ติดตั้งสูงจากพื้น 0.90-1.80 เมตร รวมถึงป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง หรือสถานที่ของอาคารสำหรับผู้สูงอายุ หรือผู้พิการทราบความหมายได้ ใช้วัสดุที่ทำได้ง่ายคงทนถาวร</p>
<p>4. จุดให้บริการข้อมูล</p>	
	

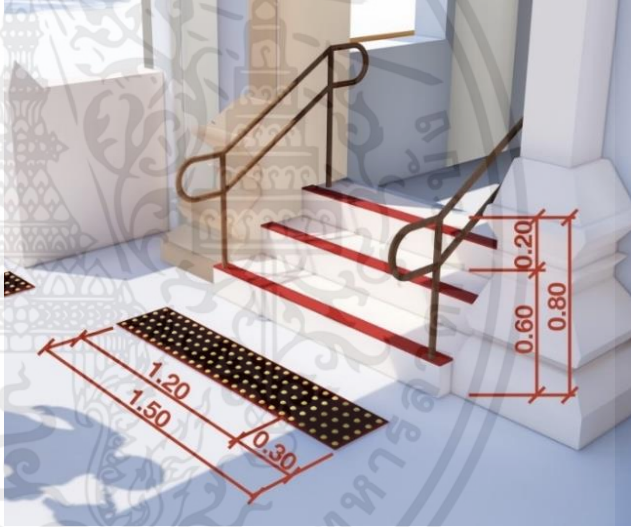
ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
	<p>- จุดให้บริการติดต่อข้อมูล และจุดให้บริการดอกไม้รูปเทียนอยู่ในตำแหน่งที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้สะดวก มีโต๊ะเคาน์เตอร์ที่ผู้ใช้รถเข็นวีลแชร์เข้าถึงได้สะดวก ความสูงเคาน์เตอร์ไม่เกิน 0.80 ม. มีที่ว่างใต้โต๊ะความกว้างไม่ต่ำกว่า 40 ซม. มีความสูงจากพื้น 70-75 ซม. เพื่อรองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นให้สะดวก</p>
<p>5. ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ</p>	
	 <p>The technical drawing shows a bathroom layout with the following dimensions (in meters):</p> <ul style="list-style-type: none"> Overall width: 2.95 Overall depth: 3.04 Shower area width: 0.68 Shower area depth: 0.91 Shower area height: 0.69 Shower area top offset: 0.10 Shower area bottom offset: 0.11 Shower area right offset: 0.15 Shower area left offset: 0.15 Shower area top offset (inner): 0.50 Shower area top offset (outer): 0.68 Shower area bottom offset: 0.10 Shower area bottom offset (inner): 0.11 Shower area bottom offset (outer): 0.69 Shower area right offset (inner): 0.15 Shower area right offset (outer): 0.42 Shower area left offset (inner): 0.15 Shower area left offset (outer): 0.17 Shower area top offset (inner): 0.50 Shower area top offset (outer): 0.68 Shower area bottom offset (inner): 0.10 Shower area bottom offset (outer): 0.11 Shower area right offset (inner): 0.15 Shower area right offset (outer): 0.42 Shower area left offset (inner): 0.15 Shower area left offset (outer): 0.17

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องน้ำอยู่ในตำแหน่งที่เข้าถึงได้สะดวก ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุควรแยกออกจากห้องน้ำคนทั่วไป ควรมีห้องน้ำอย่างน้อย 1 ห้อง พื้นห้องน้ำมีระดับเสมอพื้นภายนอก ประตูที่เหมาะสมคือ ประตูบานเลื่อน ช่องประตูไม่น้อยกว่า 90 ซม. พื้นที่ว่างภายในมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร โถส้วมชนิดนั่งราบสูงจากพื้น 45-50 ซม. มีพนักพิงที่มั่นคง ระหว่างกึ่งกลางโถส้วมห่างจากผนัง 45-50 ซม. - ติดตั้งราวจับรูปตัว L บริเวณชักโครก ติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุฉุกเฉิน ขอความช่วยเหลือระบบแสงและเสียงจากภายในสู่ภายนอกอาคารและมีระบบดึงเชือก

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
6. บันได	
	
	<p>- บันไดมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. ไม่เปิดช่องโหว่ ลูกนอนมีความกว้างไม่น้อยกว่า 30 ซม. มีพื้นผิวต่างสัมผัสก่อนทางขึ้น ควรติดตั้งราวจับทั้งสองด้าน โดยมีความสูงจากพื้น 80-90 ซม.</p>

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
7. ประตูเข้า-ออกอาคาร	
	
	<p>- กรณีประตูทางเข้า-ออกอาคารวัดจะมีธรณีประตู ควรมีทางลาดเพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นสามารถเข้าไปในอาคารได้สะดวก โดยใช้วัสดุจากสแตนเลสพิมพ์ลายสำเร็จรูป หรือวัสดุที่ทำมาจากไม้เนื่องจากวัสดุหาได้ง่ายในท้องถิ่น ดูแลรักษาง่าย และสามารถเคลื่อนย้ายได้เพื่อเปิด-ปิดประตูภายในอาคาร</p>

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
8. ป้ายคาถาสวดมนต์	
	
	<p>- ป้ายคาถาสวดมนต์ขนาดป้ายมีขนาดใหญ่และตัวอักษรมองเห็นชัดเจน ระยะความสูงของป้ายจากพื้น 1.00 ม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นหรือเด็กสามารถมองเห็นได้</p>

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
9.พื้นที่นั่งไหว้พระ	
	
	<p>- พื้นที่นั่งไหว้พระ ควรมีเก้าอี้ที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุทำจากไม้ชนิดแบบลอยตัว สำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เนื่องจากการเลือกใช้วัสดุทำซื้อได้ง่าย การวางตำแหน่งเก้าอี้ไม่ได้อยู่ระยะด้านหน้าหรือใกล้พระพุทธรูปองค์ประธาน รวมถึงระยะความสูงที่ต่ำกว่าพื้นที่นั่งพระภิกษุสงฆ์ ควรจัดเก้าอี้ให้ชิดผนังของตัวอาคารและไม่กีดขวางทางเข้า-ออกอาคาร และสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่ายในช่วงที่มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา</p>

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
10.พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ	
	
	<p>- พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ กรณีมีบันไดควรมีลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. และลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่องโหล่ง ลูกนอนกว้างอย่างน้อย 30 ซม. ติดตั้งแถบสีกันลื่น พื้นผิวบันไดใช้วัสดุที่ไม่ลื่น และติดตั้งราวจับมีความยาวต่อเนื่อง ปลายราวจับยื่นจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของบันไดไม่น้อยกว่า 30 ซม. ปลายราวจับเป็นปลายแบบกลมมน</p>

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
	<p>- พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระครูสูงจากระดับพื้นไม่น้อยกว่า 0.38 ม.และไม่เกิน 1.20 ม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นสามารถเอื้อมไปปิดทองได้ด้วยตนเอง แต่ละพื้นที่ปิดทองคำเปลวพระครูมีระยะช่องว่างทางเดินห่างกันกว้างไม่ต่ำกว่า 90 ซม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าถึงพื้นที่ปิดทองคำเปลวพระได้</p>
<p>11. พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ</p>	
	
	<p>- ตู้บริจาคเงินมีความสูงไม่เกิน 110 ซม. เจาะช่องใส่เงินทั้งด้านบนและด้านล่าง เพื่อให้ผู้ใช้รถเข็นสามารถใส่เงินได้ง่าย มีวัสดุเป็นไม้หาซื้อได้ง่ายในท้องถิ่นและมีความมั่นคงแข็งแรง</p>

ตารางที่ 5. 2 (ต่อ)

องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (ที่มีอยู่เดิม)	องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด (แนวทางการปรับ)
12. พื้นที่ให้อาหารปลา	
	
	<ul style="list-style-type: none"> - บริเวณพื้นที่ให้อาหารปลาติดตั้งแนวกันกันผลัดตกน้ำ โดยสูงจากพื้น 1.10 ม. บางช่วงของราวกันควร จะมีความสูงจากพื้น 0.80 ม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่เข็นรถเข็นสามารถให้อาหารและมองเห็นวิวกุญแจได้ - มีพื้นที่ว่างสำหรับวางอาหารปลาหรือสิ่งของ เพื่อให้ผู้สูงอายุให้อาหารปลาได้สะดวกสบาย

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป รายละเอียดมีดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารวัดและนักออกแบบอาจพิจารณาข้อเสนอแนะแนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนมาประยุกต์ใช้กับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มาเป็นข้อมูลในการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับผู้สูงอายุที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในวัด รวมทั้งเป็นตัวเลือกในการเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบตกแต่งภายในวัดที่สื่อถึงความเป็นวัดแต่ละบริบทของพื้นที่ ทั้งนี้ควรพิจารณาการปรับปรุงหรือออกแบบโดยคำนึงถึงความกลมกลืนกับบริบทวัดไทย สภาพแวดล้อมโดยรอบของพื้นที่ รวมไปถึงเค้าโครงเดิมที่ต้องการปรับปรุงประกอบด้วย

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูล เพื่อทำการศึกษาพฤติกรรมผู้สูงอายุที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ คือ ไม้เท้า รถเข็น และความคิดเห็นของบุคลากรวัด นักท่องเที่ยวเฉพาะผู้สูงอายุเป็นฆราวาส ชาวไทยอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มาใช้พื้นที่วัดเฉพาะพื้นที่ในเขตพุทธาวาส และเขตธรณีสงฆ์ งานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่พื้นที่ในเขตสังฆาวาส ซึ่งมีผู้สูงอายุที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ ชีพราหมณ์ พราหมณ์ หรืออุบาสกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งใช้พื้นที่วัดสำหรับเป็นที่พักอยู่อาศัย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของบุคลากรวัดและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในงานวิจัยครั้งนี้

เนื่องการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยในเวลากำจัด ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพียงองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัด อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่อำเภอและจังหวัดอื่น ๆ รวมไปถึงการศึกษาเชิงลึกหลักสถาปัตยกรรมพุทธศาสนา สถานของวัดไทย ความสำคัญและที่มาของปูชนียวัตถุของวัด และหลักความเชื่อของบุคคลทางศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานาน ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม (ต่อ)

ธีรวุฒิ บุญยศักดิ์เสรี และจรัญญาพหลเทพ. (2558). แนวทางการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ ส่วนกลางของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อตอบสนองการใช้งานของคนผู้พิการที่เป็นไปตามหลักการ Universal Design. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 6(2) : 35-56.

นพวรรณ จงวัฒนา และคณะ. (2541). แบบแผนการเจ็บป่วยและนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการ การ รักษาพยาบาลของผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บริบูรณ์ พรพิบูลย์. (2528). โลกยามชราและการเตรียมตัวเพื่อเป็นสุข. เชียงใหม่: โรงพิมพ์พระสิงห์ การพิมพ์.

ประภัสรา นาคะ. (2551). การพัฒนาวัดเพื่อเป็นพื้นที่สีเขียวของเขตเมืองชั้นในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม), จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 24-25.

พรทิพย์ เรืองธรรม, (2545). เกณฑ์การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในที่อยู่อาศัยที่ เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน), สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.

ภัทรนิษฐ์ จันพล. (2556). แนวทางการออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่ง อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่วัด. (วิทยานิพนธ์ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2558). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ. (2556). จิตวิทยาสภาพแวดล้อม: มूलฐานการสร้างสรรค์และจัดการ สภาพแวดล้อมน่าอยู่อาศัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จี.พี.ซี.

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2554). สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร สันถวาชาติ. (2551). การปฏิบัติธรรมกับการอบรมพัฒนาร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุไทย. (วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายสีทอง ณ ภูเก็ต. (2543). การศึกษาสัมพันธภาพของผู้สูงอายุกับบุคคลอื่น: ศึกษาเฉพาะ ผู้สูงอายุในจังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารโครงการสวัสดิการสังคม), มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2561). **แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564)**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.samutprakan.go.th/61-64.pdf>.
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (2559). **คู่มือการดูแลรักษาศาสนสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ. (2559). **รายงานสรุปจำนวนวัด พระภิกษุ และสามเณรในจังหวัดสมุทรปราการ**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: http://spk.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2099&Itemid=413.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). **ผลการสำรวจประชากรสูงอายุ พ.ศ. 2557**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-1-1.html>.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2552). **สู่สังคมไม่ทอดทิ้งกันบนเส้นทางสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ.
- สุนทรী โคมินและสนิท สมัครการ. (2522). **รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องในการสำรวจวัด**. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุรัตน์ สดชื่นจิตต์. (2554). **การศึกษาความต้องการของผู้พักอาศัยต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักและพื้นที่ส่วนกลาง ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอพาร์ทเมนต์ระดับกลางกรณีศึกษา มายเฮ้าท์เซอร์วิสอพาร์ทเมนต์**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เสาวภา พรสิริพงษ์ และคณะ. (2557). **วัดในพุทธศาสนากับความพร้อมในการรองรับสังคมผู้สูงอายุ.วารสารภาษาและวัฒนธรรม. 33(1) : 99-125.**
- อรุณ ศิริจานุสรณ์. (2555). **การบริหารจัดการออกแบบและพัฒนาก่อสร้างศาสนสถาน.วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 3(1) : 1-14.**
- Edward T. Hall. (1966). **The Hidden Dimension**. Garden City, New York: Doubleday.
- Steinfeld and Maisel. (2012). **The Goals of Universal Design**. [Online]. Available : https://udeworld.com/presentations/oslo/Steinfeld.Goals%20of%20UD-Oslo_Final_web.pdf.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

ชุดที่.....

แบบสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่วัด

วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อ
ต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
โดย นางสาวศรินยา กีกก้อง นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สถานที่.....วันที่สังเกต.....ระยะเวลา.....ชั่วโมง.....นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผังแสดงที่ตั้งวัด

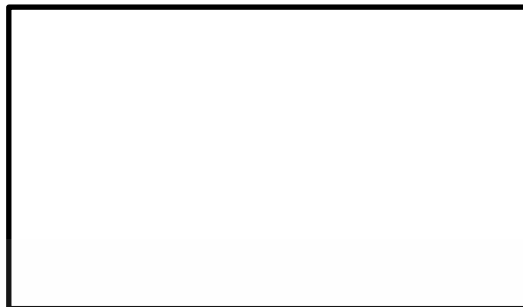
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 รายละเอียดพร้อมภาพประกอบ

อาคาร สถานที่ของสภาพแวดล้อมสิ่งทีพบเห็นโดยทั่วไปในพื้นที่

รูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 2

รูปภาพที่ 3

รูปภาพที่ 4

รูปภาพที่ 5

รูปภาพที่ 6

รูปภาพที่ 7

รูปภาพที่ 8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข

ชุดที่.....

แบบสังเกตพฤติกรรมผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่วัด

วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อ
ต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
โดย นางสาวศรินยา กีกก้อง นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สถานที่.....วันที่สังเกต.....ระยะเวลา.....ชั่วโมง.....นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเส้นทางการสัญจรภายในผังวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 ตารางสังเกตกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบปัญหาหรืออุปสรรคต่อการใช้งาน
พื้นที่ภายในวัด

ลำดับ ที่	กิจกรรม ผู้สูงอายุ	พื้นที่ กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบอุปสรรค	
			รูปภาพ	อธิบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ ที่	กิจกรรม ผู้สูงอายุ	พื้นที่ กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบอุปสรรค	
			รูปภาพ	อธิบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ ที่	กิจกรรม ผู้สูงอายุ	พื้นที่ กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบอุปสรรค	
			รูปภาพ	อธิบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ ที่	กิจกรรม ผู้สูงอายุ	พื้นที่ กิจกรรม	พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่พบอุปสรรค	
			รูปภาพ	อธิบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัด

วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
โดย นางสาวศรินยา กีกก้อง นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สถานที่.....วันที่สัมภาษณ์.....ระยะเวลา.....ชั่วโมง.....นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง
- 1.2 เดินทางมาร่วมกับ 1. ครอบครัว 2. เพื่อน
 3. คนเดียว 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 1.3 อายุ 1. น้อยกว่า 59 ปี 2. 60-69 ปี
 3. 70-79 ปี 4. 80 ปีขึ้นไป
- 1.4 ระดับการศึกษา 1. ระดับประถม 2. ระดับมัธยม
 3. ระดับอุดมศึกษา 4. ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป
- 1.5 รายได้/เดือน (บาท) ณ ปัจจุบัน 1. น้อยกว่า 15,000 บาท 2. 15,001- 25,000 บาท
 3. 25,001- 35,000 บาท 4. 35,001- 45,000 บาท
 5. 45,001- 55,000 บาท 6. มากกว่า 55,001 บาท
- 1.6 อุปกรณ์ช่วยเหลือของท่าน 1. ไม่มี 2. ไม้เท้า
 3. รถนั่ง / รถเข็นวีลแชร์ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 1.7 ปัญหาสุขภาพของท่าน 1. ปัญหาสายตา 2. ปัญหาการได้ยิน (หูตึง)
 3. ปัญหาการเคลื่อนไหว 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเรื่องการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับท่าน

2.1 ท่านคิดว่าการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด ด้านประเด็นปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับท่านควรเป็นอย่างไร

2.1.1 ที่จอดรถ.....

.....

2.1.2 ทางลาด.....

.....

2.1.3 ป้ายสัญลักษณ์.....

.....

2.1.4 การให้บริการข้อมูล.....

.....

2.1.5 ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ.....

.....

2.1.6 บันได.....

.....

2.1.7 ประตูทางเข้า-ออกอาคาร.....

.....

2.1.8 ป้ายคาถาสวดมนต์.....

.....

2.1.9 พื้นที่ไหวพระ.....

.....

2.1.10 พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ.....

.....

2.1.11 พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ.....

.....

2.1.12 พื้นที่ให้อาหารปลา.....

.....

2.1.13 พื้นที่อื่นๆ.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์บุคลากรวัดกรณีศึกษา

วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
โดย นางสาวศรินยา กีก้อง นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สถานที่.....วันที่สัมภาษณ์.....ระยะเวลา.....ชั่วโมง.....นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อผู้ให้ข้อมูล
- 1.2 อายุปี
- 1.3 ตำแหน่ง
- 1.4 ระยะเวลาทำงานปี.....เดือน

ส่วนที่ 2 ทรรศนะด้านผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่ภายในวัด

2.1 วัดของท่านมีผู้สูงอายุเข้ามาวัดบ้างหรือไม่ หากมีผู้สูงอายุเดินทางมาร่วมกับใคร มีอุปกรณ์ช่วยเหลือมาด้วยหรือไม่ เช่น รถเข็น (Wheelchair), ไม้เท้า เป็นต้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีแผนหรือนโยบายที่เกี่ยวกับการคำนึงถึงการออกแบบหรือการปรับสภาพแวดล้อมหรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ มีเรื่องการออกแบบพื้นที่ใดเป็นพิเศษหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ส่วนรับทราบไว้ก่อนเพื่อการสืบค้นเท่านั้น ไม่เอามาเผยแพร่ในวงกว้างโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม ผู้ใช้เอกสารนี้ต้องรับผิดชอบต่อเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสารนี้

.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเรื่องการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับท่าน

3.1 ท่านคิดว่าการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด ด้านประเด็นปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับท่านควรเป็นอย่างไร

3.1.1 ที่จอดรถ.....

.....

3.1.2 ทางลาด.....

.....

3.1.3 ป้ายสัญลักษณ์.....

.....

3.1.4 การให้บริการข้อมูล.....

.....

3.1.5 ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ.....

.....

3.1.6 บันได.....

.....

3.1.7 ประตูทางเข้า-ออกอาคาร.....

.....

3.1.8 ป้ายคาถาสวดมนต์.....

.....

3.1.9 พื้นที่ไหวพระ.....

.....

3.1.10 พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ.....

.....

3.1.11 พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ.....

.....

3.1.12 พื้นที่ให้อาหารปลา.....

.....

3.1.13 พื้นที่อื่นๆ.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ส่วนที่ 4 ข้อมูลเรื่องความต้องการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก
ภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ**

4.1 ท่านคิดว่ามีความต้องการพื้นที่ใช้งานภายในวัดแตกต่างกับบุคคลอื่นหรือไม่ หากต้องการพื้นที่เพิ่มเติมใดที่ภายในวัด เพื่อสนองการใช้งานของผู้สูงอายุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของวัดที่ดีที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก จ

ชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน

วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อ
ต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
โดย นางสาวศรินยา กีกก้อง นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สถานที่.....วันที่สัมภาษณ์.....ระยะเวลา.....ชั่วโมง.....นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ-นามสกุล
- 1.2 เพศ 1.ชาย 2.หญิง
- 1.3 ตำแหน่ง
- 1.4 สถานที่ทำงาน.....
- 1.5 ระยะเวลาทำงานด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design).....ปี.....เดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่มีอยู่เดิมและแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด

2.1 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัดกรณีศึกษาที่มีอยู่เดิมมีความเหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุหรือไม่ และหากคิดว่าไม่เหมาะสมควรแก้ไขอย่างไร และแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด มีความเหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุหรือไม่ หากคิดว่าไม่เหมาะสมควรแก้ไขอย่างไร รวมถึงแนวทางการเลือกวัสดุ และรูปแบบของสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมภายในวัด

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษาที่มีอยู่เดิม			ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษา			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	การเลือกใช้วัสดุรูปแบบ
2.1.1 สถานที่จอดรถ - ลักษณะที่จอดรถ - ตำแหน่งที่ตั้ง - การเลือกใช้สีป้ายสัญลักษณ์							
2.1.2 ทางลาด - ระยะเวลาตำแหน่งที่ตั้ง - การติดตั้งราวจับ - การเลือกใช้สีของพื้นผิวต่างสัมผัส - การเลือกใช้วัสดุทางลาด							

สภาพแวดล้อมทาง กายภาพและสิ่ง อำนวยความสะดวก	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษาที่มีอยู่เดิม			ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกภายในวัดกรณีศึกษา			
	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	การเลือกใช้วัสดุ รูปแบบ
2.1.3 ป้าย สัญลักษณ์ - การเลือกใช้สีป้าย สัญลักษณ์ - รูปแบบอักษร - รูปแบบสัญลักษณ์							
2.1.4 แนวทางการ ปรับการให้บริการ ข้อมูล - เคาน์เตอร์ที่วีลแชร์ เข้าถึงได้ - ขนาดความกว้าง ของประตู - การเลือกใช้วัสดุที่ ทำจากไม้							

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก			ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก			
	ความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษาที่มีอยู่เดิม			สะดวกภายในวัดกรณีศึกษา			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	การเลือกใช้วัสดุรูปแบบ
2.1.5 แนวทางการปรับห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ - การติดตั้งโถสุขภัณฑ์ - การติดตั้งราวจับ - การติดตั้งสัญญาณความช่วยเหลือ - อ่างล้างมือ และการติดตั้งราวจับ ก๊อกน้ำ - การติดตั้งกระจก - การติดตั้งประตูและพื้นผิวต่างสัมผัส - การเลือกใช้วัสดุผนัง ราวจับ							
2.1.6 แนวทางการปรับบันได - ระยะเวลาติดตั้งลูกนอน							

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก			ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก			
	ความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษาที่มีอยู่เดิม			สะดวกภายในวัดกรณีศึกษา			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	การเลือกใช้วัสดุรูปแบบ
<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะราวจับ - วัสดุที่ใช้ราวจับ - วัสดุกันลื่นที่ลูกนอน 							
2.1.7 ประตูเข้า-ออกอาคาร (บริเวณธรณีประตู) <ul style="list-style-type: none"> - ทางลาดความกว้าง ความสูง - วัสดุที่ใช้ - การเลือกใช้สีพื้นผิวต่างสัมผัส 							
2.1.8 ป้ายคาถาสวดมนต์ <ul style="list-style-type: none"> - ตำแหน่งที่ตั้ง - วัสดุที่ใช้ - การเลือกใช้สีของป้าย 							

สภาพแวดล้อมทาง กายภาพและสิ่ง อำนวยความสะดวก	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษาที่มีอยู่เดิม			ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกภายในวัดกรณีศึกษา			
	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	การเลือกใช้วัสดุ รูปแบบ
- การเลือกใช้สีของ ตัวอักษร - ขนาดของตัวอักษร							
2.1.9 พื้นที่ไหว้พระ - ตำแหน่งที่ตั้ง - วัสดุที่ใช้							
2.1.10 พื้นที่ปิด ทองคำเปลว กรณีฐานพระสูงมี บันได - วัสดุที่ใช้ราวจับ - ระยะความสูง - ตำแหน่งที่ตั้ง - ติดตั้งแถบกันลื่น กรณีฐานพระจำลอง - ระยะความสูง - ตำแหน่งที่ตั้ง - วัสดุที่ใช้							

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกภายในวัดกรณีศึกษาที่มีอยู่เดิม			ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกภายในวัดกรณีศึกษา			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	วิธีปรับปรุง	การเลือกใช้วัสดุรูปแบบ
2.1.11 พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ - ระยะเวลาสูง - ตำแหน่งที่ตั้ง - วัสดุที่ใช้							
2.1.12 พื้นที่ให้อาหารปลา - ระยะเวลาสูง - วัสดุที่ใช้							

ภาคผนวก ฉ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเพื่อทุกคน
เรื่อง แนวทางออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ที่เอื้อต่อพฤติกรรมผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ**

โดย ศิริญา ก๊กก้อง นักศึกษาปริญญาโท
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Advisor | Assistant Professor ANTIKA SAWADSR, Ph.D.
Created by | Sirinya Kukkong No.57602018
M.Interior Architecture KMUTL

แสดงภาพประกอบการสัมมนา
แนวทางการออกแบบเพื่อทุกคนกับการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุภายในวัด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

แบ่งเป็น 12 ประเภท

- ที่จอดรถ
- ประตูเข้า-ออกอาคาร (บริเวณธรรณีประตู)
- ทางลาด
- ป้ายสถาปัตยกรรม
- พื้นที่นั่งเฝ้าพระ
- ที่ให้บริการข้อมูล
- พื้นที่ปิดทองค่าเปลวพระ
- ห้องน้สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ
- พื้นที่บริจาค (ตู้ทำบุญ)
- บันได
- พื้นที่ให้อาหารสัตว์

ที่จอดรถ (ที่มีอยู่เดิม)

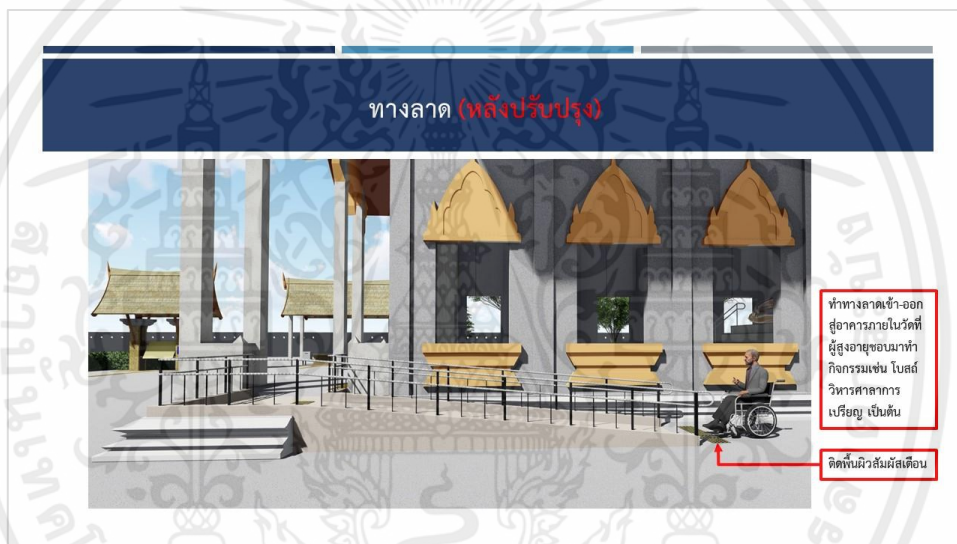
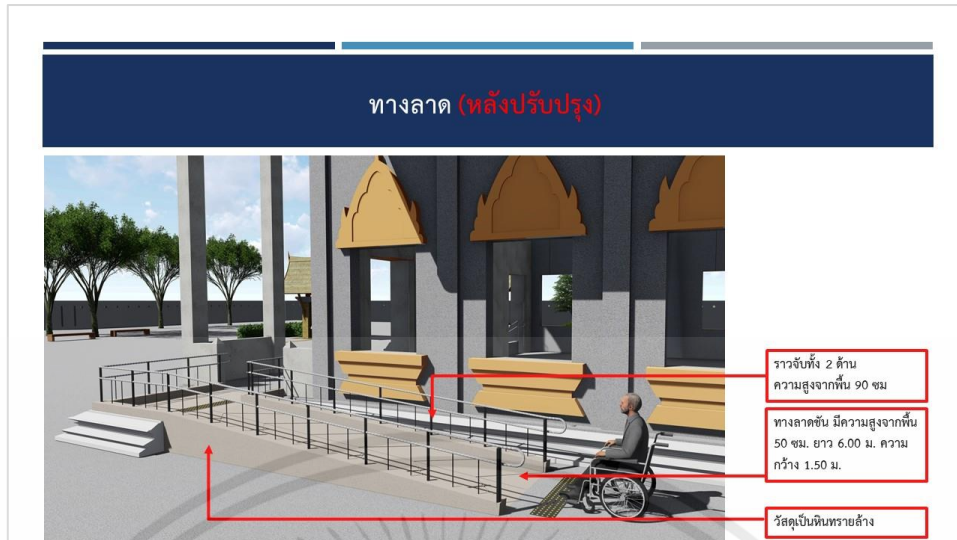

- ไม่มีแนวกันชนล้อรถ
- เป็นลานโล่ง ไม่มีเส้นแบ่งช่องจอดรถ
- พื้นผิวขรุขระ ไม่เรียบเสมอกัน

วัดบางพลีใหญ่ใน วัดกิ่งแก้ว

ที่วางต้นข้างที่จอดรถแคบ มีความกว้างไม่ถึง 1.00 ม. ไม่มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นหรือผู้พิการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ข้อมูลไปบนอินเทอร์เน็ตและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ป้ายสัญลักษณ์ (หลังปรับปรุง)

ป้ายมีขนาดใหญ่ กว้าง 30 ซม. และยาว 30 ซม.
มีสีตัดกันมองเห็นชัดเจน

ติดตั้งอยู่ในระดับสูงจากพื้น 2.00 เมตร

การให้บริการข้อมูล (ที่มีอยู่เดิม)

ไม่มีพื้นที่บอกการให้บริการข้อมูล ที่ชัดเจน ผู้สูงอายุใช้ตามข้อมูลหรือติดต่อ ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของเคาเตอร์บริการ ทำบุญ

โต๊ะเคาเตอร์ไม่มีพื้นที่ว่างใต้เคาเตอร์ ไม่สามารถรองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นหรือผู้พิการได้ เมื่อระยะไกลจากเจ้าหน้าที่ ผู้สูงอายุใช้การโน้มตัวมาด้านหน้าแทน เพื่อการได้ยินหรือสื่อสารที่ชัดเจน

วัดบางพลีใหญ่กลาง

การให้บริการข้อมูล (หลังปรับปรุง)

มีป้ายสัญลักษณ์ ให้บริการข้อมูลของผู้สูงอายุและผู้พิการ มีขนาดความกว้าง 30 ซม. และยาว 30 ซม. พร้อมเจ้าหน้าที่ ที่ให้บริการ

มีพื้นที่ว่างใต้โต๊ะเคาเตอร์ลึกไม่น้อยกว่า 40 ซม. สูงจากพื้น 70-75 ซม. เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นสอดขาได้

ติดตั้งผิวสัมผัสเตือน และพื้นผิวสัมผัสนำทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ สามารถใช้งานเพื่อประโยชน์สาธารณะให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตจากมูลนิธิฯ ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องน้ำสาธารณะ (ที่มีอยู่เดิม)

- ห้องน้ำมีลิ้นชักขึ้น ไม่มีแสงส่องสว่างที่เพียงพอ ด้านหน้าห้องน้ำมีการติดสวิตช์ไฟและหลอดไฟแต่ผู้สูงอายุไม่สามารถใช้งานได้จริง เนื่องจากชำรุด
- ขนาดประตูกว้าง 80 ซม. ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้าไปข้างในไม่ได้ รวมถึงกรณีประตูบริเวณทางเข้าที่กั้นไว้
- ไม่ติดตั้งมือจับบริเวณประตู
- โถสุขภัณฑ์แบบนั่งยอง ผู้สูงอายุที่นั่งลำบาก ไม่มีราวจับติดตั้ง
- มีพื้นที่เสี่ยงสะดุดล้มบริเวณกรณีประตู โดยไม่ทำปากคน ผู้ใช้รถเข็นเข้าใช้งานลำบาก

ห้องน้ำสาธารณะ (หลังปรับปรุง)

- มีช่องนำของผู้สูงอายุหรือผู้พิการแยกออกจากห้องน้ำคนทั่วไปอย่างน้อย 1 ห้อง
- ติดตั้งอุปกรณ์และสัญญาณแสงและเสียงเพื่อแจ้งเตือนภายนอกกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือมีคนขอความช่วยเหลือภายในห้องน้ำ
- ติดตั้งมือจับที่ประตูบานเลื่อนสูงจากพื้น
- ติดตั้งผิวสัมผัสเตือน
- มีช่องระแนงไม้ เพื่อระบายและอากาศถ่ายเทสะดวก
- กระถกขนาดอย่างน้อย 60x100 ซม. ควรปรับเอียงให้มองเห็นได้ชัดเจน มีความสูงจากพื้นไม่เกิน 1.00 เมตร
- อ่างล้างมือ ได้ห่างจากพื้นสูง 60 ซม. หัวอ่างสูงจากพื้น 75-80 ซม.

ห้องน้ำสาธารณะ (หลังปรับปรุง)

- ติดตั้งอ่างล้างมือสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 60 ซม. เพื่อให้ผู้ใช้รถเข็นสอดขาได้
- ติดตั้งอุปกรณ์ปุ่มกดหรือสายดึง 2 จุดและสูงจากพื้น 95 ซม.
- ติดตั้งราวจับแบบพับได้ โดยสูงจากพื้น 65-70 ซม.
- โถสุขภัณฑ์แบบนั่งราบมีหนังกึ่งหลัง ความสูงจากพื้น 45-50 ซม.
- มีพื้นผิวเรียบเสมอกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำออกเผยแพร่โดยไม่ขออนุญาตจากหน่วยงานต้นสังกัดได้
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันได (ที่มีอยู่เดิม)

- ไม่ติดตั้งราวจับบริเวณบันได
- วัสดุปูพื้นสั่น
- ลูกตั้งสูง 20 ซม. แต่ละขั้นมีระยะความสูงไม่เท่ากัน

บันได (หลังปรับปรุง)

- ติดตั้งราวจับเรียบกลม ทั้ง 2 ด้าน ความสูงจากพื้น 80-90 ซม.
- ติดตั้งแถบสีกับเส้นตัดกับสีพื้น บริเวณลูกนอนของบันได
- ราวจับเว้นห่างจากผนัง ระยะ 5 ซม.
- ติดตั้งผิวสัมผัสเตือน

ประตูเข้า-ออกอาคารมีธรรมิประตุ (ที่มีอยู่เดิม)

- ประตูเข้า-ออกภายในอาคารเช่น โบสถ์ วิหาร มีธรรมิประตุ โดยมีความสูงจากพื้น 15 ซม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น หากต้องการนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกไปเผยแพร่และต้องแจ้งหน่วยงานของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ไหว้พระ (ที่มีอยู่เดิม)

ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมกราบพระแบบนั่งชันเข่าเนื่องจากสะดวกในการลุกนั่งและใช้กระเป๋ารองพื้นเพื่อกราบไหว้พระสะดวก

ผู้สูงอายุ กราบพระแบบนั่งชันเข่าและใช้มือค้ำไม้เท้า ค้ำพื้นหรือหัวเข่าเพื่อค้ำตัวในการลุก

พื้นที่กราบไหว้พระ (หลังปรับปรุง)

ที่นั่งเฉพาะ
สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

ติดตั้งที่นั่งเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ

พื้นที่นั่งกราบไหว้พระภายในอาคาร ควรเพิ่มพื้นที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการบริเวณด้านข้างผนังหรือซิดม้านั่งของอาคารเช่น โบสถ์ วิหาร

พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ (ที่มีอยู่เดิม)

มีบันไดขึ้นเปิดทองพระ ไม่มีราวจับ มีลูกตั้งสูง 20-45 ซม. มีช่องว่าง บริเวณลูกตั้ง ระดับลูกตั้งไม่เท่ากัน

ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นไม่สามารถขึ้นเปิดทององค์พระประธานได้

บริเวณพื้นที่ช่องทางเดินมีช่องทางแคบ โดยมีระยะความกว้าง 85 ซม. ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นเข้า-ออกเพื่อเปิดทองด้านลำบาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับงานวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ (หลังปรับปรุง)

มีองค์พระจำลอง บริเวณด้านหน้า กรณีผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นหรือผู้พิการขึ้นไปที่ทองคำใหญ่ ด้วยตนเองไม่ได้

ระหว่างฐานขององค์พระมีระยะช่องทางเดิน อย่างต่ำ 0.90 ม.

ติดตั้งราวจับสเตนเลส มีสูงจากพื้น 80-90 ซม. บริเวณทางขึ้น-ลงบันได

ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. ลูกนอนกว้างอย่างต่ำ 28 ซม. รวมถึงการปิดช่องว่างของลูกตั้ง

ติดตั้งแถบวีลคู้กับเส้นบริเวณลูกนอน

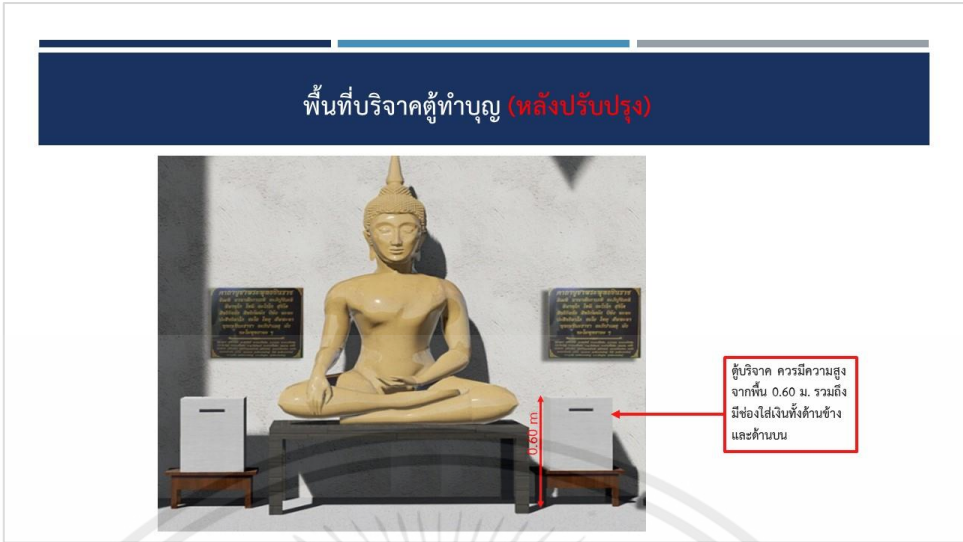
พื้นที่ปิดทองคำเปลวพระ (หลังปรับปรุง)

พื้นที่บริจาคตู้ทำบุญ (ที่มีอยู่เดิม)

ตู้บริจาคมีความสูงจากพื้นมากกว่า 1.00 ม. ผู้ใช้รถเข็นไม่สามารถมองเห็นช่องบริจาคและเก็บระยะเอื้อมจะหยอดเงินที่ตู้บริจาคได้ด้วยตนเอง

ระยะความสูงตู้บริจาคสูงจากพื้น 100 ซม. ผู้ใช้รถเข็นไม่สามารถหยอดเงินตู้บริจาคได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรณีนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ...
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด
ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
Improvement Guidelines of Appropriate Physical Environment and
Facilities in Temples for Elderly : A Case study of Bang Phli District
Samut Prakan Province

ศิรินยา กีกก้อง¹ อันธิกา สวัสดิ์ศรี²

บทคัดย่อ

ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) ปี 2564 ทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งเข้าหาศาสนาเพื่อเป็นที่พึ่งทางจิตใจและให้ความสนใจเข้าหาวัดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวัดเป็นพื้นที่สาธารณะที่สำคัญแห่งหนึ่งต่อการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนาที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ จำเป็นต้องคำนึงถึงผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่วัดเพื่อมาตอบสนองพฤติกรรมการใช้งานและความต้องการของผู้ใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ รongรับผู้สูงอายุที่นิยมเข้าวัดมากขึ้น โดยเสนอแนะแนวทางจากกฎกระทรวงที่ยังไม่ครอบคลุมต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้สูงวัยที่ทำกิจกรรมภายในวัด การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุภายในวัด และเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรปราการ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ 1) วัดบางพลีใหญ่ใน 2) วัดบางพลีใหญ่กลาง 3) วัดบางโกลนใน 4) วัดกิ่งแก้ว ข้อมูลแบบบันทึกพฤติกรรม โดยการลงพื้นที่ภาคสนามด้วยวิธีสังเกตการณ์กับผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านการได้ยิน และด้านการมองเห็น จำนวน 4 คน และสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดทั้ง 4 แห่งจำนวน 10 คน

จากการสำรวจพบว่าวัดทั้ง 4 แห่งมีองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เอื้อต่อการเข้าถึงพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุภายในวัด เช่น มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุแต่ตำแหน่งอยู่ไกลกับการใช้พื้นที่ผู้อายุ มีทางลาดเข้าถึงอาคารเพียงแห่งเดียวและทางลาดมีความสูงชันมาก มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางและบอกสถานที่ที่ตัวเล็กไม่ชัดเจน บางจุดติดระยะที่ต่ำกว่าผู้สูงอายุจะมองเห็น ไม่เป็นไปตามกฎกระทรวงทั้งขนาดและการใช้สี ไม่มีห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ จากการสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดทั้ง 4

¹ นักศึกษาหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แห่งพบว่า สิ่งที่ต้องการการใช้งานเชิงพื้นที่ของวัดด้านการปรับปรุงพื้นที่เดิมให้เหมาะสม มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุอยู่ใกล้กับทางเข้าอาคาร 2) ทางลาด ต้องเรียบไม่สะดุด มีราวจับทั้ง 2 ข้าง 3) ป้ายและสัญลักษณ์ มีพื้นสีขาวตัวหนังสือสีน้ำเงินหรือพื้นสีน้ำเงินตัวหนังสือสีขาว ตำแหน่งที่ติดมองเห็นชัดเจน 4) ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุมีขนาดกว้าง มีราวจับบริเวณโถสุขภัณฑ์ วัสดุปูพื้นไม่ลื่น และข้อเสนอแนะที่แตกต่างจากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ดังนี้ พื้นที่ในอาคารผู้สูงอายุมีพฤติกรรมยืนถอดรองเท้าและนั่งพื้นเพื่อกราบไหว้พระ ทำให้ลูกนั่งลำบาก ควรมีเก้าอี้พักคอยหรือพื้นที่นั่งสำหรับกราบไหว้พระสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่ใช้รถเข็น ไม่ควรมีพื้นต่างระดับ หากต่างระดับควรมีป้ายเตือนชัดเจนหรือติดตั้งทางลาดบริเวณพื้นต่างระดับและธรณีประตู การปรับระยะตำแหน่งให้ผู้สูงอายุสามารถเปิดทองคำเปลวได้ง่ายและรองรับการเข้าถึงผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น

คำสำคัญ: วัด ผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ

Abstract

Thailand is becoming a complete aged society in 2021, and some elder people hold on religion as their spiritual anchor, so they tend to go to Buddhist temples regularly. Temples are one of significant public spaces for cultural tourism and religious activities that are suitable for the elderly. It is necessary to take the visitors opinion into consideration in order to meet their behaviors and needs, especially the elderly who are likely to visit temples more. However, the guidelines suggested by the ministerial regulation do not cover the behaviors and the needs of elder people who do religious activities in temple areas. The objectives of this research were to study about the appropriate physical environment and facilities in temples for the elderly, to study about the elderly behaviors and needs when they use the temple areas, and to suggest the improvement guidelines of appropriate physical environment and facilities in temple areas for the elderly, in the case study of Samut Prakan province.

This research is a qualitative research. The data was collected by conducting a survey regarding suitable physical environment and facilities in temple areas for the elderly. The case study included four temples : 1) Wat Bang Phli Yai, 2) Wat Bang Phli Klang, 3) Wat Bang Chalong Nai, and 4) Wat King Kaew. The behavioral data recording form was used during the field study by observing four elderly with three types of physical impairment: mobility, hearing and visual impairment; and there were also ten elder people visiting the temples.

According to the research results, the physical environment and facilities of the four temples were still inappropriate for the elderly visiting the temples. For example, the parking lot was too far for the elderly, and the only one ramp to the building was so steep that the elderly cannot control their wheelchairs. Moreover, the signs for directions and places were not clear, as they were too small and they were set up lower than the elderly eyesight level, which were

incompatible with the standard size and color stated by the ministerial regulation. Furthermore, there was no public restroom provided specifically for the elderly. According to the interview with the elder people visiting these four temples, they thought that the physical environment and facilities needed to be redesigned more appropriately, and the suggestions are listed as follows: 1) The parking lot for the elderly should be provided near the building entrance, 2) The entire ramp should be smooth with safety handrails along both sides, for height and width, 3) The background of banners and signs should be painted white with blue texts or white texts on blue background, and they should be posted in prominent positions, and 4) A large the restroom for the elderly should be spacious with safety handrails installed at the toilet bowl, and used non-slippery materials for the floor. The additional suggestions apart from the ministerial regulation B.E. 2548 regarding the facilities inside the building for people with physical impairment and the elderly were that the elderly normally stand, take off their shoes, and sit on the floor for doing “Krap” or worshipping monks, and it was difficult for them to get up. Therefore, there should be some chairs or specific places for sitting and worshipping monks for the elderly and those who use wheelchairs. Moreover, the floor inside the building should not be designed with different levels; if it is needed, there must be a warning sign or banner for the sloping floor and the doorsill in front of the entrance. Finally, improve the distance between the elderly and the Buddha image in order to allow the elderly to be able to place the gold leaf sheet on sacred Buddha images easily as well as providing service to the elderly using wheelchairs.

Keywords: Temple Elderly Physical Environment Facilities for Elderly

1. บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกได้เผชิญกับประชากรผู้สูงอายุ มีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มอื่นๆอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันในปี 2564 จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) เมื่อประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึงร้อยละ 20 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2558) ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างจากวัยอื่น ทั้งทางด้านร่างกายที่มีความเสื่อมตามกาลเวลา ด้านจิตใจที่มีความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ และด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์กัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อการเกิดสภาวะทางร่างกายและจิตใจที่ไม่ดีต่อผู้สูงอายุ วัดในศาสนาพุทธเป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นเป้าหมายหนึ่งในการทำกิจกรรมทางสังคมนอกบ้านของผู้สูงอายุ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2552) แต่อาคารสถานที่สาธารณะจำนวนมากยังไม่เอื้อต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ ซึ่งประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกมานานกว่าสิบปีแล้ว เช่น กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 มีผลบังคับใช้กับอาคารหลายประเภท ได้แก่ โรงพยาบาล โรงแรม สถานศึกษา สถานิชนสงฆ์ เป็นต้น (กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) แต่ไม่ครอบคลุมอาคารทางศาสนาและ

ยังไม่มีมาตรการควบคุมใดเพื่อบังคับใช้กับอาคารทางศาสนา (อรุณ ศิริจานุสรณ์, 2555) จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณพื้นที่วัดหลายแห่งไม่ได้มีการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการรองรับการใช้งานของผู้สูงอายุที่เข้ามาทำกิจกรรมภายในวัดที่บ่อยครั้งและจำนวนเพิ่มมากขึ้นได้อย่างสะดวกและปลอดภัยได้จริง ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้สูงอายุที่ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่วัดในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี พ.ศ.2561-2564 โดยการฟื้นฟูและปรับปรุงศาสนสถานของพระพุทธศาสนา (สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2561) เพื่อลดข้อจำกัดการทำกิจกรรมและสร้างความปลอดภัยส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด
- 2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุภายในวัด
- 2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

3. ขอบเขตของการวิจัย

- 3.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาวัดที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยทำการศึกษาเฉพาะเขตพุทธาวาสและเขตธรณีสงฆ์ ที่เป็นพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ภายในอาคารที่มีการใช้งานของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรในพื้นที่นอกประสงค์เท่านั้น
- 3.2 การวิจัยครั้งนี้มีการเลือกกรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่คัดเลือกเป็นแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การเลือกวัด ได้แก่ ด้านขนาดพื้นที่ของวัดใกล้ชิดกับชุมชน ด้านองค์ประกอบของวัด และด้านพื้นที่กิจกรรมหลากหลาย

4. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาของศิริพร สันถวาติ (2551) พบว่าวัดเป็นสถานที่ที่ผู้สูงอายุนิยมไปวัด เปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังที่ สองและจุฑาทิพย์ อภิรมย์ (2537) พบว่าผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางสังคม นำไปสู่เกิดเครือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางศาสนามากที่สุด ซึ่งสุนทรี โคมินและสนธิ สมัครการ (2522) ได้ทำการศึกษแล้วพบว่า ชาวชนบทมีความเชื่อทางศาสนาสูงกว่าชาวเมือง จากเหตุผลข้างต้นจึงส่งผลกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในวัดเขตจังหวัดสมุทรปราการ จากงานวิจัยของภัทรนิษฐ์ จันทพล (2556) ทำการศึกษาการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในวัดเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) เขตพุทธาวาส ขอบเขตพื้นที่พระสงฆ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา 2) เขตสังฆาวาส ขอบเขตที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์เพื่อปฏิบัติกิจ

ส่วนตัว 3) เขตธรณีสงฆ์ ขอบเขตพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับบุคคลทั่วไป จากเหตุผลข้างต้นส่งผลต่อการศึกษาที่เน้นเฉพาะเขตพุทธาวาสและเขตธรณีสงฆ์ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีการใช้งานของผู้สูงอายุเป็นหลัก และงานวิจัยของภัทรนิษฐ์ จันพล (2556) ได้ศึกษาลักษณะทางกายภาพในวัดเขตกรุงเทพมหานคร ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคาร พบว่าแต่ละวัดผู้สูงอายุต้องการสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างจากวัยอื่น ได้แก่ ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ, ห้องน้ำ ทั้งขนาดพื้นที่ อุปกรณ์ในห้องน้ำ หรือการใช้วัสดุพื้นผิวที่ลื่น การมีทางลาด บันไดที่ไม่ชันและไม่แคบเกินไป เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจทางศาสนา (เสาวภา พรสิริพงษ์, 2557)

จากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีแต่การศึกษาศักยภาพลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคารของวัดในกรุงเทพมหานคร เพื่อรองรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและเพื่อรองรับผู้สูงอายุในอนาคต ทั้งนี้จึงนำแนวคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุของไตรรัตน์ จารุทัศน์ (2553) ที่ประกอบด้วย 1) ความปลอดภัยทางกายภาพ 2) การสามารถเข้าถึงได้ง่าย 3) การสามารถสร้างแรงกระตุ้น 4) การดูแลรักษาง่าย และกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 มาใช้สำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ 5 ประเภท ได้แก่ ที่จอดรถ ทางลาด ป้ายสัญลักษณ์ จุดให้บริการ ข้อมูล และห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ รายละเอียดคือ มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุอย่างน้อย 1 คัน ขนาดกว้างและยาวไม่น้อยกว่า 2.40 x 6.00 เมตร มีพื้นที่ว่างระหว่างที่จอดรถอย่างน้อย 1.00 เมตร ทางลาดต้องมีพื้นผิวสัมผัสเตือนก่อนการเปลี่ยนระดับ ความชันของทางลาดไม่เกิน 1:12 ป้ายสัญลักษณ์มีเครื่องหมายสัญลักษณ์ควบคู่กับข้อความชัดเจนมองเห็นง่าย ส่วนจุดให้บริการข้อมูลสามารถเข้าถึงสะดวกและสังเกตง่าย มีพื้นที่ว่างได้โต๊ะสำหรับผู้ชื้อรถเข็น มีความสูงจากพื้น 70-75 เซนติเมตร และมีห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุอย่างน้อย 1 ห้องอยู่ตำแหน่งที่เข้าถึงง่าย (กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548)

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 วิธีการเลือกกรณีศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของวัดในเขตจังหวัดสมุทรปราการ มีวัดจำนวนทั้งหมด 125 แห่ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ, 2559) โดยปัจจัยหลักคือ จำนวนผู้สูงอายุที่มาใช้บริเวณพื้นที่วัด ความหนาแน่นของประชากรผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) อยู่ในเกณฑ์สูงคือ มีจำนวนประชากรสูงอายุตั้งแต่ 15,001 คนขึ้นไป เมื่อทำการพิจารณาวัดจำนวน 125 แห่ง พบว่าเขตการปกครองแบบรายอำเภอของจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 6 อำเภอ โดยวัดที่เข้าเกณฑ์จำนวนประชากรสูงอายุในเขตการปกครองสูงสุดจากมากไปหาน้อย ตามตารางที่ 1 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรผู้สูงอายุในเขตการปกครองที่มีอยู่ในเกณฑ์สูงตามลำดับ ข้อมูลเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 (กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน, 2558)

จำนวนประชากรสูงอายุ (คน)	เขตการปกครอง (อำเภอ)	จำนวนวัด (แห่ง)
24,917	บางพลี	13
11,425	พระสมุทรเจดีย์	16
11,039	เมือง	25
10,591	บางบ่อ	22
7,287	พระประแดง	38
5,249	บางเสาธง	9

ที่มา: ผู้วิจัย (2562)

เขตการปกครองที่มีความหนาแน่นของผู้สูงอายุอยู่ในเกณฑ์สูง คือ อำเภอบางพลี มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุจำนวน 24,917 คน ซึ่งเขตอำเภอบางพลีมีวัดจำนวน 13 แห่ง ได้แก่ วัดบางพลีใหญ่กลาง วัดบางพลีใหญ่ใน วัดสลุด วัดกิ่งแก้ว วัดคลองขวดลากซ้าย วัดหนองปรือ วัดหนามแดง วัดคลองปลัดเปรียง วัดบางโหลงนอก วัดบางโหลงใน วัดบางแก้ว วัดคลองสีและวัดบางปลา เมื่อทำการศึกษาข้อมูลของวัดจำนวน 13 แห่ง ซึ่งได้จากการค้นคว้าข้อมูลออนไลน์ สํารวจพื้นที่และสังเกตการณ์เบื้องต้นพบว่า แต่ละวัดมีความเหมือนและความแตกต่างกันในเรื่องการใช้พื้นที่กิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดมีอยู่เดิม ดังนั้นเพื่อให้ได้พื้นที่ศึกษาที่มีความหลากหลาย จึงทำการพิจารณาเลือกวัดกรณีศึกษาตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ขนาดพื้นที่ เป็นเกณฑ์ในการเลือกวัด โดยในกลุ่มวัดกรณีศึกษาต้องมีขนาดพื้นที่ที่มีความหลากหลาย
2. องค์ประกอบของวัด โดยพิจารณาจากอาคารสถาปัตยกรรมภายในวัด ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ศาลา เป็นต้น สามารถนำมาเป็นตัวอย่างในการปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อมภายในและนอกอาคารสำหรับผู้สูงอายุได้ สามารถสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกที่กำหนดไว้ตามกฎหมายกระทรวง ได้แก่ ที่จอดรถ ทางลาด ป้ายสัญลักษณ์ จุดให้บริการ และห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งทางวัดมีอยู่เดิม โดยเลือกวัดที่ต้องการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้ดีขึ้น
3. พื้นที่กิจกรรมหลากหลาย โดยพิจารณาจากความหลากหลายของการใช้ที่ดินของวัดเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมทางศาสนา มีพื้นที่กิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณูปการหรือใกล้กับวัด ได้แก่ โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์สาธารณสุข สถานีอนามัย ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

จากการพิจารณาเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาตามเกณฑ์ สามารถเลือกวัดเพื่อเป็นกรณีศึกษาและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) วัดบางพลีใหญ่ใน 2) วัดบางพลีใหญ่กลาง 3) วัดบางโหลงใน 4) วัดกิ่งแก้ว

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสำรวจสภาพแวดล้อมทาง

กายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้งานเชิงพื้นที่ของผู้สูงอายุ 3) แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุเข้าใช้งานพื้นที่วัด และอุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุของวัด แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางกายภาพด้านสถานที่ของกรณีศึกษา ได้แก่ ชื่อและสถานที่ตั้ง ขนาดของพื้นที่วัด และผังพื้นที่ ส่วนที่ 2 แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุขั้นพื้นฐานพัฒนามาจากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 (กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) ได้แก่ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก ทางลาดและลิฟต์ บันได ที่จอดรถ ห้องน้ำ พื้นผิวต่างสัมผัส ทางเข้าอาคาร เป็นต้น ส่วนที่ 3 แบบสำรวจด้านการใช้งานของผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในวัดของผู้วิจัย ได้แก่ ปัญหาและข้อจำกัดที่พบและแนวทางการปรับปรุงบริเวณต่างๆ ในวัด

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้งานเชิงพื้นที่ของผู้สูงอายุและภาพถ่ายภายในวัดกรณีศึกษา 4 แห่ง ผู้วิจัยออกแบบแบบสังเกตการณ์พฤติกรรม โดยการจดบันทึกข้อมูลแบบผังเส้นทางการสัญจรพร้อมกับระบุตำแหน่งพื้นที่ที่ทำสำรวจและแบบสังเกตพฤติกรรมใช้บันทึกจุดตำแหน่งที่ผู้สูงอายุหยุด จุดที่พบปัญหาอุปสรรคและถ่ายภาพประกอบ

3. แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัด เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อ เพศ อายุ ปัญหาสุขภาพ วัตถุประสงค์ในการเข้าวัด และผู้ที่มาด้วย ส่วนที่ 2 ลักษณะทางกายภาพของวัดที่ท่านคิดว่าเหมาะสมกับการใช้งานพื้นที่ของท่าน

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำรววัดกรณีศึกษา 4 แห่งคือ วัดบางพลีใหญ่ใน วัดบางพลีใหญ่กลาง วัดบางโกลนใน และวัดกิ่งแก้ว ด้วยการจดบันทึก ถ่ายภาพสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก และตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในวัด ข้อมูลเบื้องต้นประกอบด้วย ชื่อสถานที่ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ และแผนผังวัดโดยแต่ละแห่งใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

2. สังเกตพฤติกรรมการใช้งานเชิงพื้นที่ของผู้สูงอายุและภาพถ่ายภายในวัดกรณีศึกษา 4 แห่ง ผู้วิจัยจดบันทึกลงในผังเส้นทางการสัญจรและถ่ายภาพเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมการใช้งานของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางร่างกาย 3 ประเภท โดยผู้วิจัยคัดเลือกอย่างเจาะจงจากโรงเรียนผู้สูงอายุวัดบางโกลนใน ดังนี้ 1) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว แบบมีอุปกรณ์ช่วยเหลือ ประกอบด้วย ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น 1 คน ผู้สูงอายุที่ใช้ไม้เท้า 1 คน 2) ด้านการได้ยิน ได้แก่ ผู้สูงอายุที่หูตึง 1 คน 3) ด้านการมองเห็น ได้แก่ ผู้สูงอายุที่สายตาสั้น 1 คน จำนวน 4 คน ผู้ชาย 2 คน และผู้หญิง 2 คน โดยแต่ละวัดกรณีศึกษาผู้วิจัยใช้เวลาทั้งหมด 4 ครั้งคือ วันพุธที่ 22 สิงหาคม 2561 เวลา 13.00-16.30 น.ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 30 นาที วันพุธที่ 29 สิงหาคม 2561 เวลา 13.00-16.00 น. ระยะเวลา 3 ชั่วโมง วันพุธที่ 5 กันยายน 2561 เวลา 13.00-16.30 น. ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 30 นาที และวันพุธที่ 12 กันยายน 2561 เวลา 13.00-16.00 น.เป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง เพื่อหาอุปสรรคในการทำกิจกรรมและการใช้พื้นที่ในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง

3. สัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่ภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง จำนวน 10 คน แบ่งเป็นวัดบางพลีใหญ่ในและวัดบางพลีใหญ่กลางวัดละ 3 คน วัดบางโกลนในและวัดกิ่งแก้ววัดละ 2 คน ใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ 30 นาที

6. สรุปผลการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับ 6.1 ข้อมูลด้านสำรวจสถานที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ดังรูปภาพที่ 1 ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น 1. วัดบางพลีใหญ่ใน มีขนาดพื้นที่ 32 ไร่ ดิตริมคลองสำโรง เป็นวัดที่ประดิษฐานหลวงพ่อดำ ไกลแหล่งชุมชนตลาดโบราณบางพลีมีร้านค้าขายของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

2. วัดบางพลีใหญ่กลาง ขนาดพื้นที่ 32 ไร่ มีมหาวิหารพระนอนใหญ่ที่ประดิษฐานพระปางไสยาสน์องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

3. วัดบางโกลนใน ขนาดพื้นที่ 18 ไร่ มีปูชนียวัตถุที่สำคัญคือรูปหล่อพระเถระหลวงพ่อเพชรและเป็นที่ตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้สูงอายุ

4. วัดกิ่งแก้ว ขนาดพื้นที่ 18 ไร่ ติดกับศูนย์สาธารณสุขคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชเทวะอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

รูปที่ 1 แผนผังตำแหน่งที่ตั้งและสถานที่ที่สำรวจภายในวัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง
ที่มา: ผู้วิจัย (2562)

6.2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้งานเชิงพื้นที่ของผู้สูงอายุภายในวัด

การใช้งานเชิงพื้นที่ของผู้สูงอายุทั้ง 4 คน ทางผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมที่ต้องไปใช้พื้นที่ภายในวัดตามลำดับกิจกรรม ประกอบด้วย ลานจอดรถ, ทางเข้าหลัก, จุดบริการดอกไม้ ธูป เทียน, จุดวางรองเท้า, พื้นที่ไหว้พระ, พื้นที่ปิดทอง, จุดทางแยก, ทางเชื่อมระหว่างอาคาร, จุดให้อาหารปลา และห้องน้ำ โดยพื้นที่การใช้งานที่พบปัญหาหนักที่สุด มีดังนี้ ลานจอดรถไม่มีพื้นที่กว้างพอสำหรับขึ้น-ลงของผู้สูงอายุที่นั่งรถเข็น, พื้นที่ป้ายคาถาบทสวดมนต์ตัวอักษรขนาดเล็ก ทำให้ผู้สูงอายุต้องเข้ามาใกล้ป้าย มีการน้อมตัวอ่านและใช้เวลาในการอ่านป้าย, พื้นที่กราบไหว้พระ ผู้สูงอายุมีการลุกนั่งกราบพระจากพื้นมีความลำบาก, พื้นที่ปิดทองพระพุทธรูปของผู้สูงอายุที่นั่งรถเข็นเข้าถึงลำบากต้องเอื้อมมือปิดทองทำให้รถเข็นล้มคว่ำได้เนื่องจากองค์พระพุทธรูปอยู่ระดับสูงเกินไป, จุดทางเชื่อมระหว่างอาคารมีพื้นต่างระดับจำนวนมากทำให้ผู้สูงอายุสะดุดได้ง่าย และห้องน้ำพบว่ามีขนาดเล็ก ไม่มีราวจับ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้งานได้สะดวก โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่นั่งรถเข็นเนื่องจากติดทางเข้าประตู

6.3 ข้อมูลของผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัด

ผู้สูงอายุที่สัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 10 คนที่เข้าใช้พื้นที่วัดมากับครอบครัว มีจุดประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนและปฏิบัติธรรม มีอายุระหว่าง 60-69 ปี ผู้สูงอายุ 9 ใน 10 คนมีกิจกรรมที่ทำในวัดคือ สวดมนต์ไหว้พระ ร้องลงมาคือ ทำบุญให้ทาน ปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิ ให้อาหารสัตว์ โดย 2 ใน 10 ต้องพึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือคือ ไม้เท้า รถเข็น ผู้สูงอายุทั้ง 10 คนมีปัญหาสุขภาพคือ ปัญหากระดูกข้อเข่า (การเคลื่อนไหว) 4 ใน 10 คนมีปัญหาทางสายตา

6.4 สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่วัดทั้ง 4 แห่ง

จากการสำรวจสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานและจากการสังเกตพฤติกรรมผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่วัด มีรายละเอียดในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุเข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง

สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ*	ผลการวิจัย	รูปภาพพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษา 4 แห่ง
1. ที่จอดรถ	วัดทั้ง 3 แห่งไม่มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ มีวัดบางพลีใหญ่กลางที่มีที่จอดรถสำหรับคนสูงวัยและคนพิการ แต่ตำแหน่งอยู่ไกลกับการใช้พื้นที่จริงของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรมของวัด ลาดจอดรถไม่มีทางเท้าหรือช่องทางเดินที่ชัดเจน ไม่ปลอดภัย ผู้สูงอายุต้องคอยระมัดระวัง	
2. ทางลาด	วัด 2 ใน 4 แห่งทำทางขึ้นแบบขั้นบันได ไม่มีทางลาดขึ้นและมีลูกตั้งสูง ซึ่งอาจทำให้สะดุดล้มได้ วัดบางพลีใหญ่กลางมีทางลาดที่วิหารอาคารเดียวเท่านั้นที่ผู้รถเข็นเข้าถึงได้ ส่วนวัดกิ่งแก้วที่ทางลาดแต่มีความชันมาก ราวจับสูง ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นไม่สามารถขึ้นได้ด้วยตนเอง	
3. ป้ายสัญลักษณ์	วัดทั้ง 4 แห่งมีป้ายสัญลักษณ์บอกทางและบอกสถานที่ไม่ชัดเจน ตัวเล็ก บางจุดติดระยะที่ต่ำกว่ารถเข็นจะมองเห็น โดยป้ายไม่ได้ใช้มีสีน้ำเงินและสีขาว ขนาดและตำแหน่งของป้ายไม่ได้ทำตามกฎกระทรวง ป้ายบอกทางที่ไม่ชัดเจนทำให้ผู้สูงอายุสับสนเกิดการหลงทาง	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ*	ผลการวิจัย	รูปภาพพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดกรณีศึกษา 4 แห่ง
4. การให้บริการข้อมูล	มีเคาน์เตอร์ที่จัดจำหน่ายของที่ระลึก หรือดอกไม้ เทียนให้บริการ ผู้ใช้รถเข็นไม่สามารถสอดขาใต้เคาน์เตอร์ได้ หยิบจับของกับเจ้าหน้าที่ลำบาก ไม่มีสัญญาณเสียงเพื่อบอกตำแหน่งของผู้มีปัญหาทางการได้ยิน ไม่มีวัสดุปูพื้นที่คอยขึ้นน้ำทางสำหรับผู้มีปัญหาทางสายตา	
5. ห้องน้ำสาธารณะ	วัดทั้ง 4 แห่งไม่มีราวจับ ไม่ได้ออกแบบห้องน้ำเพื่อรองรับผู้สูงอายุหรือคนพิการ โดยวัดบางโถ่งในและวัดกิ่งแก้วมีห้องน้ำอยู่ในตำแหน่งเข้าถึงยาก ขนาดห้องน้ำมีขนาดเล็ก มีพื้นต่างระดับจำนวนมาก มีระดับความสูงจากพื้นเกิน 15 ซม. ทำให้ผู้สูงอายุสะดุดล้มง่าย รวมถึงผู้ใช้รถเข็นเข้าห้องน้ำไม่ได้	

หมายเหตุ : * คือ กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ที่มา : ผู้วิจัย (2562)

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้สำรวจวัดกรณีศึกษา 4 แห่งพบว่า ไม่มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ ทางลาดสำหรับผู้ใช้รถเข็นมีเฉพาะบางอาคารและมีความลาดชัน ไม่มีพื้นที่ให้บริการข้อมูลและเคาน์เตอร์ไม่รองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น ทางเข้า-ออกภายในอาคารมีการเปลี่ยนพื้นต่างระดับจำนวนมาก ไม่ทำทางลาด บันไดลูกตั้งสูงเกิน 15 เซนติเมตร ไม่มีวัสดุกันลื่น ไม่มีการติดตั้งราวจับ ประตูทางเข้าห้องน้ำมีความกว้างน้อยกว่า 90 ซม. ไม่มีห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ ไม่มีพื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับผู้มีปัญหาทางสายตา (กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) ส่วนพฤติกรรมผู้สูงอายุภายในวัดพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าวัดส่วนใหญ่มีปัญหาการเคลื่อนไหว การลุกนั่งทรงตัว การเดินขึ้นลงบันไดไม่สะดวก พื้นต่างระดับมีสีเดียวกันผู้สูงอายุสะดุดล้มได้ง่าย พื้นที่ไม่อาคารไม่มีพื้นที่นั่งพักคอย ทำให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมยืนก้มถอดรองเท้าและใช้เวลานาน พื้นที่กราบไหว้พระ ผู้สูงอายุลุกนั่งจากพื้นค่อนข้างลำบาก ระดับตำแหน่งของผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นไม่สามารถปิดทองคำเปลวได้สะดวก จากการค้นพบทำให้สรุปได้ว่าวัดที่สามารถรองรับผู้สูงอายุ ต้องมีการจัดทำสภาพแวดล้อมทางกายภาพและติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2553) ประกอบด้วย 1) ความปลอดภัยทางกายภาพ 2) การสามารถเข้าถึงได้ง่าย 3) การสามารถสร้างแรงกระตุ้น 4) การดูแลรักษาง่าย ซึ่งผู้สูงอายุที่เข้าใช้พื้นที่วัดมีความต้องการให้วัดปรับปรุงพื้นที่เดิมเพื่อสามารถรองรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม มีดังนี้ 1) ที่จอดรถใกล้กับทางเข้าอาคาร 2) ทางเดินเท้าควรอยู่ในระดับเดียวกัน โดย

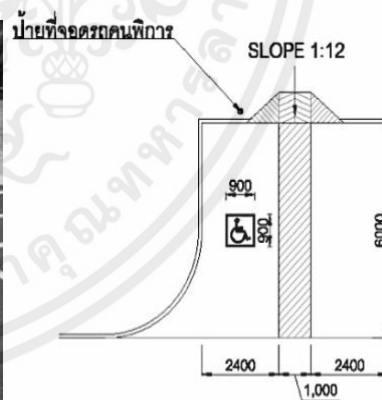
ไม่มีพื้นต่างระดับ ไม่ทำให้สะดุด 3) ติดตั้งทางลาด เพื่อให้การเข้าถึงแต่ละพื้นที่สะดวกและง่าย ทั้งผู้ที่เสื่อมสภาพทางร่างกายและผู้ใช้รถเข็น 4) พื้นที่ภายในอาคาร การเชื่อมต่ออาคารควรอยู่ในระดับเดียวกัน 5) ป้ายและสัญลักษณ์นำทาง ควรมองเห็นง่าย มีความชัดเจนหรือมีการติดตั้งเสียงสัญญาณเตือน 6) ทำห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ สะอาด มีขนาดกว้างรองรับผู้ที่ใช้รถเข็น ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ไม่ครอบคลุมในกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราพ.ศ. 2548 (กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร, 2548) มีดังนี้ 1) มีเก้าอี้พักคอยหรือพื้นที่สำหรับกราบไหว้พระสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่ใช้รถเข็น 2) พื้นที่ปิดทองคำเปลวมีการปรับระดับตำแหน่งรองรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น 3) การจัดพื้นที่ภายในวัดให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยและอากาศถ่ายเท 4) พื้นที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุพักผ่อนอย่างกว้างขวาง ตกแต่งด้วยสวนที่ร่มรื่น ให้เดินเล่นและนั่งพักผ่อน เป็นต้น เนื่องจากผู้สูงอายุมีความรู้สึกสงบสุขและใช้ระยะเวลานานในการทำกิจกรรมภายในวัดที่มีความพร้อมในการรองรับผู้สูงอายุมากกว่าวัดที่ไม่มีความพร้อมในการรองรับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของภทรนิษฐ์ จันพล (2556) และงานวิจัยของเสาวภา พรศิริพงษ์ (2557) ที่พบว่า การจัดพื้นที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพของวัดที่เอื้อต่อผู้สูงอายุจะช่วยส่งเสริมการทำกิจกรรมทางศาสนาของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

8.1.1 ติดตั้งป้ายและปรับตำแหน่งที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุภายในวัด ตำแหน่งที่ติดตั้งไม่ควรอยู่ในตำแหน่งกีดขวางทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง รวมถึงไม่กีดขวางทางสัญจรในกรณีที่มีคนหยุดอ่าน

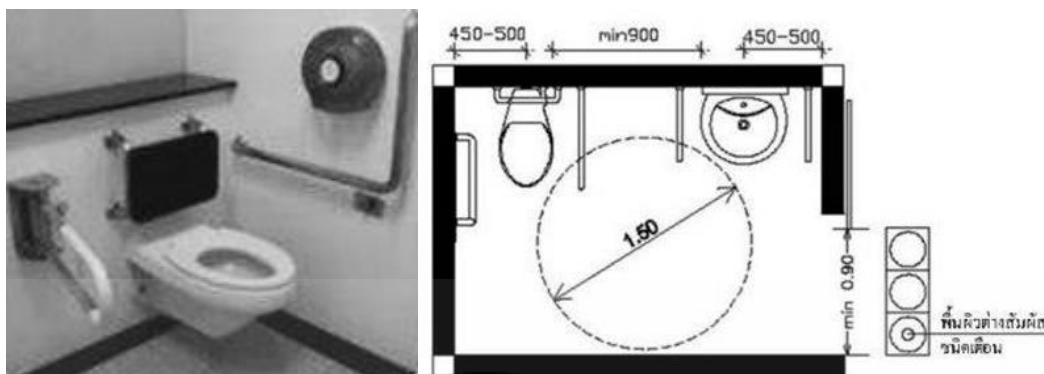
8.1.2 ควรเพิ่มที่จอดรถสำหรับผู้พิการ เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีรถเข็นสามารถเข้าถึงได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ

ที่มา : ไตรรัตน์ จารุทัศน์ (2558)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส 8.1.3 ห้องน้ำสำหรับบุคคลทั่วไป ต้องจัดให้มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการสามารถใช้ได้อย่างถ่ น้อย 1 ห้องในห้องน้ำหรือแยกออกมาอยู่ในบริเวณเดียวกันกับห้องน้ำสำหรับบุคคลทั่วไป ติดตั้งราวจับภายในห้องน้ำ ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ
ที่มา : ไตรรัตน์ จารุทัศน์ (2558)

8.1.4 ทางขึ้น-ลงบันได ทางเชื่อมระหว่างอาคาร เสริมแผ่นเหล็กหรือไม้กระดานวางพาดกับบันไดปิดทับด้วยพรม สามารถปรับเปลี่ยนให้ใช้ได้ชั่วคราวได้ เป็นแนวทางแก้ไขที่ไม่เสียรูปทรงทางสถาปัตยกรรม ติดตั้งแถบนำทางหรือบอกทางให้รู้ว่าจะมีการเปลี่ยนระดับโดยใช้สีและวัสดุพื้นของวัด ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 ทางขึ้น-ลงบันไดสำหรับผู้สูงอายุ
ที่มา : ผู้วิจัย (2562)

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาการใช้งานของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางกายภาพเท่านั้น ผู้ที่จะนำวิจัยไปศึกษาต่อไปจึงควรศึกษาพฤติกรรมหรือความคิดเห็นของผู้สูงอายุและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ สมาชิกครอบครัวของผู้สูงอายุ รวมถึงผู้สูงอายุชาวต่างชาติ เพื่อมาเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุในงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน. (2558). สถิติประชากรและบ้าน - จำนวนประชากรแยกอายุ.

เข้าถึงได้จาก: http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php

กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการควบคุมอาคาร. (2548). กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548. (2548, 2 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอนที่ 52ก หน้า 4-19.

จุฑาทิพย์ อภิรมย์. (2537). ข้อเท็จจริงและทัศนะการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมของผู้สูงอายุศึกษา กรณีชุมชนเทศบาลเมืองนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2553). คู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2558). คู่มือการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design Guide Book). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิชย์.

ภัทรนิษฐ์ จันท. (2556). แนวทางการออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่วัด. (วิทยานิพนธ์ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

มูลนิธิวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2558). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน.

ศิริพร สันถวาดี. (2551). การปฏิบัติธรรมกับการอบรมพัฒนาร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุไทย. (วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564). เข้าถึงได้จาก: <http://www.samutprakan.go.th/61-64.pdf>.

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ. (2559). รายงานสรุปจำนวนวัด พระภิกษุ และสามเณรในจังหวัดสมุทรปราการ. เข้าถึงได้จาก:

http://spk.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2099&Itemid=413

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2552). คู่มือไม่ทอดทิ้งกันบนเส้นทางสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ.

สุนทร โคมินและสนิท สมัครการ. (2522). รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องในการสำรวจวัด. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เสาวภา พรสิริพงษ์ และคณะ. (2557). วัดในพุทธศาสนากับความพร้อมในการรองรับสังคมผู้สูงอายุ. วารสารภาษาและวัฒนธรรม. 33(1), 99-125.

อรุณ ศิริจานุสรณ์. (2555). การบริหารจัดการออกแบบและพัฒนาการสถาบันศาสนา. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 3(1), 1-14.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวศิริินยา กีก้อง
วัน เดือน ปีเกิด	30 มีนาคม 2532
ที่อยู่	ถนนประชาสโมสร 38/1 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	2554 ปริญญาตรีสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาออกแบบอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ประสบการณ์การทำงาน	2554-2556 นักออกแบบ บริษัท อินเด็กซ์ อินเตอร์เฟิร์น จำกัด
ผลงานวิจัย	ศิริินยา กีก้อง และอันธิกา สวัสดิ์ศรี. “แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” หนังสือผลงานวิจัยโครงการประชุมวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2562. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้